

การศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
เพชรรัตน์ เปี้ยเลี่ยม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
เพชรรัตน์ เปี้ยเลี่ยม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2547

เพชรรัตน์ เบี้ยเลี่ยม . (2547) การศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปรินูญาณินท์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ, อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย 1.เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมและจำแนกรายด้าน 2.เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเอกชน จำนวน 180 คน ซึ่งได้มาจากประชากรทั้งหมดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่สร้างโดยผู้วิจัย มีค่าความเชื่อมั่น0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์การแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า

1.สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมา โดยเฉพาะโภชนาการ มีการปฏิบัติมากที่สุด ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมมีการปฏิบัติน้อยที่สุด ในด้านการจัดการศึกษาพบว่า การจัดประสบการณ์มีการปฏิบัติสูงที่สุด แต่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

2.ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมมีปัญหามากที่สุด ส่วนความปลอดภัยมีปัญหาน้อยที่สุด สำหรับการจัดการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและการจัดประสบการณ์มีปัญหาน้อยที่สุด

3. สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็ก ในภาพรวมทั้งด้านการดูแลและการจัดการศึกษา เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และสัดส่วนของผู้ดูแลไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาปฐมวัยในภาพรวม และ เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และสัดส่วนของผู้ดูแลมีสภาพการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT AND PROBLEMS IN CHILD
CARE CENTERS OF SOCIAL DEVELOPMENT AND WELFARE DEPARTMENT , MINISTRY OF
SOCIAL DEVELOPMENT AND HUMAN SECURITY IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
PETCHARAT BEALIAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
MAY 2004

PETCHARAT BEALIAM. (2004). *A STUDY OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION MANAGEMENT AND PROBLEMS IN CHILD CARE CENTERS OF SOCIAL DEVELOPMENT AND WELFARE DEPARTMENT , MINISTRY OF SOCIAL DEVELOPMENT AND HUMAN SECURITY IN BANGKOK*. MASTER THESIS, M.ED. (EARLY CHILDHOOD EDUCATION). BANGKOK : GRADUATE SCHOOL, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY. ADVISOR COMMITTEE : ASSOC. PROF. DR. KULAYA TANTIPHLACHIVA.,DR. RACHUN BOONTIMA.

The purposes of this research were 1.To study the conditions and problems of early childhood education management in child care centers of Social Development and Welfare Department, Ministry of Social Development and Human Security in overall and each aspect. 2.To compare the conditions and problems in early childhood education management in child care centers of Social Development and Welfare Department, Ministry of Social Development and Human Security, classified according to the status of questionnaire correspondents,the size of child care centers and the proportion between care takers and the number of children.

180administrations and care takers were simple randomed from private child care centers, of Social Development and Welfare Department,Ministry of Social Development and Human Security in Bangkok.The instrument used for collecting data was a questionnaire constructed by the researcher with reliability of .98.The data were analyzed by percentage,mean,standard deviation,t-test and One way-ANNOVA

The results of the study were as follows:

1. The condition in early childhood management education in child care center in all aspects was at the high level; especially nutrition management was at the high level; but the environment management was at the low level. In education management, the experience management was at the high level while the parents' participation was at the low level.

2.The problems in early childhood education management in all espects was at the hight levelThe problem of environment management . and parent paricipation were at the low level but the problem in experience management was at the lowest level.

3.There was no significant difference in the early childhood management, among the opinons of administrators and care takers for overall both in management situation and problems classified according to the status, the size of child care centers and the proportion between care takers and the number of children.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตกรุงเทพมหานคร

ของ
นางสาวเพชรรัตน์ เปี้ยเลี่ยม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ ๒๖ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา ดันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิด และ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ที่กรุณาให้ข้อแนะนำเพิ่มเติม ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทความรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการศึกษานี้ และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยตลอดมา กราบขอบพระคุณ รศ.ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ คุณเบญจา จรสัมฤทธิ์ อาจารย์น้อยนุช ไทเอ ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญซ้อ เบี้ยเลี่ยม คุณแม่ระเบียบ เบี้ยเลี่ยม คุณตาบุญ พลเสน ผู้สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัยอย่างยิ่งตลอดมาและกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชุมศรี เรช คุณครู นักเรียน และ ผู้ปกครอง โรงเรียนวนิษา พี ๑ เพื่อนๆ น้องๆ นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย รุ่น 4 ทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและให้คำแนะนำ

ขอขอบคุณ อาจารย์ ลักษณะ ฤทธาคนี และครอบครัว คุณดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง คุณวรรณุช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา คุณรุ่งนภา รทสา คุณทิพวรรณ อธิกุลสินธ์ คุณกรรณานุช เกษมสันต์ ณ อยุธยา คุณบรรพต ชันคำ คุณปริยาภรณ์ แสงวิเชียร คุณแสงอรุณ เบี้ยเลี่ยม คุณศักดิ์ชัย เบี้ยเลี่ยม และ คุณอนุชัย ทองซูป ผู้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่คุณพ่อบุญซ้อ เบี้ยเลี่ยม คุณแม่ระเบียบ เบี้ยเลี่ยม ที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย และ ครู อาจารย์ ทุกท่าน ผู้มีพระคุณยิ่งในฐานะผู้วางรากฐานการศึกษาของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง

เพชรรัตน์ เบี้ยเลี่ยม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	8
ความหมายของการศึกษาปฐมวัย.....	9
จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	9
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	11
รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	14
ความหมายของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	14
ลักษณะของของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	14
การจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการดูแล.....	15
การจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการศึกษา.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.....	40
ลักษณะการจัดบริการ.....	40
เกณฑ์และมาตรฐานการจัดบริการ.....	40
คุณสมบัติของเจ้าของ ผู้ทำการ พี่เลี้ยงเด็ก และ สถานรับเลี้ยงเด็ก.....	43
การขอจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็กเอกชน.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	44
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3(ต่อ) วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	96
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	115

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง กรุงเทพมหานคร.....	48
2 ความถี่ และคำร้อยละของปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย แยกเป็น รายด้านในภาพรวม.....	57
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านโภชนาการ.....	58
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านบริการสุขภาพ.....	59
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความปลอดภัย.....	60
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อม.....	61
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านบุคลากร.....	62
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์.....	63
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้.....	64
11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	65
12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินผล.....	66
13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกเป็นรายด้านและในภาพรวม.....	67
14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านโภชนาการ.....	68
15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านบริการสุขภาพ.....	69
16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความปลอดภัย.....	70

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
17	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อม.....	71
18	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านบุคลากร.....	72
19	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์.....	73
20	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้.....	74
21	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	75
22	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินผล.....	76
23	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยระหว่างผู้บริหาร และผู้ดูแลเด็ก.....	77
24	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยจำแนกตามขนาด สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (One-Way ANOVA)	78
25	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยจำแนกตาม สัดส่วนของผู้ดูแลต่อเด็ก(One-Way ANOVA)	79

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
---	--------------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่า ช่วงแห่งการเจริญเติบโตองงามสำหรับชีวิต (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2537: 16) และยังเป็นช่วงวัยที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต ซึ่งศักยภาพแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง นักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั่วไปต่างเชื่อว่า ประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยได้รับจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการทุกด้านต่อเนื่องไป จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (เยาวยา เดชะคุปต์. 2536 : 9) พัฒนาการทุกด้านของเด็กปฐมวัย มีการเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด และเร็วที่สุด โดยเฉพาะระบบสมอง ซึ่งเจริญเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ (คณะกรรมการการพัฒนา การศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก 2535 : 25) ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตจะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก สามารถช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (เยาวยา เดชะคุปต์. 2542 : คำนำ)

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพต้องเริ่มส่งเสริมพัฒนาการตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเป็นระยะวิกฤติที่เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว การกระตุ้นทางหู ตา จมูก และกาย ให้ได้ยิน ได้สัมผัส และได้เรียนรู้โดยการเล่นตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะการได้รับความรักจากพ่อแม่ จะช่วยให้ใยประสาทในเซลล์สมองขยายงอกงาม ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ง่าย มีชีวิตชีวา รู้เหตุผล อันเป็นพื้นฐานการพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์มากที่สุด เด็กจะเรียนรู้ทุกอย่างในวัยที่เด็กยังเล็กอยู่ แต่ถ้าหากเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ เมื่อพ้นวัยนี้ไปเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยความยากลำบาก ในบางอย่างก็ไม่สามารถเรียนรู้ได้อีกเลย (เยาวยา เดชะคุปต์. 2542 : 15) ในด้านความมั่นคงของสถาบันครอบครัว การเลี้ยงดูของครอบครัวที่ดีจะมีความหมายกับเด็กมาก แต่ด้วยปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเปลี่ยนแปลงไปมาก ทำให้เกิดผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในหลายๆด้าน พ่อแม่ส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้ สถิติจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ สํารวจพบว่า ครอบครัวในกรุงเทพมหานคร เป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยายถึงประมาณ 3 เท่า (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543: 27) ซึ่งมาจากค่านิยมเรื่องการแต่งงานแล้วแยกออกจากครอบครัวเดิม ทำให้การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเป็นปัญหา ความต้องการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น พ่อแม่ผู้ปกครองส่งลูกเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเร็วขึ้นกว่าเดิม ซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพจะช่วยในการแก้ปัญหาของสังคม เป็นการแบ่งเบาภาระพ่อแม่ และยังเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย (เยาวยา เดชะคุปต์. 2542: 13)

การจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งหมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 6 ปี เป็นการศึกษาที่เป็นการวางพื้นฐานให้แก่เด็กในระยะเริ่มต้น ซึ่งถือว่าเป็นช่วงที่สำคัญมาก เพราะถ้าหากว่าสามารถวางพื้นฐาน ให้แก่เด็กได้ดำเนินงานโดยมีเจตคติที่ถูกต้อง มีนิสัยที่ดีให้แก่เด็กตามความสามารถและเหมาะสมกับวัยของเด็ก ก็จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาไปได้อย่างเต็มที่ทุกด้าน (Morrison, 2000: 464) แต่เรามักจะเลยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในเด็กปฐมวัยเท่าที่ควรแต่ในระยะหลังๆ นักการศึกษาและ

นักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญใน วงการต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้มากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางด้านสติปัญญาและความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม (ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. 2529ข. : 19)

ปัจจุบันนี้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างมาก มีการทุ่มเทพลังความคิด และความสามารถ เพื่อปรับปรุงการศึกษาระดับนี้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เพราะยิ่งเด็กได้รับการวางรากฐานของชีวิตได้ดีมากเท่าใด เด็กก็จะมีความสามารถในการพัฒนาความคิด ได้ดีมากขึ้นเท่านั้น และนั่นก็เป็นหนทางให้เด็กกลายมาเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าของชาติได้ในอนาคตได้ (ธรรมบุญ นวลใจ. 2541 : คำนำ) ตามแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535 – 2539) รัฐมีนโยบายให้มีการจัดการศึกษาและการส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิ จนถึงเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ส่วนในแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามากขึ้น มีนโยบายที่จะขยายและยกระดับความรู้ พื้นฐานของประชาชนทั้งมวลและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางและสูงขึ้นโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ตลอดจนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545 – 2559) ได้มีนโยบายเน้นการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างบูรณาการด้วย

ในการนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดในส่วนของการศึกษาปฐมวัยไว้ใน มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัย อันได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ของสถาบันทางศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นผู้จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการให้การดูแลและการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียนโดยมิได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับสถานศึกษาปฐมวัยนี้ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543 : 16-18) ได้จำแนกการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ออกเป็น 3 ระดับ คือการศึกษาสำหรับเด็กอายุแรกเกิด – 1 ปี การศึกษาเด็กเล็ก 1 ½ -3 และการศึกษาอนุบาล 3-6 ปี มีสถานพัฒนาเด็ก หรือสถานศึกษาเด็กปฐมวัยจำแนกเป็น สถานเลี้ยงเด็ก (Nursery) โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) และโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) ทำหน้าที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้

การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยของประเทศไทยคล้ายกับหลาย ๆ ประเทศที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ เช่น กลุ่มกระทรวงสาธารณสุข มีศูนย์โภชนาการ กรมอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์สุขวิทยาจิต วิทยาลัยพยาบาลและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวง กลุ่มกระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนเด็กเล็กของสถาบันราชภัฏต่างๆ โรงเรียนเด็กเล็กในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเด็กเล็กในวัด กลุ่มมหาวิทยาลัยมีโรงเรียนเด็กเล็กในโรงเรียนสาธิต กลุ่มโรงเรียนเอกชน มีศูนย์พัฒนาขั้นมูลฐาน สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สถานเลี้ยงเด็กกลางวันสมาคมสตรีไทย สถานเลี้ยงเด็กกลางวันสมาคมวาดับ บลิว.ซี.เอ สถานเลี้ยงเด็กที่จัดตามบ้านเอกชน กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีสถานเลี้ยงเด็กของสำนักงานอนามัยและโรงเรียนในสังกัด โดยโรงเรียนเด็กเล็กเหล่านี้มีเป้าหมายหลักคือ การช่วยเหลือผู้ปกครอง เป็นการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวและชุมชน ความสำเร็จของการจัดการศึกษาเด็กเล็กที่สำคัญขึ้นอยู่กับความสามารถของครู ความพร้อมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ . 2543 : 19-20) กลุ่มกระทรวงมหาดไทย มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมตำรวจ, กลุ่มกระทรวงกลาโหม มีการดำเนินการในทั้ง 3 เหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ , กลุ่มกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีกรมประชาสงเคราะห์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (วรรณพร

กาญจนาภา . 2545 :13 -16 ; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ : 2535) โดย ลักษณะการจัดโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความแตกต่างกันอย่างน้อย 3 ลักษณะ ดังนี้ (1) แยกอิสระ เป็นบริการตามบ้าน หรือสถานที่ราชการต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่ชุมชน เช่น วัด บ้าน โรงพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล โรงงาน เป็นต้น (2) ขึ้นอยู่กับโรงเรียนอนุบาล มักจะเรียกว่า ชั้นเด็กเล็ก (Nursery class) บางแห่งเรียกเตรียมอนุบาล โรงเรียนเด็กกลุ่มนี้รวมถึงโรงเรียนเด็กเล็กของมหาวิทยาลัย (3). ขึ้นอยู่กับโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาบางแห่งจัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเบ็ดเสร็จสำหรับการศึกษาปฐมวัย (กุลยา ตันติผลาชีวะ . 2543 ข : 19)

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเดิมคือ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เป็นอีกหน่วยงานหนึ่ง ที่มีการจัดบริการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ครอบคลุมทั้งประเทศมากกว่า 1,500 แห่ง ทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการดำเนินงานสถานเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ใช้กฎหมาย 2 ฉบับคือ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ปี พ.ศ. 2515 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ.2515 และฉบับที่ 3 ปี พ.ศ.2521 โดยภาพรวมแล้วเป็นการกำหนดลักษณะสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก อำนาจและข้อปฏิบัติในการจัดตั้ง ข้อปฏิบัติต่อเด็กอย่างกว้างๆ คุณสมบัติของเจ้าของสถานเลี้ยงเด็ก การจัดอาคารสถานที่ ลักษณะของการให้บริการ ลักษณะของผู้ให้บริการ ค่าธรรมเนียม เป็นต้น บริการเลี้ยงเด็กที่อยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ ครอบคลุมอายุเด็กตั้งแต่ 0 – 6 ปี จากการศึกษากฎหมายทั้ง 2 ฉบับข้างต้นพบว่า เน้นการให้บริการที่ถูกสุขลักษณะ และสุขภาพอนามัยของเด็กเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามมีการระบุว่าสถานสงเคราะห์เด็กที่มีการรับเด็กที่อายุเกิน 7 ปี ให้มีการจัดการศึกษาและกิจกรรมที่พัฒนาการเจริญเติบโตทั้งทางกายและสมองให้กับเด็ก ปัจจุบันกรมประชาสงเคราะห์ ประกาศใช้ระเบียบที่ครอบคลุมมาตรฐานด้านการจัดบริการเลี้ยงเด็ก ทั้งด้านการบริการ โดยเฉพาะบุคลากร ผู้ดูแลเด็ก มีมาตรฐานหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ระบุคุณสมบัติของผู้เรียน เนื้อหาที่ต้องเรียน จำนวนเวลาเรียน และการประเมินผล และมาตรฐานการจัดบริการรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมาตรฐานที่กำหนดเน้นองค์ประกอบการจัดบริการด้านการบริหารทั่วไป การจัดการเรื่องอาคาร สถานที่ คุณสมบัติของบุคลากรการจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก การประเมินผลและการรายงานโดยมีเป้าหมายให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (ตุษฎี โยเหลา และคณะ. 2544 : 16 ; อ้างอิงจาก กรมประชาสงเคราะห์. 2537)

สำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จัดอยู่ในหลายลักษณะได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่รับดูแลเด็กเพื่อการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ที่ต้องทำงานกลางวันเน้นการเลี้ยงดูให้แก่เด็กมากกว่าการให้การศึกษา จะรับเด็กตั้งแต่วัยทารกหรือรับเฉพาะเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กที่มีการจัดบริการเน้นการดูแลแก่เด็กทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เด็กจะได้เล่นและมีการเรียนพร้อมๆกัน เป้าหมายการดูแลอยู่ที่การพัฒนาสังคมและสติปัญญาของเด็ก จัดบริการสำหรับเด็กอายุ 2 – 4 ขวบ ซึ่งอยู่ในความดูแลของเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครมีการจัดสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปของสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กมีอยู่ทั่วไปทั้งสิ้น 433 แห่ง แต่ก็ยังไม่สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการประเมินพบว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการอนุบาลศึกษาในโรงเรียนยังต้องปรับปรุงคุณภาพ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ วิธีการเลี้ยงดู ผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดการ

กำกับดูแลคุณภาพ มาตรฐาน และไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชา (นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 0-5 ปี พ.ศ.2545-2549. 2544 : 6)

เนื่องจากเป็นช่วงของการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในแง่ของการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่กำหนดให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกแห่งต้องจัดการศึกษาด้วย ดังนั้นจึงเป็น อีกหน้าที่หนึ่งของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ต้องจัดให้มีการจัดการศึกษาควบคู่ไปกับการให้การดูแลเพื่อเป็น การตอบสนองต่อความต้องการของสังคมซึ่งกรุงเทพมหานครถือเป็นเมืองที่มีความเจริญในหลายๆด้านไม่ว่าจะ เป็นด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ความทันสมัย ซึ่งความจริงแล้วก็ยังคงมีความแตกต่างกันของเขตพื้นที่ทำให้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงมีการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่นั้นๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจการ จัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเขตกรุงเทพมหานคร และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอื่นๆ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในแง่การศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมและจำแนกรายด้าน
2. เพื่อศึกษาปัญหาที่ปรากฏขึ้นในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนา สังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมและจำแนกรายด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการ พัฒนาคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยงานหรือองค์กรอื่นได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการ ศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจหรือ เกี่ยวข้องกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้นำไปใช้เป็นแนวทางของการจัดการศึกษาปฐมวัยหรือเพื่อการศึกษา ค้นคว้าวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 433 แห่ง จำนวน 866 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็น ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อนุญาตให้ทำการวิจัยได้จำนวน 90 แห่ง เพราะอีกจำนวน 343 แห่งนั้น ผู้บริหารของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แจ้งว่าไม่มีความพร้อมให้ทำการวิจัย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดให้ผู้บริหารทั้ง 90 แห่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง และทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกผู้ดูแลเด็ก มาแห่งละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 180 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 สถานภาพ

1.2 ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.3 สัดส่วนผู้ดูแลต่อเด็ก

ตัวแปรตาม

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก จำแนกเป็น

2 ด้านดังนี้ 1) การจัดการดูแลได้แก่เรื่อง โภชนาการ บริการสุขภาพ ความปลอดภัย สภาพแวดล้อม บุคลากร 2) การจัดการศึกษาได้แก่เรื่อง การจัดประสบการณ์ การใช้สื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การประเมินผล

นิยามศัพท์

1. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยแรกเกิด - 5 ปีของเอกชนที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในกรุงเทพมหานคร อาจเรียกชื่อใดชื่อหนึ่งดังนี้ เนอสเซอรี่ เดย์แคร์ เลิร์นนิ่งเซนเตอร์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก

2. ผู้บริหาร หมายถึง เจ้าของหรือผู้ได้รับอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในกรุงเทพมหานคร

3. ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลและให้การศึกษาโดยตรงแก่เด็กเป็นประจำอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจาก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในกรุงเทพมหานคร

4. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการดูแลและการให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่จำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.1 การจัดการดูแล หมายถึง การจัดการเพื่อบริการแก่เด็กปฐมวัยเกี่ยวกับ โภชนาการ สุขภาพ ความปลอดภัย การจัดสภาพแวดล้อม และบุคลากรตามความหมายดังนี้

4.1.1 โภชนาการ หมายถึง การจัดการบริการเกี่ยวกับอาหาร ประกอบด้วย คุณสมบัติของผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็ก การสอนให้เด็กรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่า การจัดภาชนะสำหรับใส่อาหาร และคุณค่าอาหารที่จัดให้กับเด็ก

4.1.2 บริการสุขภาพ หมายถึง การปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการดูแล และส่งเสริมสุขภาพเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การตรวจสายตา การไต่ยีน การฝึกเด็กให้รู้จักดูแลตนเอง และมีสุขนิสัยที่ดี รวมทั้งมาตรการป้องกันโรคติดต่อ ภายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

4.1.3 ความปลอดภัย หมายถึง การรักษาความสะอาด การป้องกันอุบัติเหตุในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยแก่เด็กและผู้ปกครอง

4.1.4 การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ห้องนอน วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน และสนามเด็กเล่น ได้แก่ สนามหญ้า สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนาม

4.1.5 บุคลากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานภายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยโดยหน้าที่รับผิดชอบ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้แก่ เด็ก รวมถึงสัดส่วนของบุคลากรกับเด็ก

4.2 การจัดการศึกษา หมายถึง การให้ความรู้ การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมแก่เด็กเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กไปสู่การเรียนรู้สิ่งที่ดีและถูกต้อง ประกอบด้วย

4.2.1 การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความต้องการของเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4.2.2 การใช้สื่อการเรียนรู้ หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งต่างๆรอบตัว ที่ทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดให้เด็กได้สัมผัสผ่านการเล่นเพื่อกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้ และตอบสนองความต้องการ โดยสอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็ก

4.2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลและให้การศึกษาเด็ก โดยเป็นอาสาสมัคร เป็นวิทยากร เป็นผู้ร่วมให้ความคิดเห็น ในการจัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหาการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

4.2.4 การประเมินผล หมายถึง การวัดและประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยใช้วิธีการสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมผลงาน

5. ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

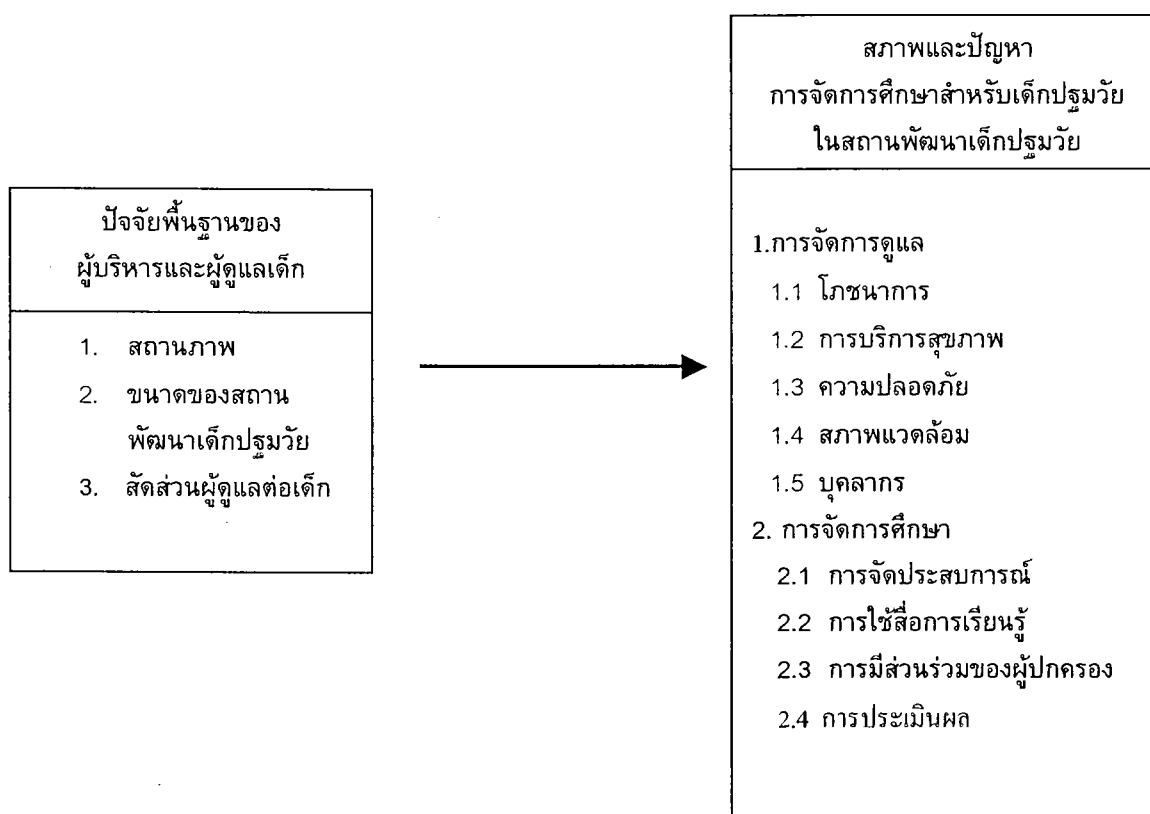
5.1 สถานภาพ คือ หน้าที่ความรับผิดชอบต่อการดำเนินงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร และผู้ดูแลเด็ก ตามความหมายดังนี้ ผู้บริหาร หมายถึง เจ้าของหรือผู้ได้รับอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนจาก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในกรุงเทพมหานคร ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่

ดูแลและให้การศึกษาโดยตรงแก่เด็กเป็นประจำอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจาก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในกรุงเทพมหานคร

5.2 ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง จำนวนเด็กที่รับไว้ดูแลต่อสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1). มีเด็กในการดูแลน้อยกว่า 51 คน 2). มีเด็กในการดูแล 51 – 100 คน 3). มีเด็กในการดูแลมากกว่า 100 คน

5.3 สัดส่วนการดูแล หมายถึง จำนวนของผู้ดูแลเด็กต่อจำนวนเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1). จำนวนผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อจำนวนเด็ก 5 คน 2). จำนวนผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อจำนวนเด็ก 15 คน 3). จำนวนผู้ดูแลเด็ก 1 คน ต่อจำนวนเด็ก 25 คน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผู้บริหาร และผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีปัจจัยพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และ สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก ต่างกันมีการจัดการดูแลและการจัดการศึกษาต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

- 1.1 ความหมายของการศึกษาปฐมวัย
- 1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย
- 1.3 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.4 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

2. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

- 2.1 ความหมายของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 2.2 ลักษณะของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 2.3 การจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านดูแล
 - 2.3.1 โภชนาการ
 - 2.3.2 บริการสุขภาพ
 - 2.3.3 ความปลอดภัย
 - 2.3.4 การจัดสภาพแวดล้อม
 - 2.3.5 บุคลากร
- 2.4 การจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการศึกษา
 - 2.4.1 การจัดประสบการณ์
 - 2.4.2 การใช้สื่อการเรียนรู้
 - 2.4.2 การประเมินพัฒนาการ
 - 2.4.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

3. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงใน เขตกรุงเทพมหานคร

- 3.1 ลักษณะการจัดบริการ
- 3.2 เกณฑ์และมาตรฐานการจัดบริการ
- 3.3 คุณสมบัติของเจ้าของ ผู้ทำการ พี่เลี้ยงเด็ก และสถานรับเลี้ยงเด็ก
- 3.4 การขอจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1. การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน เพื่อวางรากฐานเบื้องต้นของชีวิต ในด้านการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาให้เด็กได้มีความพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของเขาให้กลายเป็น ทรัพยากรบุคคลที่มีค่า

กูด (Good. 1973 : 200) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึงโครงการหรือหลักสูตรที่จัด สำหรับเด็กในโรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลหรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

สนอง สุตสะอาด (2540 : 12) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การศึกษาของเด็กที่อยู่ในวัย ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา คือเด็กที่มีอายุระหว่าง 0-6 ปี เป็นวัยของการวางรากฐานทางการศึกษา ให้แก่เด็กในระยะเริ่มต้นซึ่งถือว่าสำคัญมาก เพราะถ้าหากว่าวางรากฐานให้แก่เด็กได้ดำเนินการโดยมีเจตคติ ที่ถูกต้อง มีนิสัยที่ดีตามความสามารถและความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ก็จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาไปได้ อย่างเต็มที่ทุกด้าน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 14) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การ จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะแตกต่าง ไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทาง สมอ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมมีวิธีการและ ลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 1) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก 6 ขวบแรก เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแล และสร้างเสริมเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพ ด้วยการเรียนรู้ที่ ถูกต้องชัดเจน ลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งจำเพาะไปที่การพัฒนาเด็ก โดยการจัดการเรียนการสอนให้ตรงระดับพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวม ให้ตรงกับความต้องการและความ สนใจ สร้างความพร้อมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีพหุปัญญา

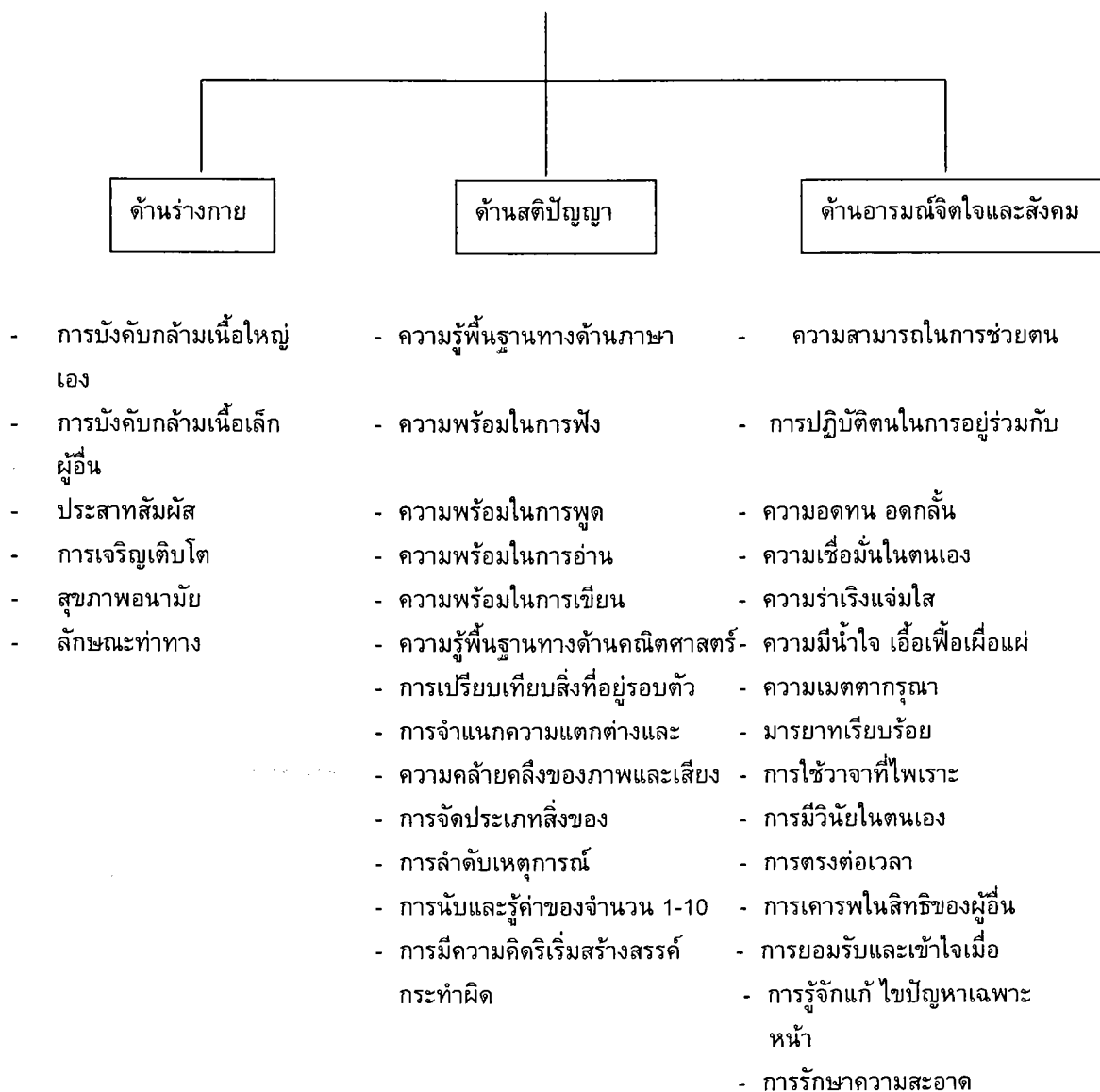
สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีซึ่งจะ ต่างไปจากการศึกษาระดับอื่นเพื่อมุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนา ในทุกๆด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะก้าว เข้าสู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่ควรมีการวางแผนและจัดโปรแกรมการศึกษาให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก

1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาระดับปฐมวัยไม่ใช่เพียงแต่เป็นการเตรียมให้เด็กพร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในประถมศึกษาเท่า นั้น แต่เป็นการศึกษาที่ช่วยเด็กให้มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบตามที่เด็กปฐมวัยพึงจะมี เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ พร้อมจะเรียนรู้ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมียุทธวิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กดำรงชีวิตในวัยเริ่มต้นด้วยความสุข และมีพัฒนาการด้านต่างๆ ไปได้อย่างเต็มที่

ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ (2529 : 19-20) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ ความพร้อมในการเรียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 3 ประการ คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางด้านสติปัญญา และความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจ และ สังคม รายละเอียดดังแผน ภูมิต่อไปนี้

ความพร้อมในการเรียนของเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536 : 1-2) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังต่อไปนี้

1. มีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรงสมบูรณ์ มีความสามารถในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายได้คล่องและมีสุขนิสัยที่ดี
2. มีความสามารถที่จะช่วยตัวเองได้ตามวัย
3. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรมและจริยธรรม
5. มีความรัก ชื่นชม และภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั่งงามของชาติ
6. เห็นคุณค่า สามารถอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

7. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

8. มีความสามารถในการใช้กระบวนการเรียนรู้ มีประสาทสัมผัสที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้คล่องแคล่ว

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2546 : 6,26) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กอายุแรกเกิด – 5 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพ สุขนิสัยที่ดี
2. ใช้วัยวาระของร่างกายได้คล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง

แรง

3. มีสุขภาพจิตดี มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. ใช้ภาษาสื่อสาร สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
8. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
9. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
10. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

11. มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
12. มีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์
13. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยคือการมุ่งที่จะพัฒนาและส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กเน้นถึงคุณค่าชีวิตของเด็กแต่ละคนให้เด็กมีเสรีที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ สร้างและส่งเสริมให้เด็กได้มีทักษะต่างๆที่จะนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคม

1.3 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย นั้นมีหลักการที่มุ่งจะพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกๆด้านแต่ละคนในทุกๆด้าน ให้เด็กได้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญและเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535:81) ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่าให้เด็ก ทุกคนได้รับโอกาสในการพัฒนาการเตรียมความพร้อม การตอบสนองความต้องการพื้นฐานตามเกณฑ์สภาวะความต้องการพื้นฐานของเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้าน รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับธรรมชาติพัฒนาการของเด็ก ความแตกต่างของแต่ละบุคคล และกับวิถีชีวิตของคนไทย โดยมี “รูปแบบการจัดการศึกษา” เป็นรูปแบบในระบบโรงเรียน ลักษณะการจัด จัดเป็นหลักสูตรอนุบาล 3 ปี อนุบาล 2 ปี และเด็กเล็ก 1 ปี และรูปแบบนอกโรงเรียน จัดในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กประเภทต่างๆ สำหรับ “จุดมุ่งหมายและแนวการจัดประสบการณ์” เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคม มีการประเมินผลโดยใช้เทคนิควิธีการหลายอย่างตรวจสอบความพร้อมของเด็ก และให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมิน

กรมวิชาการ (2540 : 1-31) ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า เป็นการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กแรกเกิดจนถึง 6 ปีทั้งเด็กปกติและเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษโดยจัดในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและตามความสามารถของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยและครอบครัว และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

สรุปได้ว่าหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งยังให้ครอบครัวชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.4 รูปแบบของการจัดการศึกษาปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542ก : 19-20) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 8 ขวบ ยกเว้นบางประเทศเช่นประเทศไทยอายุ 0-6ปีที่กำหนดขึ้นที่บ้าน ศูนย์บริการหรือโรงเรียนก็ได้ โดยรูปแบบของการจัดนี้ จำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ จัดที่บ้าน (Home-based programs) หมายถึงการจัดบริการการดูแลที่ทำขึ้นที่บ้าน กับอีกลักษณะหนึ่งคือ จัดสถานบริการ (Center-based programs) เป็นบริการเด็กกลุ่มใหญ่ ซึ่งในการจัดบริการจำแนกตามอายุได้ 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มเด็กทารก (อายุ 2 ขวบแรก)
2. กลุ่มเด็กเล็ก (อายุ 2-4 ขวบ)
3. กลุ่มเด็กอนุบาลและประถมต้น (อายุ 5-8 ขวบ)

ด้วยลักษณะความแตกต่างของกลุ่มเด็ก ทำให้สถานบริการและโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับ 8 ขวบแรก ที่มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ละขวบปีมีความแตกต่างและก้าวหน้าของพัฒนาการที่ต่างกันมาก ด้วยเหตุนี้ทำให้การดูแล การเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละวัยต่างกัน เป็นเหตุให้มีรูปแบบของการจัดสถานบริการแตกต่างตามวัยของเด็ก ซึ่งอาจจำแนกเป็นกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มที่1 สถานที่รับดูแลและเลี้ยงเด็กเล็ก (Nursery) เป็นบริการการดูแลเด็กจำแนกได้เป็นลักษณะดังนี้

1. ศูนย์ดูแลเด็ก (Child care centers) เป็นสถานที่รับดูแลเด็กเพื่อการช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระของพ่อแม่แม่ที่ต้องทำงานกลางวัน โดยศูนย์จะเน้นการเลี้ยงดูแก่เด็กมากกว่าการให้การศึกษา วัยของเด็กที่รับดูแลอาจเริ่มตั้งแต่วัยทารกเป็นต้นไป หรือรับเฉพาะเด็กเล็ก บริการอาจจัดให้เฉพาะกลางวัน เรียกว่า ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน(Day-care center) หรือตลอด 24 ชั่วโมง

2. บ้านรับเลี้ยงเด็ก (Family day care) เป็นครอบครัวที่เปิดบริการรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ รับเด็กประมาณ 7-12 คน อาจเป็นลูกญาติ ลูกเพื่อน ลูกเพื่อนบ้าน โดยเลี้ยงควบคู่กับลูกตนเอง การดูแลให้การกินอยู่ตามปกติสบาย ๆ การรับดูแลอาจดูแลทั้งวัน หรือดูแลเป็นชั่วโมง เฉพาะช่วงที่ผู้ปกครองไปธุระก็มี

กลุ่มที่ 2 โรงเรียนเตรียมก่อนเข้าอนุบาล เป็นโรงเรียนที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการเตรียมเด็กในการเข้าโรงเรียนอนุบาล ได้แก่

1. โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery school) เป็นโรงเรียนที่พัฒนามาจากศูนย์ดูแลเด็ก การจัดบริการเน้นการดูแลเด็กทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์ และสังคม และการมีสุขภาพดี จัดสำหรับเด็กอายุ 2-4 ขวบ บางแห่งอาจรับอายุต่ำกว่า 2 ขวบ เปิดรับเลี้ยงตั้งแต่ครึ่งวันถึงเต็มวัน เด็กจะได้เล่นและมีการเรียนไปพร้อม ๆ กัน เป้า

หมายของการดูแลอยู่ที่การพัฒนาสังคมและสติปัญญาสำหรับเด็ก เราจึงเรียกโรงเรียนลักษณะนี้ว่า โรงเรียนเด็กเล็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็ก

2. โรงเรียนเตรียมอนุบาล (Prekindergarten) ลักษณะเหมือนโรงเรียนเด็กเล็ก แต่เน้นการเตรียมตัวเด็กเพื่อเข้าชั้นอนุบาล รับเด็กอายุ 3 ½ - 5 ขวบ

กลุ่มที่ 3 โรงเรียนอนุบาล เป็นบริการการเรียนการสอนเพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา รับตั้งแต่อายุ 3-6 ขวบ มี 3 ชั้นเรียน คือ อนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 เป็นการจัดการศึกษาที่รัฐและเอกชนจัดทำขึ้น ไม่นับเป็นการศึกษาบังคับ สำหรับอเมริกาโรงเรียนอนุบาลเป็นการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี โรงเรียนอนุบาลสาธิต เป็นอีกลักษณะหนึ่งของโรงเรียนอนุบาลที่เปิดในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาเชิงวิชาการหรือเป็นไปตามความต้องการของสถาบันแม่

กลุ่มที่ 4 โรงเรียนเตรียมชั้น ป.1 (Pre-first grade หรือ Junior first grade) เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนชั้นอนุบาล ได้เข้าเรียนเพื่อปรับตัวเองก่อนขึ้นชั้นเรียนประถมปีที่ 1 เปิดรับเด็กอายุ 6-7 ปี สำหรับประเทศไทยรู้จักกันในนาม "ชั้น ป.เตรียม" หรือ เตรียมชั้นประถมปีที่ 1

กลุ่มที่ 5 โรงเรียนสำหรับเด็กป่วย (Hospital school) โรงพยาบาลบางแห่งจะจัดโรงเรียนในโรงพยาบาลสำหรับเด็กเพื่อให้ได้ศึกษาเล่าเรียน หรือทบทวนบทเรียนขณะอยู่โรงพยาบาล สำหรับเด็กปฐมวัยจะจัดเป็นห้องเล่น (playroom) เป็นห้องที่จัดเตรียมให้ประโยชน์สำหรับการศึกษาของเด็ก เด็กได้มาเล่นและเรียนรู้ที่ห้องเล่นนี้ แต่บางครั้งผู้จัดอาจต้องไปบริการถึงเตียงหรือห้องเด็กป่วย ซึ่งจะใช้ในกรณีที่เด็กป่วยไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ โรงพยาบาลเด็กเป็นโรงพยาบาลหนึ่งที่มีการจัดห้องเล่น และการบริการเครื่องเล่นที่เตียงโดยผู้สอนเป็นทั้งครูและพยาบาล

อุดมสิทธิ์ พัทธกุล (2542) ได้จัดแบ่งการจัดบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้ คือ (ลัดดา เหมาะสุวรรณ และ คณะ. 2543 : 6 ; อ้างอิงจาก อุดมสิทธิ์ พัทธกุล . 2542)

1. การบริการเลี้ยงเด็กกลางวันในครอบครัว (family day care) เป็นการบริการรับเลี้ยงเด็กในบ้าน ผู้รับเลี้ยงเด็กมักเป็นแม่บ้านที่มีเวลาว่างในช่วงกลางวัน การจัดการบริการลักษณะนี้เป็นไปในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ผู้ปกครองที่นำบุตรหลานมาฝากไว้มักจะเป็นผู้ที่คุ้นเคยกัน

2. ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน (day care center) เป็นศูนย์ที่รับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ส่วนใหญ่เด็กที่เข้ามารับบริการจะมีอายุตั้งแต่ 2 - 6 ปี การดำเนินงานของศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวันดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐในลักษณะของสถานรับเลี้ยงเด็กในสถานที่ทำงาน นอกจากนี้ยังมีศูนย์ที่ดำเนินการโดยเอกชน องค์กรเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรการกุศลและชุมชน ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและส่งเสริมของกรมประชาสงเคราะห์ ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวันส่วนใหญ่จัดการบริการโดยภาคเอกชน

3. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (pre-school program) เป็นการบริการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็กทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม จริยธรรม สติปัญญา และบุคลิกภาพ เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน การจัดการศึกษาในระดับนี้มี 3 รูปแบบ คือ ชั้นอนุบาลใช้เวลาเรียน 2-3 ปี ชั้นเด็กเล็กหรือเตรียมประถมศึกษาใช้เวลาเรียน 1 ปี และจัดในศูนย์พัฒนาเด็ก

เยาวพา เดชะคุปต์ (2545:59) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย ที่นิยมจัดกันเป็นสากล แบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ ศูนย์เลี้ยงเด็ก (Child Care Center) โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) และโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) แต่ทั้ง 3 รูปแบบนี้อาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปบ้าง รับเด็กอายุตั้งแต่ 2 ½ -6ปี แต่ก็อาจจะมีการยืดหยุ่นได้ เช่น สถานศึกษาของเอกชนบางแห่งอาจรับเด็กตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป สถานศึกษาของรัฐบาลรับเด็กอายุ 4 ปี ขึ้นไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์และความพร้อมของแต่ละสถานศึกษาเป็นสำคัญ โดย

ไม่มีการกำหนดลงไปว่าควรจะเป็นรูปแบบใด โดยทั่วไปมักเรียกชื่อต่างๆ กันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของการจัด
2. เหตุผลและความต้องการของสังคม
3. รูปแบบของการให้บริการใหม่
4. รูปแบบของสถานที่จัดตั้ง
5. กลุ่มอายุของเด็ก
6. ประเภทของหน่วยงานที่จัด

สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นถูกจัดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเด็กในช่วงปฐมวัย ที่มีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การดูแลและการเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละวัยต่างกัน โดยส่วนใหญ่ แบ่งออกเป็น ศูนย์เลี้ยงเด็ก (Child Care Center) โรงเรียนเด็กเล็ก(Nursery School) และโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) ทำให้เป็นทางเลือกที่หลากหลายให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองที่จะส่งเด็กไปสู่ระบบของการได้รับการศึกษา

2. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

คำว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกำหนดโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 มาตรา 18 ได้ระบุว่าจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

2.2 ลักษณะของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ธรรมนูญ นวลใจ (2541 : 10-11) กล่าวว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นสถานศึกษาก่อนวัยเรียนที่ดำเนินการโดยรัฐบาล และหน่วยงานเอกชนที่มีอยู่ในหลายรูปแบบมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์โภชนาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล เป็นต้น สถานรับเลี้ยงเด็ก รับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป เพื่อเข้าไปรับการอบรมเลี้ยงดู อาจอยู่ในศูนย์ฯ 1-2 ปี ก่อนที่จะเข้าไปเรียนในชั้นอนุบาลต่อไป หน่วยงานที่จัด คือ กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมอาชีวศึกษา สมาคมมูลนิธิต่างๆ และกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งปัจจุบันคือกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ได้ให้ความหมายของคำว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินเจ็ดปีบริบูรณ์ และมีจำนวนเกินห้าคน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับผู้เลี้ยงแต่ไม่รวมถึงสถานพยาบาล หรือโรงเรียนอนุบาล

จากรายงานการวิจัยเรื่อง “รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพินิจพิจารณา” (กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันต์ เชชะคุปต์ : 2542) พบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีรูปแบบการจัดบริการ 2 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบบริการเลี้ยงเด็กกลางวันในครอบครัว เป็นบริการรับเลี้ยงเด็กในบ้าน และรับเลี้ยงเด็กกลางวันเป็นกลุ่ม ดำเนินการในลักษณะที่ไม่เป็นทางการทั้งด้านบุคลากร สถานที่ ผู้รับเลี้ยงมักเป็นแม่บ้านที่มีเวลาว่างในช่วงเวลากลางวัน ผู้ปกครองที่นำเด็กมาฝากเลี้ยงมักเป็นผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกัน พักอาศัยในระแวกเดียวกัน

2. ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ซึ่งรับดูแลเด็กตั้งแต่วัยทารก จนถึงวัยเรียน เพื่อให้บริการดูแลเด็กสำหรับผู้ปกครองที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งมีทั้งที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐบาล และของเอกชน เช่น ศูนย์สงเคราะห์เด็ก ศูนย์รับเลี้ยงเด็กปฐมวัยที่อยู่ในหน่วยงาน สถานพัฒนาเด็กเอกชน เป็นต้น

สรุปได้ว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่มีการดำเนินงานโดยรัฐบาล และเอกชน เพื่อรับเลี้ยงเด็กที่มีอายุแรกเกิด - 6 ปี และมีจำนวนเด็กเกิน 5 คน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับผู้เลี้ยง

2.3 การจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการดูแล

การจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการดูแลเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี เกี่ยวกับโภชนาการ บริการสุขภาพ ความปลอดภัย สภาพแวดล้อม และบุคลากร มีดังนี้

2.3.1 โภชนาการ

โภชนาการเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง ดังนั้นการส่งเสริมโภชนาการด้วยการจัดบริการอาหารการสุขาภิบาลอาหารหรือการจัดเลี้ยงอาหารเด็กที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เป็นสิ่งจำเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เด็ก ๆ จะได้รับสารอาหารที่มีคุณค่า ถูกสัดส่วนครบถ้วนตามหลักโภชนาการและปลอดภัย จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาศักยภาพต่อไป

พาณี สิตกะสิน (2531 : 188) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริมด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย ว่า โภชนาการมีความสำคัญมากต่อกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กปฐมวัย เพราะมีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ การบริโภคอาหารที่มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอและสะอาด ถูกสุขลักษณะเป็นการส่งเสริมสุขภาพประการหนึ่ง การที่เด็กวัยนี้มักชอบเล่นและไม่สนใจในการรับประทานอาหารและถูกละเลยในเรื่องนี้เพราะเห็นว่าเด็กเริ่มช่วยตัวเองได้บ้างแล้วจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางโภชนาการ ความต้องการสารอาหารเพื่อเสริมสร้างกล้ามเนื้อ โครงสร้างร่างกาย ตลอดจนการเจริญเติบโตของสมองสำหรับเด็กวัยนี้มีสูงมาก กล่าวคือ เด็กวัยนี้ต้องการพลังงาน 90 - 100 แคลอรีต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม ต้องการโปรตีน 1.5 - 1.7 กรัมต่อวัน และเป็นโปรตีนที่ได้จากเนื้อสัตว์ ไข่ นม เพื่อการเจริญเติบโตของเซลล์สมอง นอกจากนี้ยังต้องการวิตามิน เกลือแร่เพื่อนำไปสร้างเป็นสารประกอบในร่างกายและโครงสร้างของร่างกาย การส่งเสริมด้านโภชนาการนอกจากจะให้เด็กได้รับประทานอาหารที่เหมาะสมและปริมาณที่เพียงพอ ยังต้องสร้างบริโภคนิสัยที่ดีแก่เด็ก คือ ไม่บังคับ ทุบ หรือให้รางวัลเพื่อให้เด็กรับประทานอาหาร จัดหาภาชนะที่เหมาะสมสำหรับรับประทานอาหารที่เด็กสามารถช่วยตนเองได้ จัดเสิร์ฟอาหารเป็นเวลาและให้นั่งร่วมโต๊ะกับผู้ใหญ่เพื่อจูงใจในการรับประทานอาหาร จัดอาหารให้มีสีสันน่ารับประทาน เป็นต้น

การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียนและครูในด้านโภชนาการ รวมทั้งเป็นการประหยัดเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน การจัดบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนจัดให้เหมาะสมกับความต้องการทางด้านโภชนาการของนักเรียน และฐานะเศรษฐกิจของผู้ปกครองตลอดจนจะต้องมีการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการสุขาภิบาลให้ถูกต้องด้วย (จินตนา สรายุทธพิทักษ์. 2536 : 82)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 145) ได้ระบุถึงหลักการจัดอาหารสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน ดังนี้

1. จัดอาหารให้มีคุณค่า ได้สารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ในแต่ละมื้อ
2. จัดอาหารให้น่ารับประทาน สลับเปลี่ยนหมุนเวียนไม่จำเจ

3. ลักษณะของอาหารต้องเหมาะสมกับวัยอายุต่างๆ เด็กเล็กจัดอาหารต้มเปื่อย รสอ่อน
4. ฝึกให้รับประทานอาหารหลักวันละ 3 มื้อ ส่วนอาหารเสริมจัดเป็นอาหารว่าง
5. ฝึกให้ดื่มนมเป็นประจำ อย่างน้อยวันละ 1-2 แก้ว
6. ฝึกให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายๆ ชนิด เช่น ผัก
7. ใช้วิธีชวนรับประทานด้วยการชมเชย แทนการบังคับหรือวางกฎเกณฑ์เข้มงวดในการรับ

ประทาน

8. ฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยพ่อแม่ ครู เป็นแบบอย่างที่ดี เด็กจะคอยสังเกตจากผู้ใหญ่
9. ให้อิสระในการรับประทานอาหารเพราะเด็กวัยนี้ต้องการอิสระอยากทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ดังนี้

1. จัดบริการอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ
2. ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้งและจัดเก็บอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
3. จัดบริการน้ำดื่มน้ำใช้แยกกันชัดเจน
4. มีโภชนาการประจำโรงเรียนที่ควบคุมการประกอบอาหารสำหรับเด็ก
5. ครูสอนและสร้างนิสัยให้นักเรียนล้างมือทุกครั้งหลังจากใช้ห้องน้ำ หลังจากสั่งน้ำมูก และก่อนรับ

ประทานอาหาร

6. มีภาชนะอุปกรณ์ เครื่องใช้ในการใส่อาหารและปรุงอาหารที่สะอาด และตรวจสอบดูแลอยู่เสมอ
7. อุปกรณ์ปรุงอาหารมีสภาพที่ดี ไม่ชำรุด มีการแยกประเภทการใช้ชัดเจน
8. ตู้เก็บภาชนะสามารถป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรคได้ดี
9. สภาพโรงอาหารและโรงครัว ตั้งอยู่ห่างไกลแหล่งปฏิกูล น้ำโสโครก แหล่งเพาะพันธุ์แมลงสัตว์นำ

โรคมีระบบการควบคุมป้องกันสัตว์นำโรค

10. ระบบระบายน้ำเสียไม่มีน้ำขังหรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลง มีการระบายน้ำที่คล่องดี
11. อ่างล้างมือมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย
12. โต๊ะรับประทานอาหาร เก้าอี้ มีความมั่นคง แข็งแรง ทำด้วยวัสดุพื้นเรียบ ทำความสะอาดง่าย
13. มีการกำจัดเศษอาหารและขยะอื่น ๆ แยกประเภทขยะ และใช้ถังขยะที่มีสภาพที่ดี ไม่แตกร้าว มี

ฝาปิดมิดชิด และมีจำนวนเพียงพอกับขยะ

14. ผู้ปรุงอาหารแต่งกายสะอาด เรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนหรือหมวกและเน็ตคลุมผม
15. ก่อนปรุงอาหาร ผู้ปรุงต้องล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง

สรุปได้ว่าโภชนาการถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญเพราะ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเจริญเติบโต ควรมีหลักในการจัดอาหาร มีการจัดบริการด้านโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย มีโครงการอาหารกลางวันเพื่อส่งเสริมสุขภาพ เพราะโภชนาการมีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ การบริโภคอาหารที่มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอและสะอาดถูกสุขลักษณะเป็นการส่งเสริมสุขภาพประการหนึ่ง

2.3.2 บริการสุขภาพ

การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนเป็นกิจกรรมทางการศึกษาซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากอย่างหนึ่งของโครงการสุขภาพในโรงเรียน ในการที่จะช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดี (สุภาพร เทพยสุวรรณ.2541: 41-44)

กู๊ด (Good. 1973 : 277) ได้อธิบายว่า การบริการสุขภาพในโรงเรียน เป็นบริการทางการแพทย์เบื้องต้นที่จัดในสถานศึกษา โดยมีบุคลากรทางแพทย์ เช่น พยาบาล นักแนะแนว การดำเนินงานเพื่อตรวจสอบป้องกันเกี่ยวกับสุขภาพ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 58 - 59) ได้เสนอแนวปฏิบัติในการดูแลสุขภาพอนามัยไว้ดังนี้

1. ชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงของเด็ก และเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ทราบอัตราการเจริญเติบโตของเด็ก และสามารถให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กเกิดปัญหาสุขภาพได้ทันทั่วทั้งที่

2. ดูแลรักษาความสะอาดร่างกายของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งมีข้อควรปฏิบัติดังนี้

2.1 อาบน้ำวันละ 2 ครั้งในเวลาเช้าและเย็น ฟอกสบู่ทุกส่วนของร่างกาย และล้างด้วยน้ำสะอาดแล้วเช็ดตัวให้แห้ง

2.2 สระผมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ด้วยยาสระผม แล้วล้างให้สะอาด เช็ดให้แห้งด้วยผ้าสะอาด

2.3 ตัดเล็บมือและเล็บเท้าให้สะอาดอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค

2.4 ล้างมือและเท้าให้สะอาดอยู่เสมอ โดยเฉพาะบริเวณง่ามมือ ง่ามเท้า และเช็ดให้แห้ง

2.5 ตรวจและรักษาความสะอาดของฟัน ควรนำเด็กไปตรวจฟันทุก 6 เดือน เพื่อป้องกัน

ฟันผุ

จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2536: บทนำ) อธิบายว่า การบริการสุขภาพในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ดำรงรักษา และปรับปรุงส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน การบริการสุขภาพในโรงเรียนเป็นการจัดบริการเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการ การป้องกันโรค การปฐมพยาบาล และด้านสวัสดิภาพทั่วไป ที่จัดขึ้นให้นักเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนเป็นสำคัญ

สุภาพร เทพยสุวรรณ (2540: 120-121) ได้ทำการวิจัยพบว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอนุบาลจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบการจัดบริการสุขภาพ 3 องค์ประกอบ คือ การตรวจสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการ ป้องกันโรค การปฐมพยาบาล และสวัสดิภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การตรวจสุขภาพด้านร่างกายและจิตใจ เช่น

1.1 มีการตรวจสุขภาพโดยแพทย์ หรือพยาบาล ทุกภาคเรียน

1.2 ครูเป็นผู้ตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำทุกวัน

1.3 ครูประเมินสุขภาพจิตตามอาการต่าง ๆ ของนักเรียนด้านอารมณ์ เช่น หงุดหงิดง่าย

ปรับตัวยาก โดยมีการจดบันทึก

1.4 มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตทุกเดือนพร้อมทั้งศึกษาประเมินผลอยู่เสมอ

1.5 มีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้นอยู่ประจำโรงเรียน

1.6 มีตารางการตรวจสุขภาพประจำปี และปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ

1.7 ครูทำการสอนและจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้การดูแลสุขภาพของตนเอง

2. การประเมินสุขภาพด้านการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การตรวจสอบสายตา การได้ยิน

2.1 มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง พร้อมบันทึกทุกเดือน

2.2 มีการตรวจสอบสายตา การได้ยิน พร้อมบันทึกทุกภาคเรียน

2.3 มีการประเมินน้ำหนักและส่วนสูง การตรวจสอบสายตา การได้ยินทุกภาคเรียน

2.4 มีการแจ้งผลของการประเมินสุขภาพหรือปัญหาสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบในทุกเดือน

2.5 มีระบบการจัดเก็บข้อมูลการเจริญเติบโต ด้านการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง รวมทั้งการทดสอบสายตา และการได้ยินทุกเดือน

3. การทำรายงานสุขภาพ

3.1 นักเรียนทุกคนมีบัตรสุขภาพ และได้รับการลงรายกายตรวจสุขภาพและบันทึกข้อมูลต่างๆไว้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

3.2 ครูประจำชั้นจะทำหน้าที่บันทึกผลการประเมินสุขภาพประจำปีลงในบัตรสุขภาพ ทุกครั้ง
เมื่อพบอาการผิดปกติ

3.3 ครูประจำชั้น รับผิดชอบเก็บบัตรสุขภาพ และจำแนกบัตรเด็กที่มีปัญหาสุขภาพเพื่อการ

เตรียมพร้อมในการตรวจสุขภาพประจำปี

3.4 ครูประจำชั้น หรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการพยาบาลจะมอบบัตรสุขภาพให้นักเรียนในกรณีลาออกจากโรงเรียน

กิตติ วัฒนกุล (2544 : 120-127) กล่าวถึง กิจกรรมหลักของครูในการดูแลสุขภาพของเด็ก คือ

1. การบันทึกสุขภาพประจำตัวเด็ก
2. การอำนวยความสะดวกให้แก่แพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
3. การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และความสามารถในการทำงานของอวัยวะอื่นๆ
4. การตรวจด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล
5. การตรวจด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรม
6. การตรวจร่างกาย

สรุปได้ว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนเป็นการจัดบริการเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการ การป้องกันโรค การปฐมพยาบาล และด้านสวัสดิภาพทั่วไป ที่จัดขึ้นให้แก่เด็กโดยมีจุดประสงค์เพื่อการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนเป็นสำคัญ

2.3.3 ความปลอดภัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ(2542ข : 221-227) กล่าวว่า เด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ขวบ เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาการ แต่มีความจำกัดในแง่ของความคิด เด็กปฐมวัยจะเข้าใจและรู้เฉพาะในสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ไม่สามารถประเมิน ไม่สามารถจำแนก หรือไม่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งใดได้ จึงเป็นสาเหตุของการเกิดอันตรายต่าง ๆ ได้ ความปลอดภัยด้านกายภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งรวมทั้งความปลอดภัยจากยวดยานพาหนะ อันตรายจากสิ่งแวดล้อม เช่น รั้วบริเวณสนามเด็กเล่นต้องแข็งแรง เครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก ไม่ควรจะเป็นอ่างล้างมือ อ่างอาบน้ำ หรือส้วม หรือบริเวณที่เด็กจะไปเล่น หรือทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามควรมีความปลอดภัย สะอาด โปร่ง สบาย และ อากาศถ่ายเทดีโดยจำแนกอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. อุบัติเหตุในบ้าน ผู้ปกครองต้องเข้าใจถึงความจำเป็นของการจัดบ้าน บ้านที่เหมาะสมและไม่เป็นอันตรายแก่เด็กคือบ้านที่เด็กสามารถทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ แต่ไม่ใช่เป็นการสร้างห้องสี่เหลี่ยมสำหรับจำกัดที่เล่นของเด็กที่จะควบคุมดูแล ซึ่งการกระทำเช่นนี้ไม่เป็นการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีให้แก่เด็ก

เพราะความจำกัดของสถานที่เล่นเป็นการจำกัดพัฒนาการตามวัยทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมของเด็ก สิ่ง ที่พึงกระทำเพื่อป้องกันอันตรายในบ้านสำหรับเด็ก คือจัดวางสิ่งของในบ้านให้เป็นระเบียบ เครื่องเรือนต้องมีความมั่นคง เมื่อเด็กปีนป่ายซุกซนไม่ก่อให้เกิดอันตรายในบ้านสำหรับเด็ก คือ

1.1 จัดวางสิ่งของในบ้านให้เป็นระเบียบ เครื่องเรือนต้องมีความมั่นคง เมื่อเด็กปีนป่ายซุกซนไม่ล้มง่าย หรือเป็นอันตรายแก่เด็ก ส่วนสารเคมีหรือยาอันตรายต้องจัดวางให้พ้นมือเด็กที่จะเอื้อมถึง

1.2 พื้นบ้านต้องไม่ลื่น จะเป็นเหตุให้เด็กหกล้ม

1.3 ห้องนอน ห้องน้ำ ต้องมีที่กัน ที่จับให้เด็กปลอดภัย เติียงนอนมีที่กันเด็กตกเตียง โกส้วมเหมาะสำหรับเด็กที่จะใช้ในการขับถ่ายด้วยตนเอง หรือมีผู้ดูแล

1.4 สนามหรือสวนบริเวณบ้านที่เด็กสามารถเข้าไปวิ่งเล่นได้ ไม่ควรปลูกต้นไม้ที่เป็นอันตรายสำหรับเด็ก เช่น ต้นไม้มีหนาม ต้นไม้ใบแหลม เพราะเด็กอาจเข้าไปเล่น ไปเดิน หรือไปสัมผัส แล้วเป็นอันตรายแก่เด็ก

2. อุบัติเหตุในโรงเรียน เด็กอายุตั้งแต่ 2 ขวบ ขึ้นไป ถึงอายุ 6 ขวบ เป็นวัยที่ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิด ครูและผู้ปกครองควรได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้ครูดูแลความปลอดภัยของเด็กได้ง่ายขึ้น เช่น เด็กบางคนชอบเล่นซ่อนหา เด็กบางคนโมโหง่าย ชอบตีชอบทำร้าย เมื่อถูกเพื่อนขัดใจ ครูต้องสามารถจำแนกลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของเด็กในความดูแลของครูได้ เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการและการเรียนรู้ไม่เท่ากัน แม้ว่าจะอายุเท่ากัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยหลายอย่างทั้งทางด้านสติปัญญา วุฒิภาวะและการเลี้ยงดูจากทางบ้าน ความใกล้ชิดของครูจะช่วยเหลือเด็กได้เมื่อต้องการ

ประสพศรี อึ้งถาวร (2535: 32) ได้กล่าวถึงสิ่งที่โรงเรียนต้องตรวจสอบเพื่อสวัสดิภาพเด็กคือสภาพโรงเรียน ได้แก่ ห้องเรียนที่สะอาดไม่ลื่น หรือมีดอับ ห้องน้ำที่แห้งสะอาด ไม่มีตุ่มน้ำ ถังน้ำที่กักเก็บน้ำที่เด็กอาจไปเล่นแล้วเป็นอันตราย หรือมีประตูปิดล็อกที่เด็กอาจถูกขังอยู่ในห้องน้ำนั้นได้

สนามเด็กเล่นต้องให้ความปลอดภัยแก่เด็ก ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ มีตะปูหรือสิ่งที่จะทิ่มตำเด็ก สภาพของเล่นที่เป็นโครงไม้ ต้องแข็งแรง ไม่ทรุดโทรม โครงเหล็กต้องไม่เป็นสนิม หากมีปัญหาต้องซ่อมแซมให้เรียบร้อยก่อนให้เด็กเล่น ไม่ลื่นสำหรับเด็กอนุบาลไม่ควรสูงเกิน 6 ฟุต และอยู่ในที่ร่ม บ่อทรายต้องตรวจดูสม่ำเสมอ ระวังสัตว์ร้ายไปแอบอาศัยอยู่

รถโรงเรียน ต้องอยู่ในสภาพที่เรียบร้อย โรงเรียนควรกำหนดเวลารถรับส่งที่แน่นอน ทั้งคนขับและครูที่คุมรถ ต้องรับผิดชอบต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก เช่น การนอนหลับในรถ การลงจากรถแล้วถูกรถนักเรียนที่ตามมาเฉี่ยวชน เป็นต้น

นิภา มนูญปัจจุ (2527 : 310) กล่าวถึงความปลอดภัยในการใช้สนามเด็กเล่นว่าสถานศึกษาควรพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรแยกสนามเด็กเล็กออกจากสนามเล่นอื่น ๆ
2. มีทางเดินเฉพาะสำหรับเข้า – ออก ไปยังจุดต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน
3. ใช้สีเป็นเครื่องหมายและสัญลักษณ์ช่วยให้นักเรียนได้เห็นอย่างชัดเจน เช่น สีขาวเป็นเส้นของสนามเล่น สีเหลืองเป็นเส้นของกระดานหกและที่นั่งชิงช้า
4. ชุดเครื่องเล่นสนามไม่จัดตั้งไว้กระจัดกระจายตามจุดต่างๆ ในสนามควรจัดตั้งรวมไว้เป็นกลุ่มๆ ดีกว่าและปลอดภัยมากกว่า
5. อุปกรณ์การเล่นเลือกมาให้เหมาะสมกับกลุ่มอายุของเด็ก
6. ควรมีกฎและระเบียบการเล่นและการใช้สนามเล่นที่เด่นชัด

7. เครื่องเล่นสนามไม่ควรตั้งในบริเวณที่ขวางกั้นการเล่นเกมนต่าง ๆ ในสนาม
8. ชุดชิงช้า จำเป็นต้องตรวจสอบความแข็งแรงและมีเบาะรอง มีขอบกันไม่ให้ตกลงมาได้
9. การदानสิ้น ควรจัดในที่ร่ม
10. ชิงช้าสนามควรมีขนาดความสูงต่าง ๆ กัน เพื่อให้เด็กได้เลือกเล่นตามความเหมาะสม

ของกลุ่มอายุ

11. บ่อทราย บ่อขี้เลื่อย ควรจะรองพื้นใต้ชิงช้า และควรดูแลเปลี่ยนหรือทำความสะอาดบ่อทรายหรือบ่อขี้เลื่อยอยู่เสมอ
12. กระดานหก โดยเฉพาะตรงจุดปลายกระดานที่แตะพื้น ควรป้องกันไม่ให้นักเรียนใช้นิ้วมือจับต้องจะทำให้ได้รับอันตรายได้
13. ควรแนะนำการใช้อุปกรณ์การเล่นสนาม และกำหนดกฎข้อบังคับในการเล่น
14. กะบะทรายต้องหมั่นตรวจดูไม่ให้มีเศษแก้ว หรือเศษของมีคมปะปน
15. อ่างน้ำพุดื่ม ต้องระวังความสะอาดพื้นไม่ให้ลื่น และเป็นไปตามสุขาภิบาล

จากผลการวิจัยของ สุภาพร เทพยสุวรรณ (2540.131-132) ได้กำหนดมาตรฐานในการดูแลความปลอดภัยในอาคารเรียน ในห้องเรียน ในบริเวณสนามมีดังนี้

มาตรฐานความปลอดภัยในอาคารเรียน

1. มีมาตรการดูแลความปลอดภัยในอาคารเรียนโดยมีสัญญาณเตือนภัย มีเครื่องหมายแสดงช่องทางเดิน หรือการปฏิบัติเมื่อมีอุบัติเหตุ มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุในอาคารเรียนอย่างชัดเจน
2. มีผู้ดูแลรับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยของอาคาร และมีการสำรวจตรวจตราความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารเป็นประจำทุกวัน
3. มีอุปกรณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในห้องเรียน มีการดูแลรักษาอุปกรณ์ความปลอดภัยให้คงสภาพดีอยู่เสมอ มีการรักษาความสะอาดของห้องเรียนเป็นประจำ ไม่มีสิ่งกีดขวาง มีการตรวจสอบการทำงานของสัญญาณภัย และฝึกการใช้งานให้กับเด็ก

4. มีการปฐมพยาบาลเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียนเพื่อเด็ก ๆ และผู้ปกครองเห็นแล้วเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำได้ (เมื่อกรณีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นจริง)

ความปลอดภัยในโรงเรียน

1. มีการจัดช่องทางเดินเท้า และถนนแยกจากกัน มีการจัดทำป้าย เครื่องหมายเตือนตามจุดที่อาจเกิดอุบัติเหตุ มีแผนรองรับอุบัติเหตุและฝึกนักเรียนให้เข้าใจถึงการป้องกันอุบัติเหตุ
2. มีผู้รับผิดชอบคอยดูแลความปลอดภัย มีการดูแล ตรวจสอบ จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดความปลอดภัยประจำวัน
3. มีมาตรการดูแลเด็กในขณะทำกิจกรรมทั้งในอาคารเรียนและนอกอาคารเรียนอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ

4. มีการตรวจสอบความปลอดภัยในเรื่องของเล่นอุปกรณ์เครื่องเล่นสำหรับเด็ก และซ่อมแซมให้เปลี่ยนใหม่ให้คงสภาพดีเสมอทุกเดือนหรือทุกครั้งที่เกิดชำรุด

ความปลอดภัยในบริเวณสนาม

1. พื้นสนามมีการปรับปรุงให้ราบเรียบเสมอกันหญ้าไม่รก ไม่มีน้ำท่วมขัง ไม่มีหลุมบ่อ เศษวัสดุ แร่โลหะ กิ่งไม้บนพื้นสนาม อุปกรณ์ เครื่องใช้ เครื่องเล่นในสนามอยู่ในสภาพดี มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลตรวจสอบเรื่องความปลอดภัยของสนาม

2. ควบคุมและฝึกให้เด็ก ๆ ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับความปลอดภัยเป็นประจำทุกครั้ง
3. มีการเก็บหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อผู้ปกครอง โรงพยาบาล สถานพยาบาล และคลินิกใกล้เคียงสถานับเพลิงในหน่วยความจำโทรศัพท์เพื่อสามารถติดต่อได้ในเวลาฉุกเฉิน

นอกจากนี้ ในเอกสารการสอนชุดการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2529 : 134-135) ได้กล่าวถึงเรื่อง หน้าที่ของโรงเรียนเกี่ยวกับด้านความปลอดภัย มี 6 ประการคือ

1. สร้างการเรียนรู้ถึงภัยอันตรายต่างๆที่สามารถเกิดขึ้นได้จากการจัดบริการและประสบการณ์
2. เด็กเรียนรู้วิธีการรักษาความปลอดภัยและป้องกันมิให้เกิดอันตราย
3. การให้บริการด้านความปลอดภัย สามารถช่วยปลูกฝังนิสัยเด็กให้รักษาความปลอดภัยได้ด้วยตนเอง

เอง

4. การช่วยผ่อนคลายความกังวลใจให้แก่ครูและผู้ปกครองในเรื่องอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก
5. การลดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยที่เกิดจากภัยอันตรายต่างๆ
6. การช่วยลดความสิ้นเปลืองของรายจ่ายที่ต้องใช้เมื่อเด็กได้รับอันตราย

สรุปได้ว่า การดูแลความปลอดภัยให้กับเด็กปฐมวัย เป็นหน้าที่ของทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน การสอนและการสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้เพื่อการช่วยตนเองให้สอดคล้องกับพัฒนาการเป็นสำคัญ ผู้ใหญ่จะเป็นผู้คอยดูแล สนับสนุน และส่งเสริมให้เด็กมีความปลอดภัยด้วยการดูแลอย่างใกล้ชิด จัดการสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยแก่เด็ก และเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้เรื่องความปลอดภัย

2.3.4 การจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็กมีความสำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมรวมถึงพัฒนาการของเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวันนี้ จะเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมนอกตัว การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ตามความต้องการของเด็ก จะช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ราตี ทองสวัสดิ์ (2529 : 8-29) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมแก่เด็กก่อนวัยเรียนว่ามี 3 ประเภท ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ห้องเรียนจะต้องมีขนาดที่เหมาะสม และต้องจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์การเล่นไว้ให้เด็ก ซึ่งอาจจัดในลักษณะมุมต่าง ๆ ก็ได้ อย่างไรก็ตาม ศิลปะในการจัดห้องก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง เพราะถึงแม้ภายในห้องเรียนจะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน แต่การจัดวางและตกแต่งไม่สวยงามแล้ว ผลที่คาดว่าจะได้รับอาจน้อยลงไป ดังนั้นในการจัดห้องเรียนควรพิจารณาถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย

2. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกในโรงเรียน สามารถจัดแบ่งสถานที่เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ร่ม ได้แก่ ที่เล่นน้ำ บล็อกกลาง มุมซำไม้ บ่อทราย และส่วนที่อยู่กลางแจ้ง ได้แก่ เครื่องเล่นสนาม บ้านตุ๊กตา

3. การจัดสภาพแวดล้อมทางบุคลากร – ครู หรือผู้ดูแลเด็ก จัดเป็นสภาพแวดล้อมประเภทหนึ่งด้วย ฉะนั้นจึงต้องพิจารณาเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน มีความสำคัญไม่น้อยกว่าสภาพแวดล้อมห้องเรียนเลย กล่าวคือ พื้นที่นอกห้องที่เด็กเล่นแต่ละคนควรมีอย่างน้อยประมาณ 100 –150 ตารางฟุต เพื่อที่เด็กจะได้ใช้พื้นที่เหล่านั้นสำหรับ การกระโดด การปีน ตลอดจนการออกกำลังกายต่าง ๆ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ได้ การจัดพื้นผิวของสนาม ตลอดจนติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยให้มากที่สุด และความปลอดภัยในการใช้ด้วยสนามไม่ควรเป็นคอนกรีตทั้งหมด แต่ควรมีบางส่วนเพื่อให้เด็กใช้ขี่จักรยานเล่นได้ และจะต้องมีพื้นที่ที่เด็กสามารถทำกิจกรรมการขุดดินทราย ตลอดจนการปลูกต้นไม้ได้ ส่วนอุปกรณ์ที่จะติด

ดังนั้นต้องพิจารณาว่า อุปกรณ์ใดสามารถจะโยกย้ายและนำไปใช้ในห้องได้ ก็ไม่ควรจะติดตั้งอย่างถาวร ควรจะเก็บไว้และติดตั้งเมื่อต้องการใช้เท่านั้น (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต.(2529 : 539 – 540) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก (Brewer.1955) กล่าวว่า บริเวณพื้นที่ภายนอกควรมีรั้วที่มั่นคง และมีพื้นที่ในร่มสำหรับทำกิจกรรม ในเวลาฝนตกหรือแดดร้อน พื้นดินประกอบด้วยพื้นผิวหลายแบบ และมีเครื่องเล่นเพื่อให้เด็กได้พัฒนาร่างกาย นอกจากนั้นควรจัดเตรียมอุปกรณ์หรือวัสดุต่างๆ ให้เด็กได้ก่อสร้าง เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และควรมีบริเวณที่เป็นสวนโดยเว้นที่ว่างให้เด็กได้ขุดดินเพื่อเรียนรู้รายละเอียดเกี่ยวกับดิน มีกระบะทรายเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น และแสดงความคิด บริเวณที่เล่นน้ำจัดให้เด็กได้เทน้ำ ตวงน้ำและเปรียบเทียบปริมาณ ควรมีที่เก็บเครื่องมือของเล่นที่ใช้กลางแจ้งเพื่อป้องกันการสูญหาย(วรรณพร กาญจนภา. 2544 : 17 ;อ้างอิงจาก .Brewer .1955)

อาคารเรียนสถานรับเลี้ยงเด็กควรมีชั้นเดียวและตั้งอยู่ห่างจากอันตราย เช่น สายไฟและสิ่งสกปรกต่างๆ ห้องเรียนสำหรับเด็กควรมีลักษณะที่ปรับใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง ควรสร้างด้วยวัสดุที่เหมาะสมกับสภาพอากาศ และควรจัดห้องเรียนให้มีลักษณะคล้ายบ้านเพื่อให้เด็กได้รู้สึกคุ้นเคย ห้องนี้ควรมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก และอยู่ใกล้กับห้องเรียน ขนาดของห้อง และภายในบริเวณอาคารใหญ่พอที่จะให้เด็กเคลื่อนไหว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2523)

เบญญา แสงมลิ (2533: 244) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพภายนอกห้องเรียนเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. สนามของสถานศึกษาเด็กปฐมวัยเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการด้านร่างกายและอารมณ์ของเด็ก สถานศึกษาเด็กปฐมวัยจึงควรจัดให้มีทั้งสนามหญ้าและสนามเด็กเล่น

2. ส่วนที่มีอยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยช่วยให้เด็กรักธรรมชาติและไม่ทำลายธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเด็ก การทำสวนจึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบที่นิยมจัดกัน ได้แก่ การจัดสวนแบบยกร่อง และสวนแบบกระถาง

3. สถานศึกษาเด็กปฐมวัยมีหน้าที่ปลูกฝังให้เด็กมีใจเมตตา กรุณา และรักสัตว์ จึงควรจัดให้มีสำหรับเลี้ยงนั้นไม่ทำให้ห้องมีกลิ่นหรือสกปรก หรืออาจจัดแขวนกรงสัตว์ไว้ที่ระเบียงหน้าห้องเรียนก็ได้ สำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดเป็นสองส่วน คือ 1. สนามหญ้า และ 2. สนามเด็กเล่น

3.1 สนามหญ้า สนามส่วนหนึ่งซึ่งปลูกหญ้า เป็นที่สำหรับเด็กวิ่งเล่นและเล่นกับเพื่อน อาจใช้เสมือนเป็นห้องเรียนเด็กก็ได้ เช่น ครูเล่านิทานที่สนาม เด็กวาดภาพที่สนาม สนามส่วนนี้ควรมีต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาแก่เด็ก เด็ก ๆ ชอบนั่งเล่นและนอนเล่นในสนามหญ้า เด็กจะเป็นสุขที่ได้วิ่งกระโดด ตูมก แมลง และธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเขา สถานศึกษาบางแห่งที่มีเนื้อที่สนามกว้าง ริมสนามส่วนนี้อาจปลูกไม้ดอกไม้ใบเป็นกอ ๆ ทำให้สนามสวยงาม และเด็กก็จะเบิกบานใจที่ได้เห็นธรรมชาติที่มีสีสันน่าชื่นชมในชนบทบางแห่งสนามไม่เป็นพื้นที่เรียบทั้งหมด บางส่วนอาจมีพื้นดินสูงเป็นเนินก็ควรปล่อยให้ว่าง เด็ก ๆ ชอบปีนป่ายขึ้นลง เด็กจะสนุกกับการวิ่งขึ้นลงเนิน บางทีก็กลิ้งตัวลงมา ทำให้เด็กได้ออกกำลังกายเพียงแต่ระวังอย่าให้น้ำมันมีสิ่งทำให้เด็กสะดุดหกล้ม

3.2 สนามเด็กเล่น สนามส่วนนี้จะเป็นที่ซึ่งจัดตั้งเครื่องเล่นสนามของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เคลื่อนไหว ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ อันได้แก่ แขนขาและลำตัว เด็กชอบปีนป่าย กระโดด ห้อยโหน เครื่องเล่นสนามของเด็กจึงมีลักษณะให้เด็กได้เล่นตามความต้องการโดยใช้แขนขาออกกำลัง

สถานศึกษาเด็กปฐมวัยส่วนมากมีเครื่องเล่นสนามดังนี้ ชิงช้า สะพานเลื่อน กระดานหก ราวไต่ ราวโหน ม้าหมุน เรือไล่ บ่อทรายและเครื่องมือในการเล่น เช่น เสียมเล็ก ๆ ถังที่ตักทราย พิมพ์ทำด้วยไม้ หรือพลาสติก อ่างใส่น้ำและของลอยน้ำพลาสติก เช่น เรือ เบ็ด ปลา เครื่องตวง เช่น ถ้วย ขวด กระป๋อง ฯลฯ

สิ่งที่ต้องคำนึงในการจัดตั้งเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กก็คือ เครื่องเล่นชนิดหนึ่ง ๆ จะต้องตั้งให้ห่างกันพอควร มีเนื้อที่ซึ่งขณะที่เด็กหมู่หนึ่งกำลังเล่นก็จะไม่วิ่งไปโดนหรือชนเด็กหมู่อื่นที่กำลังเล่นเครื่องเล่นอย่างอื่นอยู่

ดวงเดือน วังสินธ์ (2534 : 5) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดความพร้อมในการเรียนชั้นเด็กเล็ก จำแนกได้ 2 ประการ คือ ปัจจัยทางบ้านหรือสภาพสิ่งแวดล้อม และ ปัจจัยทางโรงเรียนหรือการเสริมสร้าง ด้วยการเล่าเรียนและฝึกฝน

1. ปัจจัยทางบ้านหรือสภาพแวดล้อม

ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสติปัญญา ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนเป็นอันมาก เพราะสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยพัฒนาเด็กให้มีสติปัญญาเต็มตามศักยภาพ (Potential) สิ่งแวดล้อมจึงเป็นตัวกระตุ้นภายนอกทั้งหมด ตลอดจนเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อบุคคลที่สัมพันธ์เป็นประจําเป็นปกติวิสัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ปัจจัยย่อย คือ ปัจจัยทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางด้านคุณภาพของชีวิตครอบครัว และปัจจัยทางด้านโภชนาการ

บรรยากาศภายในบ้านจึงเป็นพื้นฐานการสร้างความพร้อมของเด็กที่สำคัญอย่างหนึ่ง เด็กจะกินอาหาร ดื่มน้ำ แต่งกาย ทำงาน การใช้คำพูด และรู้ศัพท์มาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับทุกคนในบ้าน จะพูดจากันและถ่ายทอดให้ถึงตัวเด็กอย่างสม่ำเสมอ การให้เด็กดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ดูรูปภาพ เล่นเกม ที่ผู้ปกครองสนใจและเหมาะสมกับเด็ก จึงเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็ก

2. ปัจจัยทางโรงเรียน

ปัจจัยทางโรงเรียนหรือการเสริมสร้างด้วยการเล่าเรียนและฝึกฝนนั้น เพื่อมุ่งส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทุกด้าน และสร้างความพร้อมในการเรียนโดยมีความเชื่อว่า เด็กเรียนรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ใด กับใคร ในสถานการณ์ใด การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ ความสนใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้เกิดขึ้นเมื่อเด็กได้สัมผัส จับต้อง ทดลอง ทำตามแบบ ดังนั้นการเรียนรู้ที่ครูเน้นครูบอกนักเรียนรับฟังอย่างเดียวจึงไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

กรมวิชาการ (2540 ก : 101) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษามีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจจะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กจึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กมาก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก โดยในการจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อ และเครื่องเล่น

6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

กรมวิชาการ (2540 ข : 24) ได้ให้แนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กอายุ 1-3 ปี ดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้มีความอบอุ่นคล้ายคลึงบ้านมีพื้นที่ว่างให้เด็กได้วิ่ง คลาน เคลื่อนไหวอย่างอิสระ โดยไม่เป็นอันตราย
2. จัดแยกพื้นที่สำหรับนอนพักผ่อน และรับประทานอาหารออกจากกันเพื่อสุขอนามัยและความสะอาด
3. ติดกระบอกบนข้างฝาต่อจากพื้นห้อง หรือในที่ที่เด็กสามารถสังเกตเห็นตนเอง
4. ตกแต่งภาพหรือสิ่งต่าง ๆ ภายในห้องให้อยู่ในระดับสายตาเด็ก
5. พื้นห้องสะดวกต่อการทำความสะอาด
6. จัดของเล่นที่เหมาะสมกับวัย พัฒนาการ ของเล่นแต่ละชนิดควรมีจำนวน 2 –3 ชิ้นเพื่อมิให้เด็กต้องทนรอคอยนานเกินไป และจะต้องเป็นของเล่นที่ปลอดภัยไม่มีอันตรายกับเด็กสามารถล้างทำความสะอาดได้ มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่เด็กจะกลืนลงคอได้
7. จัดของเล่นให้อยู่ในชั้นหรือที่ที่เด็กสามารถเลือกหยิบมาเล่นได้ด้วยตนเอง
8. จัดให้มีหนังสือภาพที่ทำด้วยกระดาษแข็ง ขอบหนังสือมน ไม่เป็นเหลี่ยม
9. จัดให้เด็กแต่ละคนมีเครื่องนอนหรือเสื้อผ้าสำหรับเปลี่ยนเป็นของตนเองโดยเฉพาะ
10. พื้นที่ภายนอกอาคารควรแยกจากเด็กอนุบาล หรือมีที่ป็นป้ายเตี้ย ๆ ให้เด็กอายุ 2 ปี ได้เล่น

บุญเยี่ยม จิตรดอน (2533:331) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลและมีความสำคัญแก่เด็กอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย สถานที่ให้การศึกษาอบรมเด็กในระดับนี้ควรจัดเตรียมทั้งสภาพภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ควรมีให้เพียงพอเหมาะสมกับวัยและความสนใจ และตกแต่งให้น่าดู จัดวางไว้ให้เด็กได้เลือกเล่นอย่างสนุก เลือกใช้และทดลองอย่างสะดวกสบาย ปลอดภัย สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาควรจัดให้มีสภาพคล้ายคลึงบ้านของเด็กให้มากที่สุด เพื่อเด็กจะได้มีความอบอุ่น มั่นใจ สนใจรักและอยากมา สถานศึกษา สภาพภายนอกห้องเรียนควรตกแต่งให้สวยงามและให้ได้ประโยชน์ เช่น ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ และต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาเพื่อความสวยงามและความปลอดภัย พื้นสนามควรปรับให้เรียบสม่ำเสมอ ปลูกหญ้าเพื่อความสดชื่นน่าดู ควรดูแลความปลอดภัย ไม่ให้มีเศษแก้ว หินคม เพราะอาจจะเป็นอันตรายต่อเด็กได้ บริเวณสนามควรดูแลรักษาให้สะอาดเรียบร้อย มีที่ทิ้งขยะเป็นสัดส่วน ในสนามควรมีเครื่องเล่นสนาม และเครื่องเล่นสำหรับเด็กได้ออกกำลังกาย นอกจากนี้ควรมีที่เลี้ยงสัตว์ที่ให้ทั้งความสวยงามและฝึกนิสัยเด็กให้มีความเมตตา กรุณา สัตว์

ตันสนีย์ จิตรคุปต์ (2542 : 55) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กที่เกิดมาในช่วง 3 ปีแรก เติบโตเป็นเด็กฉลาด ได้แก่

1. สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กรับรู้ถึงความปลอดภัย
2. สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ
3. สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มั่นคง มั่นใจ เช่น ถ้าเด็กหิว แล้วร้อง เด็กจะได้นม ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจว่าเมื่อใดที่เขาหิว เขาจะได้รับการตอบสนองตามความต้องการ คือ ได้นม เป็นต้น
4. สิ่งแวดล้อมที่มีความสม่ำเสมอ เช่น กินนอนเป็นเวลาอันเป็นพื้นฐานของการฝึกระเบียบวินัย
5. สิ่งแวดล้อมที่มีความสมดุลระหว่างอิสรภาพและขีดจำกัด คือ จะต้องเดินสายกลางระหว่างระเบียบวินัยและไม่ปล่อยให้อิสระมากเกินไป ไม่ตามใจหรือเข้มงวดเกินไป

6. สิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลาย เด็กจะต้องได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่มีสิ่งกระตุ้นที่หลากหลาย เช่น ของเล่น หนังสือ ดนตรี เป็นต้น

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 18-19 ; อ้างอิงจาก Leeper and others. 1987) ยังได้เสนอหลักเกณฑ์ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยเอาไว้ดังนี้

1. เนื้อที่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนควรมีบริเวณกว้างขวางพอเพียงที่เด็กจะแสวงหา ค้นคว้า ทดลองสิ่งต่างๆ ได้อย่างเต็มที่

2. การจัดห้องเรียนควรมีเนื้อที่พอเพียงที่เด็กจะเคลื่อนไหวได้อย่างมีอิสระและปลอดภัย

3. วัสดุอุปกรณ์ควรมีมากพอที่จะให้เด็กได้เล่นคนเดียว เล่นคู่ขนาน และเล่นเป็นกลุ่ม

4. วัสดุอุปกรณ์ควรมีมากพอที่จะให้เด็กทำงานและเล่น ทั้งที่เป็นกิจกรรมที่ทำอย่างสนุกสนานและ กิจกรรมที่ทำอย่างเงียบๆ

5. วัสดุอุปกรณ์ควรมีสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง

6. วัสดุอุปกรณ์ควรมีความทนทานและคงทนต่อการเล่นของเด็กจำนวนมากๆ

7. วัสดุอุปกรณ์ควรจะสามารถเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ และเมื่อเด็กเลิกเล่นหรือไม่ต้องการใช้แล้วก็ควรมีที่เก็บของเหล่านั้น

8. ถ้าวัสดุอุปกรณ์ที่จัดไว้ไม่พอเพียง ครูควรคิดว่าจะหาอะไรมาทดแทนเพื่อให้การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนน่าสนใจ และควรมีการฝึกอบรมในการเก็บของเล่นเมื่อเลิกเล่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกลักษณะนิสัยที่ดีและความเป็นระเบียบในการใช้และเก็บสิ่งของ

9. วัสดุอุปกรณ์แต่ละอย่างควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

10. วัสดุอุปกรณ์ที่มีควรเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก

11. วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ควรจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และระดับวุฒิภาวะของเด็ก

12. ควรมีตู้ ช่างสำหรับให้เด็กเก็บเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัว

13. ควรมีห้องน้ำและอ่างล้างมือสะดวกในการใช้สำหรับเด็ก

14. ห้องเรียนควรมีอุณหภูมิ แสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศพอเหมาะ

ขวัญจิรา ภูสังข์ และคณะ (2543:56) สรุปไว้ว่า สถานศึกษาปฐมวัยมีขนาดหลากหลายขึ้นอยู่กับสถานศึกษานั้นเป็นสถานศึกษาประเภทใด มีที่ตั้งในเมืองหรือนอกเมืองในกรุงเทพมหานครหรือชานเมืองและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับนี้ สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ส่วนใหญ่ที่อยู่ในชนบทจะมีขนาดพื้นที่มากกว่า 3 ไร่ขึ้นไป และโรงเรียนอนุบาลสังกัด สพช. ที่อยู่ในเมืองจะมีขนาดใหญ่เช่นเดียวกัน ดังนั้น ปัญหาด้านสถานที่ส่วนใหญ่จะเกิดกับสถานศึกษาที่มีพื้นที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและสถานศึกษาที่อยู่ในรูปของศูนย์ต่างๆ เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมพัฒนาชุมชน ศูนย์โภชนาการของกรมอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมศาสนา หรือศูนย์พัฒนาเด็กของกรุงเทพมหานคร หลักสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาที่ดีต้องมีคุณลักษณะ 10 ประการคือ

1) เพียงพอ

2) เหมาะสม

3) ปลอดภัย

- 4) ถูกสุขลักษณะ
- 5) ง่ายต่อการปรับใช้
- 6) ระยะเวลาสะดวก
- 7) มีประสิทธิภาพ
- 8) ประหยัด
- 9) เอื้อต่อการขยาย
- 10) มีภูมิสถาปัตยกรรมที่สวยงาม

สรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน มีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้จัดวางเหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก มีส่วนที่อยู่ร่วมและส่วนที่อยู่กลางแจ้ง การจัดสภาพแวดล้อมทางบุคลากร ได้แก่ ครู บุคลากร ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น

2.3.5 บุคลากร

บุคลากรในการจัดการการศึกษาก่อนประถมศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร ครูอนุบาล ผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก อาสาสมัคร บุคลากรเหล่านี้ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย และมีความรู้ในการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเด็กโดยตรง เช่น ครู หรือพี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ควรรับผิดชอบเด็กไม่เกิน 15-20 คน (คณะทำงานจัดทำแนวดำเนินการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา.2536 : 19)

บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยนับว่าเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งเด็กจะเลียนแบบบุคลิกภาพและพฤติกรรมต่างๆ (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2542) และยังได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

1) บทบาทหน้าที่ในการสอน การสอนหรือการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยถือเป็นหน้าที่หลักของครูปฐมวัย ก่อนที่จะจัดประสบการณ์ครูปฐมวัยจำเป็นต้องมีการเตรียมการในด้านต่างๆ เช่น เตรียมเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่จะสอน เตรียมสภาพหรือบรรยากาศของห้องเรียน เป็นต้น ในระหว่างดำเนินการสอนครูปฐมวัยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้เด็กได้แสดงออก ได้ใช้ความคิดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจในบทเรียน เรียนด้วยความสนุกสนาน และสามารถนำเอาความรู้มาใช้ในการชีวิตประจำวันได้

2) บทบาทและหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี เด็กวัยนี้ยังเล็กมาก จำเป็นที่ครูปฐมวัยจะต้องอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังจริยธรรมและระเบียบวินัยต่างๆ เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

3) บทบาทและหน้าที่ในการควบคุมดูแลเด็กเล่น การเล่นถือเป็นการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การให้เด็กเล่นถือเป็นโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเอง เด็กเล่นกิจกรรมต่างๆได้ตามความพอใจซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสติปัญญาและสังคม

4) บทบาทและหน้าที่ในงานธุรการประจำวัน งานธุรการในชั้นเรียนปฐมวัย ได้แก่ บัญชีเรียกชื่อ การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ หลักฐานเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เป็นต้น ซึ่งเป็นงานที่ครูปฐมวัยทุกคนต้องทำเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ทำให้ทราบพัฒนาการด้านต่างๆตลอดจนพฤติกรรมของเด็ก โดยครูปฐมวัยจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการแก้ไข และพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

เบญญา แสงมลิ (2528 : 28) ได้เสนอแนะว่า ครูใหญ่ ซึ่งเป็นผู้บริหารงานในโรงเรียนให้ดำเนินงานไปตามนโยบายของกระทรวงเจ้าสังกัด มีความรอบรู้การอนุบาลศึกษา ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงหรือปริญญาเฉพาะครูใหญ่ของโรงเรียนเอกชนถ้ามีวุฒิทางการศึกษาไม่ใช่วิชาเอกทางอนุบาลศึกษาแล้วต้องได้วุฒิทางครูและผ่านการอบรมวิชาอนุบาล ส่วนครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่ดูแลและอบรมเด็กอย่างถูกวิธี อย่างน้อยควรมีความรู้ด้านอนุบาลศึกษาระดับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาอนุบาล หรือปริญญาสำหรับพี่เลี้ยงเด็ก ที่หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือครูในการดูแลเลี้ยงเด็กให้ปลอดภัยและเรียบร้อย ได้ผ่านการอบรมเลี้ยงดูและเลี้ยงเด็ก วุฒิไม่ต่ำกว่าการศึกษามัธยมศึกษา แม้ครู คณงาน ภารโรง ควรมีสุนัขพาตี ร่างกายแข็งแรง สะอาดเรียบร้อย ขยัน ทำหน้าที่ตามที่โรงเรียนกำหนดให้ในด้านการกำหนดอัตรานักเรียนกับอัตราครูต่อชั้นเรียนมีดังนี้

นักเรียนชั้นอนุบาล ชั้นหนึ่งจำนวน 15 –20 คน ต่อ ครู 1 คน

นักเรียนชั้นอนุบาล ชั้นหนึ่งจำนวน 20 –25 คน ต่อ ครู 1 คน

ถ้ามีนักเรียนเกิน 25 คน ในห้องเรียน แต่ไม่เกิน 35 คน ต้องมีพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ 1 คน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีนโยบายการจัด บุคลากรไว้เป็นแนวเดียวกันคือ กำหนดว่าโรงเรียนต้องจัดให้มีบุคลากร คือ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ โรงเรียนเอกชนและนอกจากนี้ต้องจัดให้มีครูเพียงพอกับจำนวนชั้นเรียนและนักเรียน โดยคิดจำนวนนักเรียนที่มีในห้องเรียน 25 คน ต่อครู 1 คน ถ้านักเรียนเกิน 25 คน แต่ไม่เกิน 35 คน ต้องมีพี่เลี้ยงอีกคนหนึ่ง

มอริสัน (Morrison 1991 : 14) ได้กล่าวถึงบุคลากรในด้านการศึกษาปฐมวัยว่าประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้คือ (สุปราณี รื่นพิทักษ์. 2545 : 23-24 ; อ้างอิงจาก Morrison 1991 : 14)

1. นักการศึกษาปฐมวัย หมายถึงผู้ที่ทำงานกับเด็กอายุ แรกเกิด – 8 ปี และมีเจตจำนงที่จะพัฒนาตนเอง โดยเข้าร่วมในโครงการฝึกอบรมในการพัฒนาความรู้ และสมรรถนะทางการศึกษาปฐมวัย
2. ครูปฐมวัย หมายถึงผู้รับผิดชอบการวางแผนและการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียน นิเทศผู้ช่วยครู และผู้ดูแลเด็ก ปกติต้องสำเร็จการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา หรือพัฒนาการเด็ก
3. ผู้ช่วยครูปฐมวัย หมายถึงผู้ทำหน้าที่วางแผนและจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ดูแลเด็ก และให้ความรู้แก่เด็ก
4. ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดูแลเด็กและช่วยครูให้การศึกษาแก่เด็ก
5. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ให้การดูแลเบื้องต้นแก่เด็ก สนับสนุน ป้องกัน และแนะนำเด็กในฐานะผู้ปกครองและพร้อมร่วมมือกับครูและโรงเรียน

กรมวิชาการ (2546 : 10-35) ได้กำหนดเกี่ยวกับลักษณะบุคลากรที่อยู่ในสถานปฐมวัยไว้ดังนี้

1. บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องตระหนักถึงการสร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น มีความเป็นมิตร มีความเมตตาต่อเด็กและช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความไว้วางใจผู้อื่น อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

2. บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เช่น มีความเมตตา มีการใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ มีกิริยาที่สุภาพ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

ประสพศรี อึ้งถาวร (2535 : 32) กล่าวว่า ครูต้องสามารถดูแลเด็กในความรับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง อัตราส่วนของครูกับนักเรียนต้องมีในปริมาณที่สามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึงควรเป็นดังนี้

เด็กอายุ 1-17 เดือน ต้องมีพี่เลี้ยง 1 คน ต่อเด็ก 3 คน

เด็กอายุ 1 ½ - 3 ปี ต้องมีพี่เลี้ยงและครูรวมกันอัตรา 1 คน ต่อเด็ก 5-8 คน

เด็กอายุ 3 –6 ปี ต้องมีพี่เลี้ยงและครูในอัตรา 1 คน ต่อเด็ก 15 คน

ทิตนา แชมมณี (2535 : 219) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ ผู้ดูแลเด็กควรมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่รักและเมตตาเด็กปฐมวัยที่เข้ามาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเสมอมา
2. มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาศึกษาปฐมวัยในศูนย์
3. มีความรู้ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้

4. มีความรู้ความเข้าใจสามารถใช้แผนการจัดประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องตามที่รูปแบบกำหนดให้

5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่างๆ สามารถประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการพัฒนาเด็กและบุคคลอื่นในชุมชน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539 : 219 ; อ้างอิงจาก ทิตนา แชมมณี.2535)

สรุปว่า บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานในสถานศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้เพราะภารกิจหลักของสถานศึกษาปฐมวัยคือ การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ให้เด็กพร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับต่อไป โดยเฉพาะครูปฐมวัยซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อเด็กมา เพราะต้องมีพฤติกรรมโต้ตอบกับเด็กอยู่ตลอดเวลา และมีอิทธิพลในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการของเด็ก

2.4 การจัดการศึกษา หมายถึงการให้ความรู้และประสบการณ์แก่เด็กเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม และเจตคติของเด็กไปสู่การเรียนรู้สิ่งที่ดีและถูกต้องโดยจำแนกออกเป็นการจัดประสบการณ์ สื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการประเมินผล

2.4.1 การจัดประสบการณ์

ราตี ทองสวัสดิ์ (2529 : 2) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ในความหมายของการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนว่าหมายถึง การจัดการศึกษาแก่เด็กเพื่อพัฒนาเด็กให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดในรูปกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง

ราตี ทองสวัสดิ์ (2531 : 82) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มุ่งให้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาโดยจัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรมแทนการสอนเป็นวิชา

2. การพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้านโดยไม่เน้นการสอนอ่าน-เขียนในระดับปฐมวัยนั้นจะไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประถมศึกษาต่ำกว่าเด็กที่เรียนอ่าน-เขียนในระดับประถมศึกษาแต่อย่างใด

3. ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัยนั้นเป็นเพียงขั้นพื้นฐาน ในขณะที่ระดับประถมศึกษาจะเน้นทักษะการคิดคำนวณเป็นส่วนใหญ่

4. การจัดประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยนั้นจะยึดพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเป็นหลักในการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์ ซึ่งจะแตกออกมาเป็นรายการ ประสบการณ์ และเนื้อหา ซึ่งจะจัดทำเป็นแผนการจัดประสบการณ์ต่อไป

5. การจัดประสบการณ์แก่เด็กจะบังเกิดผลดี หากมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้าน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมให้หลากหลาย กล่าวคือ มีทั้งกิจกรรมสงบ กิจกรรมเคลื่อนไหว จัดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาเป็นรายบุคคล

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ ประสบการณ์ที่จัดให้เด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเน้นการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการเล่นและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในขณะที่บุคลากรและสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก (คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 15)

คณะกรรมการจัดทำแนวดำเนินการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา (2536 : 18) ได้กำหนดแนวการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กได้พัฒนาผ่านทางการเล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และให้เด็กเกิดการเรียนรู้ไปตามธรรมชาติ
2. จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศใกล้เคียงกับบ้านและสอดคล้องกับสภาพของชุมชน
3. สร้างความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นไปอย่างอบอุ่นฉันทุนิยมกัน
4. จัดประสบการณ์และกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มและตัดสินใจ
5. จัดประสบการณ์และกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
6. จัดประสบการณ์และกิจกรรมให้เด็กสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและทันต่อเหตุการณ์โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเหมาะสมตามวัย
7. จัดประสบการณ์และกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เน้นกระบวนการคิดและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายสำหรับแนวการจัดประสบการณ์ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2538 : 15)

1. ประสบการณ์ต้องมุ่งเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อวางพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็ก
2. ประสบการณ์ต้องมุ่งตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เหมาะสมกับวัย
3. ประสบการณ์ต้องมุ่งพัฒนาทักษะพื้นฐานเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับอนุบาลนี้มีความแตกต่างจากระดับประถมศึกษาตรงที่การจัดการศึกษาอนุบาลมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา นอกจากนี้ยังเป็นการปูพื้นฐานความสามารถที่จะเรียนในระดับประถมศึกษา ไม่ใช่ให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้คำนวณได้ดังเช่นระดับประถมศึกษา (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 : 34-35) หรือตามจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลศึกษาในอดีต ที่เคยมุ่งให้เรียนให้ผู้เรียนอ่าน เขียน และคิดเลข นอกจากนี้การจัดการศึกษาอนุบาลมีลักษณะพิเศษออกไปคือ ไม่มีการบังคับเรื่องเวลาเรียนของนักเรียนว่าต้องเรียนครบกี่วัน ทั้งนี้เพราะการศึกษาไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นตั้งแต่พุทธศักราช 2519 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันได้ใช้คำว่า แนวการจัดประสบการณ์แทนคำว่า หลักสูตร แต่มีการเรียกชื่อต่าง ๆ กัน เช่นแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2522 สำหรับเด็ก 4-5 ขวบ จัดทำโดยหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และหลังปี พ.ศ. 2540 เรากลับไปใช้คำว่าหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง

เยาวยุพา เดชะคุปต์ (2542 : 125) ได้สรุปการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนั้นไม่ควรจะคำนึงเนื้อหาของแต่ละวิชาเป็นหลักเพียงอย่างเดียว และไม่ควรแยกสอนเป็นวิชา ๆ ควรจัดให้คละเคล้ากันไป เมื่อต้องการเน้นสิ่งใดก็น่าจะได้แทรกเสริมสิ่งอื่นไปด้วย ในที่นี้การแยกเป็นรายวิชาช่วยให้เห็นลักษณะเนื้อหาแต่ละวิชา วัตถุประสงค์และ จัดกิจกรรมเป็นแนวทางกว้าง ๆ ไว้ก่อน ส่วนการปรับใช้นั้นยังต้องพิจารณาความเหมาะสม ความต้องการ และความสนใจของเด็กเป็นหลักสำคัญด้วย

อรุณี หรดาล(2537 : 61)ได้สรุปแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้ คือ

1. แบบรายวิชา เป็นการจัดเนื้อหาสาระแยกออกเป็นรายวิชาต่างๆ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญจะเห็นสมควรโดยไม่คำนึงถึงความต้องการและความสนใจของเด็ก ครูจะทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ให้แก่เด็ก

2. แบบกระบวนการหรือกิจกรรม มุ่งเน้นที่ความเข้าใจ และการใช้ทักษะทางสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของเด็ก เด็กจะได้รับการส่งเสริมให้รู้จักระบุ วางแผน และดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ครูสร้างสถานการณ์ให้ เด็กเรียนรู้จากการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

3. แบบแกนวิชา เป็นการนำเอาเนื้อหาวิชาต่างๆที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานโดยอาจมีวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นหลัก แล้วนำเอาวิชาอื่นๆมาเสริมเพื่อให้สอดคล้องกับประสบการณ์ และการดำเนินชีวิตของเด็ก โดยมุ่งสนองความต้องการความสนใจของเด็ก

4. แบบบูรณาการ เป็นการผสมผสานความรู้จากเนื้อหาสาระ และประสบการณ์จากรายวิชาต่างๆ เข้ามาจัดให้เป็นกลุ่ม หรือเรื่องเดียวกันโดยเน้นความรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงที่อยู่รอบตัวเด็กและเด็กสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

การจัดกิจกรรมชั้นอนุบาลศึกษาเป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยการดูแล และให้การศึกษาเพื่อการมีความพร้อม มิใช่การสอนหนังสืออย่างเดียว โดยการเน้นให้ตอนเช้าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนภาคบ่ายเป็นการพักผ่อน

โรงเรียนอนุบาลไม่ควรกำหนดกิจกรรมที่จัดให้เด็กอนุบาลไว้ตายตัวควรยืดหยุ่นหมุนเวียนได้ กิจกรรมที่เหมาะสมต่อเด็กได้แก่ การสนทนา เพลง ดนตรี การเคลื่อนไหวตามจังหวะ ฟังนิทาน การเล่นเกมกลางแจ้ง ศิลปะการเล่นอิสระ และการเกมการศึกษา การจัดเวลาสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ควรจัดให้มีการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่มุ่งเน้นด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- การจัดกิจกรรมและการพักผ่อนให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก
- กิจกรรมแต่ละครั้งควรใช้ระยะเวลาสั้นๆ ตามระยะความสนใจเด็ก คือ 15-20 นาที
- กิจกรรมที่จัดไม่ควรให้เด็กเคร่งเครียด ควรจัดกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว และใช้การเคลื่อนไหวแต่น้อยสลับกันไปเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อย
- กิจกรรมที่จัดให้เด็กควรยืดหยุ่นตามความเหมาะสมของเด็ก

เหตุผลพื้นฐานของการจัดประสบการณ์ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล ทั้งทางด้านความสามารถ และความสนใจดังนั้นกิจกรรมต้องหลากหลาย และให้ความสมดุลที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก ในขณะที่เดียวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างครอบคลุมทุกด้าน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539) ได้เสนอกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูควรจัดให้เด็กเป็นประจำทุกวันคือ (คณะบรรณธิการ.2540 : 80-81)

1. กิจกรรมเสรี หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่น มุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติ มุมหมอ มุมร้านค้า มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา มุมเล่นน้ำ หรือมุมเล่นทราย

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยใช้ศิลปะและการประดิษฐ์ เป็นเครื่องมือ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การเล่นสี การพับ ฉีก ตัด ปะ การปั้น การประดิษฐ์เศษวัสดุ

3. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมในวงกลม หรือกิจกรรมกลุ่มที่มีโอกาสฟัง พูด คิด และปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียน ได้แก่ การสนทนา อภิปรายซักถาม การเล่านิทาน การเล่นเกม บทบาท สมมติ การร้องเพลง การเล่นเกม การท่องคำคล้องจอง การศึกษานอกสถานที่

4. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การทำงานประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ ช่วยให้เด็กร่างกายแข็งแรง อารมณ์แจ่มใส ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นน้ำ เล่นทราย ถีบจักรยาน เล่นเกม

5. กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง กิจกรรมที่ให้มีการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง การเคาะจังหวะ เพื่อให้เด็กมีจินตนาการ ความสร้างสรรค์ ได้แก่ การร้องเพลง คำคล้องจอง การเคลื่อนไหวตามความคิดสร้างสรรค์

6. เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่มีกฎกติกาง่าย ๆ เพื่อฝึกการสังเกต พัฒนาการกระบวนการคิด การเกิดความคิดรวบยอดโดยเด็กเล่นคนเดียว หรือเป็นกลุ่ม ได้แก่ เกมจับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เกมเรียงลำดับ เกมการสังเกต รายละเอียดของภาพเกมหาความสัมพันธ์

กรมวิชาการ (2546) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กไว้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ทั้งในด้านบุคคล ได้แก่ ครูเด็ก และบุคคลอื่น ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง จัดเตรียมของเล่น และสื่อเพื่อการเรียนรู้ ให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลองสิ่งใหม่ๆตามลำพังและเป็นกลุ่มในสถานที่ปลอดภัย แต่ไม่ควรละทิ้งให้เด็กอยู่ตามลำพัง

2. ให้คำชมเมื่อเด็กทำถูกต้อง แต่ไม่ลงโทษหรือดูอย่างรุนแรงเมื่อทำไม่ถูกต้องและควรอธิบายให้เด็กเข้าใจ

3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน และส่งเสริมให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองตามโอกาส

4. จัดกิจกรรมที่สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบ้าน กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความใกล้ชิด ระหว่างบ้านกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดในลักษณะของ “การเล่นปนเรียน” ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในวัยนี้มากที่สุด และในการสอนควรจัดในรูปของการเตรียมความพร้อม หรือในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดจากการเล่นการกระทำ และการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยตัวเอง การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กในวัยนี้ ไม่ควรเน้นการอ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญแต่ควรให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาตนเองทุกๆด้าน คือทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆกัน

2.4.2 สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวช่วยให้เด็กเกิดความสนใจในกระบวนการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวนำความต้องการของครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมาย การจัดสื่อต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีปริมาณเพียงพอ มีความทนทาน การจัดเก็บสื่อควรจัดวางไว้เป็นชั้นให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้เอง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2526 : 30) กล่าวว่า สื่อการสอนหมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้เป็นตัวกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติและทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติมา ปรีดีติลล (2532 : 68) ได้สรุปความหมายของสื่อการสอนว่า หมายถึง วัตถุ สิ่งของ ภาพ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนบุคลากร วิธีการ สถานที่ต่างๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี แนวทางในการใช้สื่อประกอบการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529. 3-7) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุ ได้แก่ สี กระดาษ ชอล์ก แผ่นภาพ หนังสือนิทาน เป็นต้น
2. สื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ วิทยุ เครื่องฉายวีดีโอ กระดานดำ ป้ายนิเทศ เป็นต้น
3. สื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการ กระบวนการจัดกิจกรรม ได้แก่ การสาธิต ทดลอง เล่น เกม เล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น

เบญจมา แสงมลิ และ ประดิษฐ์ อุปรักษ์ (2533 : 2-3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษาไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนของเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ โดยสื่อดังกล่าวมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย ทั้งในแง่ที่เป็นตัวกลางช่วยให้ครูปฐมวัยสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะ และทักษะ ที่ตนมีไปให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในแง่ที่เป็นสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของตนเอง

2. การรับรู้ด้วยสื่อของเด็กปฐมวัยยังอยู่ในขอบเขตจำกัด เพราะเป็นระยะที่เด็กเพิ่งเริ่มเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและมีประสบการณ์ใหม่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับเด็กที่มีอายุมากกว่า ดังนั้น การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับการรับรู้ความสามารถของเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูพึงตระหนักและคำนึงอยู่เสมอ

3. สื่อเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย ควรเป็นสื่อที่เด็กในวัยนี้สามารถรับรู้ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้โดยง่าย สื่อที่เลือกใช้แต่ละชนิดควรเน้นการพัฒนา พัฒนาการแต่ละด้านของเด็กได้เด่นชัด และควรให้ประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องต่อการเรียนรู้ของเด็กเมื่อเข้าสู่วัยที่สูงขึ้น

4. วัสดุที่อยู่รอบตัวเด็กเป็นสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยได้ โดยวัสดุที่นำมาใช้เป็นสื่อการสอนนั้น ไม่จำเป็นต้องซื้อหาในราคาแพง แต่อาจรวบรวมจากวัสดุที่มีอยู่หรือจากของเหลือใช้ก็ได้

5. อุปกรณ์ที่นำมาเป็นสื่อการสอนเด็กปฐมวัยนั้น มีทั้งอุปกรณ์ที่เป็นประเภทเครื่องเสียงและเครื่องฉาย และที่ไม่ใช่ทั้งเครื่องเสียงและเครื่องฉาย

6. การสาธิต กิจกรรม การใช้ท่าทางประกอบ และการเล่นบทบาทสมมติเป็นสื่อการสอนประเภทวิธีการส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529. 3-7) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุ ได้แก่ สี กระดาษ ชอล์ก แผ่นภาพ หนังสือนิทาน เป็นต้น
2. สื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ วิทยุ เครื่องฉายวีดีโอ กระดานดำ ป้ายนิเทศ เป็นต้น
3. สื่อการเรียนการสอนประเภทวิธีการ กระบวนการจัดกิจกรรม ได้แก่ การสาธิต ทดลอง เล่น เกม เล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น

สัณห์พัฒน์ อรุณธารี (2544 : 47) กล่าวว่า สื่อการเรียนและของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันมีการผลิตเป็นอุตสาหกรรมหลากหลายรูปแบบ และหลากหลายราคาทั้งที่ประเทศเรามีวัสดุท้องถิ่นมากมายเหลือใช้ การผลิตสื่อการเรียนและของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย สามารถจัดทำได้อย่างง่ายจากวัสดุที่เรามีอยู่ในท้องถิ่นของเรา โดยนำวัสดุเหล่านั้นมาจัดทำขึ้นใหม่ ซึ่งอาจลอกเลียนแบบจากของเดิม หรือปรับปรุงพัฒนาให้แปลกใหม่ขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิตเอง ทั้งนี้ควรจัดทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้ ระดับความพร้อม ความสนใจของเด็ก ตลอดจนความต้องการของครู และเด็ก จะทำให้ได้สื่อการเรียนและของเล่นที่ผลิตขึ้นจากวัสดุในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย วัสดุในท้องถิ่นที่นำมาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งของที่มีอยู่ในท้องถิ่นของเราตามแต่ภูมิประเทศ ซึ่งเมื่อภูมิประเทศแตกต่างกันจะทำให้มีวัสดุแตกต่างกันไปบ้าง โดยทั่วไปแล้ววัสดุท้องถิ่นอาจมาจากสิ่งที่อยู่แวดล้อมหรือจากธรรมชาติก็ได้

สรุปได้ว่าสื่อการเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ ประเภทวัสดุ ประเภทอุปกรณ์ ประเภทวิธีการ ซึ่งล้วนแต่เป็นสื่อที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้แต่ต้องคำนึงถึงขอบเขตการรับรู้ของเด็ก สื่อนั้นต้องมุ่งที่จะพัฒนาเด็กในทุกๆด้าน และสื่อที่ใช้ควรเป็นวัสดุที่เป็นธรรมชาติและปลอดภัยต่อเด็กหาได้ง่ายจากสภาพแวดล้อมอยู่ตัวเด็ก

2.4.3 การประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 ข : 45-53)กล่าวว่าการประเมินพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา คือการนำข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการมาสรุปเพื่อตัดสินใจจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละด้าน ต้องดำเนินการตามขั้นตอน 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นศึกษาพฤติกรรมเด็ก โดยการสังเกตพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการสนทนา โดยการสะสมผลงาน การทดสอบด้วยวาจา
2. ขั้นบันทึกและสรุปพฤติกรรมเด็ก โดยครูจดบันทึกของพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต สนทนา หรือดูจากผลงานของเด็กตามความเป็นจริงที่ปรากฏ โดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวลงไปหลังจากที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเด็กนานพอสมควร แล้วจึงสรุปความสามารถของเด็กแต่ละด้านและนำไปเทียบกับแบบประเมินพัฒนาการ
3. ขั้นบันทึกแบบประเมินพัฒนาการ แบบประเมินพัฒนาการ คือ เครื่องมือ ซึ่งรวบรวมพฤติกรรมที่เด็กแต่ละวัยทำได้ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก การบันทึก บันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่ได้ศึกษาจนแน่ใจว่าเด็กมีความสามารถในพฤติกรรมนั้นอย่างแท้จริง
4. ขั้นพิจารณาจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ผลจากการประเมินช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กได้เป็นอย่างดี

ราตี ทองสวัสดิ์ (2529 : 47-52) ได้กล่าวว่า การประเมินสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง การประเมินว่าเด็กมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเพียงใด ครูอาจทำการประเมินได้ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อพัฒนาส่วนที่เด็กยังบกพร่องอยู่ และได้เสนอแนะการประเมินไว้ดังนี้

1. การสังเกต ขณะเด็กทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มโดยสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการเลือกจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กต่อไป
2. การสนทนา ทำให้ทราบพัฒนาการต่างๆ โดยเฉพาะด้านภาษาและความคิดของเด็กซึ่งจะทำให้ครูเข้าใจเด็ก เป็นข้อมูลในการหาทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็ก

3. การสัมผัสภาษาหรือการทดสอบปากเปล่า ทำให้ครูทราบถึงพัฒนาการถึงพัฒนาการทางภาษา การพูดที่บกพร่อง เช่นคำควบล้ำ การพูดไม่ชัด นอกจากนี้ ยังทำให้ทราบถึงพัฒนาการทางสติปัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการคิดของเด็กแต่ละคน

4. การสะสมผลงาน โดยเก็บเป็นระยะ และเรียงตามลำดับวันที่ทำ จะช่วยให้ครูทราบถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง

5. การใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพ เป็นการบันทึกคะแนนอย่างเป็นหลักฐาน เพื่อช่วยให้ครูทราบถึงข้อมูลที่ต้องการ

นิตยา ภัสสรศิริ (2533 : 840) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อความเข้าใจพฤติกรรมขณะใดขณะหนึ่ง หรือเพื่อศึกษาพัฒนาการของเด็กในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

2. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก ทั้งพ่อ แม่ ครู และผู้เลี้ยงดูเด็ก และเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกันเด็กทำได้ไม่ยากนัก

3. เด็กปฐมวัยควรได้รับการประเมินพัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กที่มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย การประสานสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดี จะเป็นเด็กที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาความพร้อมหรือพัฒนาการทุกด้านให้แก่เด็กปฐมวัย ต้องอาศัยปัจจัยทางด้านอาหาร การได้รับความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจและความจริงใจจากผู้ใหญ่ ตลอดจนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นแรงเสริมการพัฒนาให้แก่เด็ก เด็กที่มีพัฒนาการไม่เป็นไปตามวัยจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยอาศัยความเข้าใจดังกล่าว

5. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกันเด็กรู้จักและเข้าใจเด็กในด้านความสนใจ ความต้องการ ทักษะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ให้ตรงกับความต้องการของเด็ก

สนใจ และความต้องการของเด็ก

6. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ผลการประเมินควรนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

7. ในการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้ยึดหลักการสำคัญคือควรประเมินพัฒนาการทุกด้าน เลือกรูปแบบการประเมินและพฤติกรรมที่จะประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ใช้มาตรฐานเดียวกันในการเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กวัยเดียวกัน สรุปผลการประเมินโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินหลาย ๆ ครั้ง สรุปผลตามข้อมูลที่ปรากฏและขจัดความลำเอียงในการตีความ

8. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่ใช้การสังเกตแล้วจดบันทึกในรูปของระเบียบพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายการ และมาตราประมาณค่า นอกจากการสังเกตแล้วยังมีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง การใช้แบบทดสอบ การเก็บตัวอย่างผลงานของเด็ก และการทำแผนภาพสังคมมิติ

หลักการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มีหลักการที่สำคัญดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง

2. การประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการประเมินตลอดปี ทั้งก่อนเริ่มและหลังการดำเนินโครงการรวมทั้งระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อจะได้ทราบว่าเมื่อเด็กมาจากบ้านมีความสามารถระดับใด การประเมินภายหลังที่เด็กอยู่ที่สถานศึกษาเด็กปฐมวัยมาช่วงเวลาหนึ่ง จะช่วยให้ทราบความก้าวหน้าของเด็ก สำหรับการประเมินระหว่างดำเนินโครงการหรือระหว่างการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูรู้จักเด็ก สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความถนัดของเด็กได้ การประเมินผลแต่ละขั้นตอนล้วนมีประโยชน์ ครูและผู้ดูแลเด็กจึงควรทำการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ไม่ควรประเมินผลเพียงครั้งเดียวในรอบ 1 ปี

3. ในการประเมินพฤติกรรมของเด็ก ควรประเมินหลายๆ ครั้งก่อนที่จะสรุปผล ทั้งนี้เพื่อให้ข้อสรุปตรงกับข้อเท็จจริง โดยผู้ประเมินจะต้องศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กแต่ละข้อ เพื่อช่วยให้การสรุปผลการประเมินมีหลักการถูกต้อง เชื่อถือได้

4. ผลการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลถือเป็นความลับ ไม่ควรเปิดเผยแก่ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก

5. การเลือกวิธีการประเมินผลต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน

6. การเลือกพฤติกรรมที่จะประเมิน ให้พิจารณาวัตถุประสงค์ของการประเมิน

7. ในการเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กวัยเดียวกันต้องใช้มาตรฐานเดียวกัน เช่น แบบทดสอบที่มีความยากง่าย ระดับเดียวกัน

8. การตีความหรือสรุปผลการประเมินต้องมีความเป็นปรนัย กล่าวคือแปลผลตามข้อมูลที่ปรากฏ อย่าใช้ความลำเอียงส่วนตัวในการตีความสำหรับเด็กบางคน หรือตีความในแต่ละครั้ง ข้อมูลที่ได้จะไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ทำให้แก้ปัญหาไม่ตรงจุด ถ้าเป็นไปได้ควรมีผู้ประเมินมากกว่า 1 คน

ราตี ทองสวัสดิ์ (2538 : 50-51) กล่าวว่า หน้าที่ผู้ประเมินพัฒนาการก็คือครูผู้สอน ซึ่งต้องทำตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่ครูรับเด็กจากผู้ปกครอง ในตอนเช้าของแต่ละวัน ระหว่างทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างทำกิจกรรมต่างๆ จนหมดแต่ละวันจนกระทั่งสิ้นปีการศึกษา ครูจะต้องเก็บข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ อย่างละเอียดเป็นระบบเพื่อใช้ประกอบการวินิจฉัย การที่ครูประเมินพัฒนาการได้ถูกต้องนั้นจะต้องวางอยู่บนรากฐาน 2 ประการคือ

1. เข้าใจพัฒนาการเด็กอย่างละเอียดแม่นยำ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เข้าใจพัฒนาการความเจริญเติบโตด้านต่างๆ ทั้งที่เป็นไปตามปกติ และผิดปกติ เข้าใจพฤติกรรมต่างๆ วิธีการเรียนรู้และขีดความสามารถตามวัย

2. เข้าใจหลักการประเมินพัฒนาการ ว่ามีกระบวนการที่ครบวงจรอย่างไรบ้าง เช่น

- จะประเมินอะไรและเมื่อไร
- เพื่ออะไร
- มีวิธีการและเครื่องมืออะไรบ้าง

อย่างไรก็ตามการประเมินพัฒนาการจะบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนรับผิดชอบในเรื่องการวัดและประเมินพัฒนาการ ในเรื่องของการติดตามดูผลการสอนของครูว่าเป็นอย่างไร ผู้บริหารจึงมี

บทบาทสำคัญที่จะดูแล ส่งเสริมให้การวัดและประเมินพัฒนาการเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ผู้บริหารควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ประชุมชี้แจงให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษา โดยเฉพาะครูรวมทั้งผู้ปกครองให้เข้าใจนโยบาย หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา รวมทั้งการประเมินพัฒนาการเด็กโดยเน้นการวัดและประเมินพัฒนาการ ที่เหมาะสมกับเด็ก
2. จัดเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กให้ครูมีความสะดวกในการประเมินเด็กพร้อมทั้งแนะนำการใช้ และการนำผลไปใช้ให้ถูกต้อง เหมาะสมกับเด็กก่อนประถมศึกษา โดยการเน้นการประเมินพัฒนาการเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมเป็นสำคัญ มิใช่สอนเพื่อทดสอบเด็ก
3. การที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องสังเกต รับฟังปัญหาในการประเมิน เพื่อจะได้แนะนำช่วยเหลือในเทคนิคครูได้ถูกต้อง
4. ผู้ปกครองมีความสำคัญในการสนับสนุน ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก ผู้บริหารจำเป็นต้องประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เพื่อให้ทางบ้านมีส่วนรับรู้เกิดความเข้าใจพัฒนาการเด็กของตน และสามารถสนับสนุนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่บุตรหลานของตน

กรมวิชาการ (2540 : 43) ได้ให้ทัศนะในการวัดและประเมินพัฒนาการว่า ในการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กนั้น จะเป็นการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กทุกด้านด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม สทนหาซักถาม ดูผลงาน เป็นต้น การประเมินพัฒนาการควรกระทำหลายๆ ครั้ง จนได้ผลสรุปที่ชัดเจน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กให้เต็มศักยภาพ ทั้งนี้มิใช่เป็นการตัดสินได้หรือตก ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในแนวการจัดประสบการณ์ ครูจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลให้มากที่สุด

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2544) เสนอหลักการวัดและประเมินการเรียนรู้เน้นเด็กเป็นสำคัญ สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 เพื่อเป็นหลักและแนวทางให้ผู้บริหาร ครู ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง มีกรอบความคิดในการดำเนินการปฏิบัติการวัดและประเมินนักเรียน สรุปได้ดังนี้

หลักการที่ 1 การประเมินการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีความคิดที่ชัดเจนและสื่อสารเข้าใจ โดย

- ต้องมีความคิดที่ชัดเจนและสื่อสารเข้าใจ
- ต้องเป็นการประเมินในระดับชั้นเรียน
- ผู้ใช้ผลประเมินที่สำคัญที่สุดคือนักเรียน
- จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในการประเมิน
- การประเมินเป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง
- ต้องเข้าใจความรู้สึกส่วนบุคคล
- การประเมินต้องมีคุณภาพ

หลักการที่ 2 การประเมินการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องเป็นการประเมินในระดับชั้นเรียน ครูผู้สอนใช้การประเมินเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างและมีความรู้สึกละเอียดต่อการเรียนรู้นั้น

หลักการที่ 3 การประเมินการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้ใช้ผลการประเมินที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียน สารสนเทศของการประเมินในชั้นเรียนเป็นเหมือนแรงกระตุ้นที่จำเป็นก่อให้เกิดเป็นพลังสำคัญในระบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลักการที่ 4 การประเมินการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนเหมาะสม

หลักการที่ 5 การประเมินการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถือว่าการประเมินเป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง โดยการนำผู้เรียนเข้ามาเกี่ยวข้องในระดับต่างๆได้ดังนี้

- เข้ามารับการทดสอบและรับเกรด
- เชิญมาให้ข้อคิดเห็นต่อครูในการปรับปรุงแบบทดสอบ
- แนะนำชิ้นงานสำหรับการประเมินเท่าที่จะทำได้
- พัฒนาแบบประเมินจริง
- ช่วยครูสร้างเกณฑ์การให้คะแนน
- สร้างเกณฑ์การให้คะแนนประเมินผลการปฏิบัติของตนเอง
- มีความเข้าใจในวิธีการประเมินและกระบวนการตัดสินผลว่ามีผลกระทบต่อความสำเร็จทางวิชาการอย่างไร
- สามารถเห็นชัดว่า การประเมินตนเองมีความเกี่ยวข้องกับการประเมินของครูและความสำเร็จทางวิชาการของตนเอง

หลักการที่ 6 การประเมินการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีความเข้าใจความรู้สึกส่วนบุคคลซึ่งมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

- 1) การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงในชั้นเรียน
- 2) การประเมินเป็นกิจกรรมระหว่างบุคคลที่สลับซับซ้อนมาก ซึ่งเป็นจริงควบคู่

ไปกับสิ่งที่เกิดขึ้น

หลักการที่ 7 การประเมินการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องมีคุณภาพสูง มีเกณฑ์มาตรฐานดังนี้ จุดมุ่งหมายของการประเมินชัดเจน จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ชัดเจนและเหมาะสม วิธีการประเมินเหมาะสม สุ่มตัวอย่างการปฏิบัติได้ดี การประเมินต้องแม่นยำปลอดภัยจากความลำเอียงและสิ่งเบียดเบียน (สิริมา ภิญโญ- อนันตพงษ์.2545 : 8-10 ; อ้างอิงจาก บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ .2544)

กรมวิชาการ (2546) ได้กำหนดหลักในการประเมินพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง
3. ประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในกิจกรรมต่างๆและกิจวัตรประจำวันหรือสัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดกับเด็ก
4. บันทึกพัฒนาการลงในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขหรือของหน่วยงานอื่น

5. นำผลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการไปพิจารณาจัดกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย

สรุปได้ว่าการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องทำให้ครบทุกด้าน และวิธีการประเมินนั้นประกอบไปด้วยการสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การสะสมผลงาน การใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพ ซึ่งแต่ละวิธีนั้นต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ประเมิน และ ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินเด็กนั้นคือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง

2.4.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 2-3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ว่า พ่อ แม่ คือคนที่เป็นครูที่ดีที่สุด มีพลัง มีทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งความตั้งใจและปรารถนาดีต่ออนาคตลูกหลานของตนเอง เพราะฉะนั้นในการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้นำสาระที่สำคัญ 2 ส่วนมาบรรจุไว้ คือ

1. การศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียน ไม่ใช่สิทธิของครู หรือสิทธิของผู้จัดการอย่างที่เคยเป็นมาในอดีต ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นสิทธิของผู้ปกครองที่จะเข้าไปใช้สิทธิแทนลูกหลาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2. ปัจจุบันนี้มีความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ชัดเจนว่า ทุกฝ่ายในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสามารถให้การศึกษากับทุกคนทั้งประเทศได้ เพราะฉะนั้น พ่อแม่จึงมีโอกาส มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้ลูกหลานตนเองได้อีกครั้งหนึ่ง

ไชยสิทธิ์ กมลศักดิ์วิกุล (2539 : 21) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ความหมาย คือ

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบระหว่างผู้ปกครองและครูในการจัดการศึกษานับตั้งแต่ระบุปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง งานหรือกิจกรรมทางการศึกษาที่ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วม

ฟูลเลอร์ และ ออยเซนส์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การที่ผู้ปกครองร่วมงานต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น ร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือทำกิจกรรมใดๆที่เพิ่มเติมความรู้ของตน รวมไปถึงการเป็นอาสาสมัครช่วยครูในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนและครู (ไชยสิทธิ์ ขยันกิจ. 2544 : 22 ; อ้างอิงจาก Fuller and Olsen. 1998)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็ก และเป็นการสร้างคุณค่าให้สังคม เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูและโรงเรียนในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็ก ให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2544 : 30)

หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (กรมวิชาการ, 2540:36-44) มีเนื้อหาและแนวคิดที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมในบริบทของห้องเรียนโดยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้ อาทิ กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้หรือฐานกิจกรรม และกิจกรรมโครงงาน เป็นต้น ในระยะเริ่มแรกของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อาจให้ผู้ปกครองที่สนใจเข้ามาสังเกตการณ์หรือร่วมมือในฐาน ผู้ช่วยครู จากนั้นจึงขยายโอกาสให้ผู้ปกครองรับผิดชอบหรือเริ่มกิจกรรมในเนื้อหาที่ผู้ปกครองมีความพร้อมหรือถนัด

การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนจะช่วยลดข้อขัดแย้งระหว่างบ้านและโรงเรียน อีกทั้งยังสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันเพราะบางครั้งข้อขัดแย้งระหว่างบ้านและโรงเรียนเกิดจากโรงเรียนมิได้มีการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของเด็ก การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนเป็นทางแก้ข้อขัดแย้งด้านนี้ที่ดีที่สุด และควรให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การร่วมกิจกรรมโรงเรียน การช่วยพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับโรงเรียน การหาทุน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้ประโยชน์หลากหลายทั้งต่อผู้ปกครอง ครู และเด็ก ดังนั้นครูควรจัด

กิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้น้อย 4 วิธี คือ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2544 : 32-34 ; อ้างอิงจาก Morrison . 2000 : 363-364)

1. วิธีให้มีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นวิธีที่มุ่งให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตามความสามารถของผู้ปกครองเอง เช่น การเป็นผู้ช่วยครู การเป็นพี่เลี้ยงเด็ก การหาทุน การร่วมทำงานธุรการ เป็นต้น การมีส่วนร่วมแบบนี้ผู้ปกครองจะได้ผลประโยชน์ร่วมด้วยและค่อนข้างเป็นเอกเทศ

2. วิธีให้มีส่วนร่วมโดยเน้นกระบวนการ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาเป็นผู้ให้แนวคิด เสนอแนะในการจัดการศึกษา เช่น การวางแผนหลักสูตร การคัดเลือกตำรา การวางมาตรฐานการทำงาน เป็นต้น วิธีการนี้กำลังแพร่หลาย เพราะทั้งผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจทางการศึกษา

3. วิธีการมีส่วนร่วมโดยเน้นการพัฒนา เป็นการมีส่วนร่วมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพครอบครัวเป็นหลัก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองโดยตรง เพราะผู้ปกครองที่เข้าร่วมจะได้เรียนรู้ และวิธีปฏิบัติที่เป็นการสร้างเสริมครอบครัว การมีส่วนร่วมลักษณะนี้พบในโครงการร่วมลักษณะนี้พบในโครงการร่วมมือของโรงเรียนชุมชน โรงเรียนสหกรณ์และโครงการเฮดสตาร์ทของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

4. วิธีการมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ คือการประมวลวิธีการดังกล่าวข้างต้นมาประสานกัน โดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งจากการวิจัยพบว่าผู้ปกครองร้อยละ 50 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนมากที่สุด ส่วนกิจกรรมรับฟังแลกเปลี่ยนความรู้หรือให้การปรึกษาต้องการน้อยมาก

การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่ให้แก่เด็กที่ครูและผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจตรงกัน และพร้อมร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีหลายนัยนับจากการเป็นผู้รับสารสนเทศ อาสาสมัคร จนถึงเป็นผู้วิจัยสั่งงาน การเข้ามามีส่วนร่วมเกิดผลดีทั้งกับเด็ก ครู และผู้ปกครอง ทำให้การจัดการศึกษามีคุณค่าและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและโรงเรียนนั้นมีทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองลงมือปฏิบัติเองจนถึงเป็นผู้รับเพียงข้อมูลข่าวสาร วิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้ง่ายและสะดวกในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีดังนี้

กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โดยทางโรงเรียนเป็นฐานของการจัดกิจกรรมนี้ได้แก่

1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน วิธีปฏิบัติและการดำเนินงานของโรงเรียน

1.2 กิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่

1.3 กิจกรรมการฝึกอบรม

1.4 กิจกรรมหารายได้ เช่น เปิดตลาดนิยมไทยเพื่อจัดตั้งกองทุนให้กับโรงเรียน เป็นต้น

1.5 กิจกรรมการแสดงของนักเรียน

2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนา และเยี่ยมเยียน กิจกรรมสานสัมพันธ์ได้แก่

2.2 การประชุมปรึกษา เป็นวิธีการที่ใช้กันมานาน ในการที่จะให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน เพราะเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนพร้อมๆ กับการแลกเปลี่ยนความรู้กัน การแก้ปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้การจัดประชุมปรึกษาอย่างเป็นทางการจะช่วย

ให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลความก้าวหน้าของเด็กและช่วยให้ผู้ปกครองมองเห็นความมุ่งหวังของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก

2.3 การเยี่ยมบ้าน เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สานความสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน การเยี่ยมบ้านจะไม่ทำบ่อยนัก อาจเป็นภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง หรือปีละ 1 ครั้ง ตามความเหมาะสม ปัญหาของการเยี่ยมบ้านอยู่ที่การเยี่ยมบ้านเป็นกิจกรรมที่ดูคามทั้งครูและผู้ปกครอง ซึ่งต่างคนต่างกลัว และเป็นการรบกวนกันและกัน ดังนั้นการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้งต้องเป็นความจำเป็นและเห็นชอบร่วมกันว่ามุ่งเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเหมือนกันด้วยการตกลงให้มีการเยี่ยมบ้านก่อน

3. กิจกรรมการสื่อสารสนเทศ กิจกรรมที่จะเน้นการให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็น ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมของโรงเรียนและกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเห็นภาพรวมของโรงเรียน เห็นภาพการเรียนของเด็ก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมสารสนเทศในรูปแบบของโทรศัพท์สายด่วน จดหมายข่าว โฮมเพจ แผ่นพับข้อมูลโรงเรียน

4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้งเป็นผู้สอน เป็นผู้ช่วยครู ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน

5. กิจกรรมบริการ เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่สังคม และครอบครัว ได้แก่

5.1 ห้องสมุดของเล่น และอุปกรณ์ที่ผู้ปกครองสามารถยืมใช้ประโยชน์ได้

5.2 ศูนย์ดูแลเด็กทั้งที่เป็นศูนย์บริการเพื่อการดูแลเด็กที่เป็นบริการทั่วไป และบริการของเด็กกลับบ้าน

5.3 ศูนย์แลกเปลี่ยนสิ่งของที่ผู้ปกครองเหลือใช้

5.4 กิจกรรมสนับสนุนผู้ปกครองอื่น ๆ ตามความต้องการของชุมชน

6. กิจกรรมการตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับสูงที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการตัดสินใจ และวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังนี้

6.1 การวางแผนนโยบายโรงเรียน

6.2 การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา

6.3 การพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดหลักสูตร

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งรวมถึง การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก ครู ผู้ปกครองและสถานศึกษา

3. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

พระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ตาม มาตรา 133 ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พ. ย พ.ศ. 2515 ให้แก้ไขคำว่า “ กระทรวงมหาดไทย “ เป็น “กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” คำว่า “ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย “ เป็น “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” และคำว่า “อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ “ เป็น “อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ “ แต่ยังคงปฏิบัติงานตามภารกิจเดิมตามในอำนาจประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

ดังนั้นกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็คือ กรมประชาสงเคราะห์เดิมนั่นเอง

3.1 ลักษณะการจัดบริการ

บริการที่จัดให้แก่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กของกรมประชาสงเคราะห์แบ่งได้ 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ (กรมประชาสงเคราะห์.2536 : 73-74)

1. บริการด้านการศึกษา เพื่อการพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและสังคมโดยสอนให้เด็กรู้จักการปฏิบัติให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม ฝึกสอนให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและจิตใจ ทั้งนี้ยังไม่มี การเรียนการสอนหนังสือ เพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่พร้อมที่จะได้รับการศึกษา

2. บริการด้านสุขภาพอนามัย จัดผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพเหมาะสมในจำนวนที่เพียงพอต่อการดูแลเด็ก ให้บริการรักษาพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วยดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานและป้องกันโรคตามวัย จัดอาหารที่มีคุณภาพถูกหลักโภชนาการ

3. บริการด้านสังคม โดยการจัดอาคารสถานที่ ห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องอาหาร ห้องครัว และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเมื่อเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

การดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยมีกรมประชาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบควบคุมดูแล มีการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ทุกสถานบริการต้องจัดให้มี เช่น ลักษณะและขนาดของอาคารสถานที่ ห้องใช้ประโยชน์ต่างๆ สภาพแวดล้อม บริการที่จะต้องจัดให้กับเด็ก ผู้ดูแลเด็ก วัสดุเครื่องใช้ เครื่องเล่นต่างๆ เป็นต้น

3.2 เกณฑ์และมาตรฐานการจัดบริการ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 17 และข้อ 27 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้(กรมประชาสงเคราะห์. 2546 : 13-16)

ข้อ 1 ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็กให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ตามแบบซึ่งอธิบดีกำหนด เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้จัดตั้งได้ ให้ออกใบอนุญาตตามแบบซึ่งอธิบดีกำหนด

ข้อ 2 เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็ก ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (3) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นผู้ต้องเคยได้รับโทษจำคุก โดยคำนิ่งคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- (5) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อน วัณโรค ในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคยาเสพติดอย่างร้ายแรง หรือโรคพิษสุราเรื้อรังในกรณีนิติบุคคลเป็นเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก นิติบุคคลนั้นต้องแต่งตั้งผู้แทนซึ่งมีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้แทน

ข้อ 3 สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก จะดำเนินกิจการได้ ต้องมีผู้ทำการที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเจ้าของหรือผู้แทนตามข้อ 2 ซึ่งระบุไว้ในคำขออนุญาต

ข้อ 4 อาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องจัดให้มีห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องครัว ห้องส้วม แยกเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกัน และถ้าสถานรับเลี้ยงเด็กอายุเกินกว่าสองปี จะต้องจัดให้มีที่รับประทานอาหาร ที่เด็กเล่น กำหนดไว้เพื่อการนี้โดยเฉพาะ การจัดอาคารสถานที่จะต้องมีสุขลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องครัว ห้องส้วม และบริเวณใช้สอยทั่วไปภายในอาคารจะต้องมีแสงสว่าง และช่องระบายอากาศอย่างเพียงพอ
- (2) จะต้องจัดให้มีทางเข้าออกของอาคารโดยเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้โดยสะดวก เมื่อเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติอื่น ๆ
- (3) หน้าต่าง ประตู ห้องนอนเด็ก และห้องเด็กป่วย ต้องติดตั้งมุ้งลวด
- (4) ถ้าสถานรับเลี้ยงเด็ก เลี้ยงดูเด็กในวัยต่าง ๆ ไว้รวมกัน ต้องแยกห้องนอนระหว่างเด็กอายุต่ำกว่า สองปี กับเด็กอายุเกินกว่าสองปี
- (5) ในกรณีที่เด็กอายุต่ำกว่าสองปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 1.65 ตารางเมตร และปริมาตรไม่น้อยกว่า 4.94 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็กหนึ่งคน
- (6) ในกรณีที่เด็กอายุเกินกว่าสองปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 1.94 ตารางเมตร และปริมาตรไม่น้อยกว่า 5.94 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็กหนึ่งคน
- (7) ในกรณีที่เด็กอายุเกินกว่าเจ็ดปี ห้องนอนเด็กจะต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 2.47 ตารางเมตร และปริมาตรไม่น้อยกว่า 9 ลูกบาศก์เมตร ต่อเด็กหนึ่งคน
- (8) ห้องส้วมสำหรับเด็กอายุเกินกว่าสองปี ต้องมีที่ถ่ายอุจจาระอย่างน้อยหนึ่งที่ต่อเด็กยี่สิบคน สำหรับเด็กอายุเกินกว่าเจ็ดปี อย่างน้อยหนึ่งที่ต่อเด็กสิบคน

ข้อ 5 สถานสงเคราะห์เด็กที่รับทั้งเด็กหญิงเด็กชาย ต้องจัดให้มีห้องนอน ห้องน้ำ ห้องส้วม สำหรับเด็กชายและเด็กหญิงแยกต่างหากจากกัน สถานสงเคราะห์เด็กที่มีเด็กเกินกว่าสามสิบคนต้องมีบริเวณเนื้อที่ภายนอกอาคารสำหรับให้เด็กได้เล่นหรือพักผ่อนหย่อนใจตามสมควร

ข้อ 6 ในการดำเนินการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก ผู้ทำการจะต้องรับผิดชอบจัดให้มีบริการและดูแลความเหมาะสมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีผู้เลี้ยงเด็กในจำนวนที่สามารถเชื่อได้ว่าเด็กจะได้รับความคุ้มครองป้องกันจากอุบัติเหตุหรืออันตรายอื่นใด อันเป็นการทำลายสุขภาพของเด็กอย่างร้ายแรงหรือเป็นภัยต่อชีวิตของเด็ก
- (2) ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อใด ซึ่งอาจติดต่อไปถึงเด็กได้
- (3) จัดให้เด็กได้ รับบริการพยาบาล หรือบริการแพทย์ เมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วยหรือมีอาการอื่นใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมควรได้รับการรักษาพยาบาล
- (4) จัดให้เด็กได้รับประทานอาหาร ซึ่งมีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมแก่วัยของเด็ก
- (5) ดูแลภาชนะเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร แลประกอบอาหารอยู่ในสภาพที่สะอาด อยู่เสมอ
- (6) ดูแลให้อาหารที่เด็กรับประทาน มีลักษณะสะอาดปราศจากเชื้อโรค
- (7) ดูแลเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ในการหลับนอน ของเด็กอยู่ในสภาพที่สะอาดเรียบร้อยตามสมควร
- (8) ดูแลให้มีการเก็บและกำจัดสิ่งปฏิกูลโดยเหมาะสม ไม่ปล่อยให้กลายเป็นแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค

ข้อ 7 สถานสงเคราะห์เด็กที่รับเด็ก ตั้งแต่อายุเกินกว่าเจ็ดปีขึ้นไป ผู้ทำการจะต้องรับผิดชอบจัดให้มีบริการและดูแลความเหมาะสมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้เด็กได้รับการศึกษา ประเภทสามัญ หรือวิชาชีพ ตามความเหมาะสมแก่สติปัญญาและแนวโน้มของเด็ก

(2) จัดให้เด็กมีกิจกรรมในยามว่าง อันมีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของร่างกายและสมองตามสมควร

(3) จัดให้เด็กได้รับการแนะนำหรือแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะราย โดยผู้ที่มีความรู้หรือความสามารถที่เหมาะสม เมื่อเด็กใดมีปัญหาความประพฤติ อารมณ์หรือจิตใจ

ข้อ 8 สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องมีทะเบียนรายชื่อเด็ก ทะเบียนรับจำหน่ายเด็ก สมุดแสดงรายการและเวลาอาหารประจำวันของเด็ก สมุดแสดงน้ำหนัก ความสูง ความเจ็บป่วย การปลูกฝี ฉีดยา และบริการพยาบาลหรือแพทย์ที่จัดให้เด็ก

ข้อ 9 สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงของเด็กแล้วบันทึกไว้ในสมุดตาม ข้อ 8 เมื่อเด็กเริ่มเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก และทุก ๆ หนึ่งเดือนระหว่างที่เด็กได้รับการบริการจากสถานรับเลี้ยงเด็ก

ข้อ 10 สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องจัดให้เด็กได้รับการ ปลูกฝี ฉีดยา เพื่อป้องกันโรคเกี่ยวกับเด็กให้ครบถ้วน หรือโรคติดต่อเมื่อมีความจำเป็น

ข้อ 11 ในกรณีที่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็กเป็นโรคติดต่อหรือมีการระบาดของโรคติดต่อในชุมชน หรือจังหวัดที่สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กตั้งอยู่สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก จะต้องจัดให้เด็กในอุปการะได้รับการปลูกฝีหรือฉีดยาเพื่อป้องกันโรคนั้น ๆ โดยมีชักช้า

ข้อ 12 ใบอนุญาตให้ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก ต้องแสดงไว้ ณ ที่เปิดเผยให้เห็นได้ง่ายในสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก และให้ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นต่ออธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นสุดอายุไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้แจ้งต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด และยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้ทราบว่ายานุญาตหายหรือถูกทำลาย

แบบคำขอใบอนุญาต และใบแทนใบอนุญาต ให้อธิบดีเป็นผู้กำหนด ใบแทนใบอนุญาตต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยเช่นเดียวกับใบอนุญาต

ข้อ 13 เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก ต้องจัดให้มีป้ายชื่อเป็นภาษาไทยขนาดใหญ่ พอเห็นได้ในระยะพอสมควรติดไว้ ณ ที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็กในที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายจากภายนอกอาคาร

ข้อ 14 ค่าธรรมเนียมสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็กให้เป็นไปตามอัตรา ดังนี้

(1) ใบอนุญาตให้ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก 100 บาท

(2) การต่ออายุใบอนุญาต 50 บาท

(3) ใบแทนใบอนุญาต 20 บาท

ข้อ 15 การแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมอาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก หรือเปลี่ยนผู้ทำการ ให้ผู้ขออนุญาตจัดตั้งแจ้งเป็นหนังสือขอความเห็นชอบต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ภายในเจ็ดวันก่อนการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่าผู้ขอจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์และมาตรฐานการจัดบริการ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยต้องยื่นคำขอต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้จัดตั้งได้ จึงออกใบอนุญาตตามแบบซึ่งอธิบดีกำหนด ส่วนมาตรฐานการจัดบริการ ต้องให้ความสำคัญด้านอาคารสถานที่สำหรับเด็ก และสถานสงเคราะห์เด็ก โดยเฉพาะ การจัดอาคารสถานที่จะต้องมีสุขลักษณะ ต้องมีการดูแลด้านสุขภาพ เช่น การทำทะเบียนรายชื่อเด็ก บันทึกน้ำหนัก วัด ส่วนสูง การดูแลรักษาโรค

3.3 คุณสมบัติของเจ้าของ ผู้ทำการ พี่เลี้ยงเลี้ยงเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก

1. เจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 กำหนดไว้ดังนี้ (กรมประชาสงเคราะห์.2515 : 1-4)

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (3) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

(5) ไม่เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อน วัณโรค ในระยะอันตราย โรคเท้าช้างในระยะปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง โรคพิษสุราเรื้อรัง

2. ผู้ทำการ

- มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเจ้าของสถานรับเลี้ยงเด็กกระบุเฉพาะสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็ก
- มีคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยหรือจบการศึกษาอย่างต่ำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผ่านการอบรม หลักสูตรก่อนประจำการของกรมประชาสงเคราะห์หรือหน่วยงานที่ กรมประชาสงเคราะห์พิจารณาเห็นสมควร

3. พี่เลี้ยงเด็ก

- ต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 15 ปีบริบูรณ์
- มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ต้องผ่านการตรวจสุขภาพก่อนปฏิบัติงาน
- มีคุณวุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพี่เลี้ยงเด็ก

3.4 การขอจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

การขอจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น เจ้าของ ผู้ทำการและพี่เลี้ยงเด็ก ต้องใช้เอกสารบุคคลประกอบด้วย 1). สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน 1ฉบับ 2).สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 1 ฉบับ 3).ใบรับรองแพทย์ พร้อมผล X-Ray ปอด จำนวน 1 ฉบับ 4).สำเนาหลักฐานการศึกษา/ประกาศนียบัตร/วุฒิปริญญาตรี ผ่านการฝึกอบรม/ใบรับรองการผ่านงานเกี่ยวกับการศึกษาเด็กปฐมวัย จำนวน 1 ฉบับ 5).ภาพถ่าย ขนาด 2 นิ้ว จำนวน 2 รูป (เฉพาะพี่เลี้ยงเด็ก จำนวน 1 รูป)

เอกสารอาคารสถานที่ (แปลน-ภาพถ่าย) ต้องประกอบด้วย 1).แปลนอาคารภายนอก และภายในอาคาร จำนวน 2 ชุด 2).ภาพถ่ายภายนอกอาคาร พร้อมสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ป้ายชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก/สถานสงเคราะห์เด็ก ภาพด้านหน้า – ด้านข้าง และทางเข้า – ออก ของอาคาร ที่เล่นในร่ม/ สนามเด็กเล่น (กรณีที่ตั้งบนพื้นซีเมนต์ต้องมีวัสดุกันกระแทก) 3).ภายในอาคาร พร้อมสภาพแวดล้อมประกอบด้วย

พระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลปัจจุบัน และธงชาติไทย ตารางกิจกรรมและตารางอาหารประจำวัน ห้องพัฒนาการเด็กจัดเป็นมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ห้องนอนเด็ก (ติดมุ้งลวด) ห้องรับประทานอาหารพร้อมจัดอุปกรณ์รับประทานอาหาร ที่เติมน้ำสำหรับเด็กพร้อมภาชนะ ห้องพยาบาล พร้อมที่นอน ตูยาและยาสามัญสำหรับเด็ก เครื่องชั่งน้ำหนัก – ที่วัดส่วนสูง ห้องครัว / ห้องเตรียมอาหารพร้อมติดตั้งเครื่องดับเพลิง ห้องน้ำ ห้องส้วม สำหรับเด็ก หุ้มเหลี่ยมเสาด้วยวัสดุกันกระแทก ที่กันทางขึ้น – ลง บันได (กรณีสูงกว่า 1 ชั้น) แผนที่ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก / สถานสงเคราะห์เด็ก

ข้อปฏิบัติของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีดังนี้ 1). การเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี ต้องจัดให้มีแพทย์ / พยาบาลดูแลเป็นประจำอย่างน้อย 1 คน 2). อัตราส่วน พี่เลี้ยงเด็ก เด็กอายุแรกเกิด – 2 ปี อัตราส่วน 1:3 เด็กอายุ 2 – 3 ปี อัตราส่วน 1:8 เด็กอายุ 3 – 4 ปี อัตราส่วน 1:12 เด็กอายุ 4 – 6 ปี อัตราส่วน 1:20

สถานสงเคราะห์เด็กเอกชน จะต้องมียุติกรรมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาประจำ อย่าง 1 คน

การจัดทำทะเบียนรับ – จำหน่ายเด็กประจำเดือน จะต้องจัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน ตารางอาหารประจำวัน บันทึกรายการอาหารประจำวัน ทะเบียนรับจำหน่ายเด็ก บันทึกเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยเด็ก ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงทุกเดือน พร้อมทั้งจัดทำบัญชีรายชื่อเด็กส่ง กรมประชาสงเคราะห์ทุก 3 เดือน

การจัดทำป้ายชื่อ สถานรับเลี้ยงเด็กหรือสถานสงเคราะห์เด็กเป็นภาษาไทย ขนาดใหญ่พอเห็นได้ชัดในระยะพอสมควร ติดตั้งภายนอกอาคาร โดยใช้คำนำหน้าชื่อว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก / สถานสงเคราะห์เด็ก ตามประเภทที่ขออนุญาตจัดตั้ง

อาคารสถานรับเลี้ยงเด็กต้องแยกออกจากอาคารเรียนอนุบาล มีรั้วกันแบ่งเขต และแยกทางเข้า – ออก

การต่ออายุใบอนุญาต ชำระค่าธรรมเนียมต่อใบอนุญาต ฉบับละ 100 บาท ในระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน – 31 ธันวาคม ของทุกปี ณ สถานที่ขออนุญาตจัดตั้ง

การเลิกกิจการ/ขอเปลี่ยนแปลงการดำเนินงาน เช่น เปลี่ยนสถานที่ตั้ง, อาคาร, เจ้าของ, ผู้ทำการ, อายุเด็ก ฯลฯ เจ้าของต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร (ตามแบบคำขอเปลี่ยนแปลง) ภายใน 7 วัน ณ สถานที่ขออนุญาตจัดตั้ง

สรุปได้ว่ากรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำหน้าที่ ดูแลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเรียกว่า สถานรับเลี้ยงเด็ก ที่เอกชนแต่ละแห่งได้ขอจัดตั้งและดำเนินการทำการ ให้แก่เด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี ซึ่งเป็นการ บริหารจัดการการศึกษา บริหารด้านสุขภาพอนามัย บริหารด้านสังคม การดำเนินการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งเป็นตัวกำหนดมาตรฐานของการจัด คุณภาพของแต่ละที่ ซึ่งก็ถือว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้เลือกที่จะส่งบุตรหลานเข้าไปรับบริการ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

พวงรัตน์ รอดมณี (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน ผลของการวิจัยพบว่า หากการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในรายการที่ทำเป็นประจำ คือ พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของร่างกายและเครื่องใช้ การฝึกอบรมเด็กปฐมวัยตามตารางจัดกิจกรรมประจำวัน การรักษาความสะอาดทั่วไป การจัดสถานที่ภายในอาคาร และการจัดให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ใน

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การขอความร่วมมือในการจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัวเด็ก รวมทั้งการแนะนำให้พาเด็กที่เจ็บป่วยไปหาแพทย์หรือเจ้าหน้าที่อนามัย การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในรายการที่ทำบ้างไม่ทำบ้าง ได้แก่ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการเด็กและการจัดกิจกรรม ทักษะการปฏิบัติของผู้ดูแล รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและงบประมาณในการดำเนินการ

พิจิตร ลาวลย์ศิริ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเพื่อเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนอนุบาล ลักษณะการจัดกิจกรรมและการเลี้ยงดูเด็กไม่มีหลักเกณฑ์การจัดที่เด่นชัด สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีห้องอาหาร และห้องนอนแยกออกจากห้องเล่น หรือห้องกิจกรรมเด็ก มีห้องน้ำเด็กโดยเฉพาะ มีห้องแยกสำหรับเด็กป่วย และมีบริเวณเพียงพอให้เด็กได้วิ่งเล่น มีการดูแลความปลอดภัยสำหรับเด็ก เด็กส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่จากครู หรือพี่เลี้ยงเด็ก เมื่อเด็กเจ็บป่วยจะมีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ หากเจ็บป่วยร้ายแรงหรือเกิดอุบัติเหตุ จะมีการนำส่งโรงพยาบาลหรือคลินิกใกล้สถานรับเลี้ยงเด็กมากที่สุด สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะมีการจัดอาหารที่มีคุณค่าแก่เด็กแต่ละวัน และมีการอบรมมารยาทและสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ส่วนใหญ่จะไม่มีการประชุมผู้ปกครองแต่จะแจ้งปัญหาของเด็กและข่าวสารจากสถานรับเลี้ยงเด็กให้ผู้ปกครองทราบเวลาที่ผู้ปกครองมาส่งหรือรับเด็กกลับบ้าน

สุปราณี รื่นพิทักษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ครู ผู้ดูแลเด็ก และ ผู้ปกครอง ที่สุ่มได้อย่างเจาะจงมาจากศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย 2 แห่ง ของกระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามได้นำไปวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t - test มีผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า ครู ผู้ดูแลเด็ก และ ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะด้านโภชนาการ และคุณสมบัติของครู ส่วนในด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบตามอายุและการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

วรรณพร กาญจนภา (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารเรียนจัดให้มีสนามและเครื่องเล่นสำหรับเด็ก อาคารเรียนเป็นอาคารชั้นเดียว ภายในห้องเรียนให้บุคลากรในแต่ละห้องจัดแต่งตกแต่งเอง สถานรับเลี้ยงเด็กจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการของข้าราชการทหารภายในหน่วยงาน มีการบริหารงานตามนโยบายของหน่วยงานสวัสดิการกองทัพ และดำเนินงานโดยคณะกรรมการการบริหารและผู้บริหาร งบประมาณในการดำเนินงานได้มาจากค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้ปกครอง การนิเทศการสอนบุคลากรใช้วิธีการ อบรมสัมมนา ในการจัดการเรียนการสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทางสังคมและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น โดยใช้หลักสูตรและตารางกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเอง กิจกรรมที่ใช้ได้แก่การเล่นทวนเรื่องราวต่างๆและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนจากธรรมชาติ ประเภทของสื่อที่ใช้คือเพลงหรือดนตรี วัตถุและประเพณีผลเด็กโดยใช้การสังเกต และมีการคัดเลือกบุคลากรที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ บุคลากรมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนและเลี้ยงดูเด็ก การประเมินผลบุคลากรจะใช้การสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับเด็ก อาหารหรือของว่างจัดเตรียมโดยบุคลากรภายใน สถานรับ

เลี้ยงเด็กได้มอบหมายให้บุคลากรเป็นผู้ประสานงานกับผู้ปกครองโดยการพบปะพูดคุยในขณะที่มารับและส่งเด็ก ทางสถานรับเลี้ยงเด็กได้ให้คำปรึกษาและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและคนในชุมชนเรื่อง การจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ถูกต้องวิธี

งานวิจัยต่างประเทศ

พรทิพย์ สวัสดิ์. (2537 : 24 ; อ้างอิงมาจาก Phillips and others. 1980) ได้ศึกษาคุณภาพของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในเบอร์มิวด้า (Bermuda) ศึกษาสภาพแวดล้อม 6 ประเภท ได้แก่ การดูแลประจำวัน การจัดตกแต่งพื้นที่ และการจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับเด็ก ประสิทธิภาพการใช้เหตุผลทางภาษา กิจกรรมการใช้กล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการทางด้านสังคม พบว่าคุณภาพของสภาพแวดล้อมของศูนย์ทั้งหมด มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสังคม และภาษาของเด็ก

เวป (Webb 1989 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก และความทุ่มเทของพี่เลี้ยงเด็ก โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลการวิจัยพบว่า 1) การทุ่มเทและการรับรู้ในงานของผู้ดูแลเด็ก ไม่แปรผัน กับคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็ก 2) ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพสูงมีความพอใจในค่าจ้างต่ำกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีคุณภาพต่ำอย่างมีนัยสำคัญ 3) ผู้ดูแลเด็กที่ทุ่มเทกับงาน จะมีความพอใจกับงาน และทำงานด้วยความกระตือรือร้น 4) ผู้ดูแลเด็กที่ยิ่งทำงานที่มีความหมายและมีความสำคัญมาก ๆ จะยิ่งมีความพอใจในงาน 5) การทุ่มเทในงานจะเพิ่มขึ้นตามอายุและเงินเดือน 6) ความรับผิดชอบของผู้ดูแลเด็กสามารถทำนายได้จากความพอใจในการทำงาน บุคลิกของผู้ดูแลเด็ก และการรับรู้ลักษณะของงาน จากผลการวิเคราะห์ชี้ว่าความพอใจในงานมีผลต่อการทุ่มเทในงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทำหน้าที่เป็นผู้จัดการศึกษาปฐมวัยที่ให้การดูแลและการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียนโดยมิได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ (กุลยา ตันติผลาชีวะ.2543 : 16-18) ได้จำแนกการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ออกเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาสำหรับเด็กอายุแรกเกิด – 1 ปี การศึกษาเด็กเล็ก 1 ½ -3 และการศึกษานูบาล 3 – 6 ปี มีสถานพัฒนาเด็ก คือ สถานเลี้ยงเด็ก (Nursery) โรงเรียนเด็กเล็ก(Nursery School) และโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) เป็นผู้ดูแลและจัดการศึกษาโดยมีจุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย .2546 :6) และโดยเฉพาะหน่วยงานของกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะทำหน้าที่หลักคือ ควบคุมและส่งเสริมการดำเนินงานของสถานเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งโดยภาพรวมแล้วเป็นการกำหนดลักษณะ สถานรับเลี้ยงเด็กและสถานสงเคราะห์เด็ก อำนาจและข้อปฏิบัติในการจัดตั้ง ข้อปฏิบัติต่อเด็กอย่างกว้างๆ คุณสมบัติของเจ้าของสถานเลี้ยงเด็ก การจัดอาคารสถานที่ ลักษณะการให้บริการ ลักษณะของผู้ให้บริการ และค่าธรรมเนียม โดยมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือการให้การดูแลซึ่งหมายถึง การใส่ใจช่วยเหลือแก่เด็กเกี่ยวกับโภชนาการ สุขภาพ ความปลอดภัย การจัดสภาพแวดล้อมและบุคลากร ในส่วนของการศึกษาหมายถึงการให้ความรู้ การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมแก่เด็กเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมเจตคติของเด็กไปสู่การเรียนรู้ที่ดีและสิ่งที่ถูกต้องด้วยลักษณะของการบริการการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีรูปแบบหรือวิธีการของการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไรและข้อมูลที่

ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอื่นๆ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในแง่การศึกษาต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดในการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต รวม 433 แห่ง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 866 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็น ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อนุญาตให้ทำการวิจัย ได้จำนวน 90 แห่ง เพราะอีกจำนวน 343 แห่งนั้น ผู้บริหารของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้แจ้งว่าไม่มีความพร้อมให้ทำการวิจัย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดให้ผู้บริหารทั้ง 90 แห่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง และทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกผู้ดูแลเด็ก มาแต่ละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 180 คน

ตาราง 1 รายชื่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	เขต	จำนวนสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	บางพลัด	1	2
2	บางกอกน้อย	1	2
3	คันนายาว	1	2
4	ภาษีเจริญ	2	4
5	ราษฎร์บูรณะ	1	2
6	ตลิ่งชัน	1	2
7	หนองแขม	1	2
8	ดุสิต	2	4
9	บางซื่อ	3	6
10	พระโขนง	4	8
11	บางคอแหลม	3	6
12	ลาดกระบัง	3	6
13	มีนบุรี	1	2
14	บึงกุ่ม	2	4
15	ห้วยขวาง	2	4
16	ดินแดง	4	8
17	ปทุมวัน	3	6
18	บางกะปิ	6	12
19	ยานนาวา	2	4
20	สาทร	2	4
21	ประเวศ	4	8
22	คลองสาน	3	6
23	บางขุนเทียน	5	10
24	ธนบุรี	3	6
25	คลองเตย	6	12
26	จอมทอง	2	4
27	จตุจักร	3	6
28	ดอนเมือง	1	2
29	บางเขน	2	4
30	ลาดพร้าว	2	4
31	บางบอน	1	2
32	หลักสี่	2	4
33	วังทองหลาง	3	6
34	สวนหลวง	1	2
35	สายไหม	1	2
36	บางแค	2	4
37	ทุ่งครุ	1	2
38	วัฒนา	2	4
รวม		90	180

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก ซึ่งเป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 90 ข้อ โดยแยกเป็นคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหา ได้แก่

2.1 การให้การดูแล

- โภชนาการ จำนวน 10 ข้อ
- บริการสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ
- ความปลอดภัย จำนวน 10 ข้อ
- การจัดสภาพแวดล้อม จำนวน 10 ข้อ
- บุคลากร จำนวน 10 ข้อ

2.2 การให้การศึกษา

- การจัดประสบการณ์ จำนวน 10 ข้อ
- สื่อการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ
- การประเมินผลพัฒนาการ จำนวน 10 ข้อ
- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open - ended) ที่ให้ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือโดยกำหนดแบบสอบถาม เป็น 3 ตอน ให้มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกด้าน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และสัดส่วนของผู้ดูแลเด็กต่อเด็ก

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติและระดับปัญหา ต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้ง 2 ด้านหลัก คือ การให้การดูแลจำนวน 50 ข้อ , การให้การศึกษา จำนวน 40 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 90 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นอื่นๆ เรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับการปฏิบัติและปัญหาด้านการจัดการศึกษาและการดูแล เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม ตอนที่ 2 มีดังนี้

2.1 สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติมากที่สุด	ได้	4	คะแนน
ปฏิบัติมาก	ได้	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ได้	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน

โดยการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด หรือ มีการกระทำจริงมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ปฏิบัติมาก หรือมีการกระทำจริงมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อย หรือมีการกระทำจริงน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด หรือมีการกระทำจริงน้อยรวมไม่

ทำ

2.2 ปัญหาต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้คะแนนดังนี้

มีปัญหามากที่สุด	ได้	4	คะแนน
มีปัญหามาก	ได้	3	คะแนน
มีปัญหาน้อย	ได้	2	คะแนน
มีปัญหาน้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน

โดยการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.00 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีปัญหาในการปฏิบัติน้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบข้อคำถามและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และผู้มีประสบการณ์ในการสอนระดับอนุบาล จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. รศ.ดร.เยาวพา เตชะคุปต์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. คุณเบญจา จรัสฤทธิ์ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเด็ก สำนักป้องกันและแก้ไขปัญา การค้ามนุษย์และเด็ก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

3. อาจารย์น้องนุช โทเอ อาจารย์ใหญ่สถานรับเลี้ยงเด็กเบิร์ดเฮล

แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขข้อความและรูปแบบของแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์การตัดสิน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ใน 3 คน เห็นว่า จากแบบสอบถามทั้งหมด 108 ข้อ ตัดออก 18 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรปรับข้อคำถามที่มีความ

หมายใกล้เคียงกัน การใช้คำให้กะทัดรัด และการใช้ภาษาให้ชัดเจน ได้แก่ ตอนที่(2) โฆษณาการ ข้อ 5 ,6 บริการสุขภาพ ข้อ 1,6 ความปลอดภัย ข้อ 11,12 การจัดสภาพแวดล้อม ข้อ 7,8 บุคลากร ข้อ 9,12 การจัดประสบการณ์ ข้อ 7,11 การใช้สื่อการเรียนรู้ ข้อ 4,9 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ข้อ 4,12 การประเมินผล ข้อ 6,11 และตอนที่(3) โดยจำแนกความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและปัญหา ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามเนื้อหา 2 ด้าน ดังนี้ 1). การดูแล ได้แก่เรื่อง โฆษณาการ บริการสุขภาพ ความปลอดภัย สภาพแวดล้อม บุคลากร 2). การจัดการศึกษาได้แก่เรื่อง การจัดประสบการณ์ การใช้สื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การประเมินผล คงเหลือคำถามทั้งสิ้น 90 ข้อ

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.98

3. ปรับปรุงข้อความและแก้ไขคำผิดของแบบสอบถามในบางส่วนอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม ถึง 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 180 ฉบับ ได้รับข้อมูลกลับมาทั้งสิ้น 154 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.56 จาก 180 ฉบับ

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบความแตกต่างของข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อคำนวณหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน จำแนกตาม สถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย 2 ด้านหลัก คือ ด้านการให้การดูแล ประกอบไปด้วย โฆษณาการ , บริการสุขภาพ , ความปลอดภัย , การจัดสภาพแวดล้อม , บุคลากร ด้านการให้การศึกษา ประกอบไปด้วยกิจกรรมและประสบการณ์ , สื่อการเรียนรู้ , การประเมินผลพัฒนาการ , การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านการดูแลและการให้การศึกษาจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพวิเคราะห์ โดยใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวกับ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และสัดส่วนของผู้ดูแลต่อเด็ก วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบความ

แปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) หรือการทดสอบเอฟ (F- test) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด . 2535 : 101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 68)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของ
 แบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ใช้ t – test for independent Samples โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 165)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2 + S_2^2}{n_1 + n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่มีการแจกแจงแบบที
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
 S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
 n_1, n_2 แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2

วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way Analysis of variance) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 236)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีทดสอบเชฟเฟ (Scheffe') (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 248 อ้างอิงจาก Byrkit 1975 : 276-277)

$$CV_d = \sqrt{(k-1)(F^*)(MS_{Within})(2/n)}$$

เมื่อ k แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 F^* แทน ค่า F ที่เปิดจากตาราง
 MS_{Within} แทน ค่า Mean square within group
 n แทน จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม
F	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสามกลุ่ม
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย

จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน

3.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
ระหว่างผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก

3.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
จำแนกตามขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
จำแนกตามสัดส่วนผู้ดูแลต่อเด็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และสัดส่วนผู้ดูแลต่อเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดกรุงเทพมหานคร จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 180 ฉบับ ได้รับคืนทั้งหมด 154 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 85.56 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมด มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ความถี่ และค่าร้อยละของปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
ผู้บริหาร	78	50.60
ผู้ดูแลเด็ก	76	49.40
รวม	154	100.00
2. ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย		
มีเด็กในการดูแลน้อยกว่า 51 คน	95	61.70
มีเด็กในการดูแล 51 – 100 คน	27	17.50
มีเด็กในการดูแลมากกว่า 100 คน	32	20.80
รวม	154	100.00
3. สัดส่วนผู้ดูแลต่อเด็ก		
1 : 5	69	44.80
1 : 15	65	42.20
1 : 25	20	13.00
รวม	154	100.00

จากตาราง 1 พบว่า จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 154 คน เป็นผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 50.60 ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่มีเด็กในการดูแลน้อยกว่า 50 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70 และสถานพัฒนาเด็กส่วนใหญ่มีสัดส่วนผู้ดูแลต่อเด็ก 1 : 5 คิดเป็นร้อยละ 44.80

ตอนที่ 2 ระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้นำคะแนนความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ที่มีต่อระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย มาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายด้านและในภาพรวม โดยจะพิจารณาใน 2 ลักษณะ คือ ด้านการจัดการดูแล และด้านการจัดการศึกษา

ตอนที่ 2.1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกเป็นรายด้าน และในภาพรวม

สภาพการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. การจัดการดูแล			
โภชนาการ	3.45	0.52	มาก
การบริการสุขภาพ	3.32	0.54	มาก
ความปลอดภัย	3.36	0.53	มาก
การจัดสภาพแวดล้อม	3.26	0.59	มาก
บุคลากร	3.34	0.53	มาก
รวม	3.35	0.48	มาก
2. การจัดการศึกษา			
การจัดกิจกรรมและประสบการณ์	3.39	0.54	มาก
การใช้สื่อการเรียนรู้	3.20	0.56	มาก
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	2.70	0.69	มาก
การประเมินผล	3.21	0.58	มาก
รวม	2.50	0.52	มาก
สภาพการจัดการศึกษาโดยรวม	3.25	0.48	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อจำแนก การจัดการดูแล และด้านการจัดการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.35$ และ 2.50 ตามลำดับ)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านโภชนาการ
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1.หน่วยงานของท่านมีผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กที่มีความรู้ด้านโภชนาการ	3.25	0.61	มาก
2.ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนหรือหมวกคลุม	3.31	0.67	มาก
3.ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กได้รับการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ	3.16	0.83	มาก
4.จัดอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อการเจริญเติบโตของเซลล์สมอง และร่างกาย	3.58	0.59	มากที่สุด
5. มีภาชนะ อุปกรณ์ เครื่องใช้ในการใส่อาหารและปรุงอาหารที่สะอาด	3.58	0.59	มากที่สุด
6. อุปกรณ์ที่ใช้ปรุงอาหารมีสภาพดีไม่ชำรุด	3.50	0.61	มากที่สุด
7. มีตู้ที่เก็บภาชนะที่สามารถป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรคได้ดี	3.48	0.65	มาก
8. ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้งและจัดเก็บอย่างถูกต้อง	3.52	0.61	มากที่สุด
9. เด็กได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเหมาะสมในปริมาณที่เพียงพอ	3.55	0.62	มากที่สุด
10. จัดบริการอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ	3.58	0.58	มากที่สุด
รวม	3.45	0.52	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านโภชนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 4, 5, 6, 8, 9 และ 10 มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{x} = 3.58, 3.58, 3.50, 3.52, 3.55$, และ 3.58) ส่วนข้อที่เหลือ คือ ข้อที่ 1, 2, 3 และ 7 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการบริการ
สุขภาพ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. จัดให้มีแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ	3.08	0.80	มาก
2. มีการบริการ การรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้แก่เด็ก	3.41	0.65	มาก
3. จัดกิจกรรมให้มีการแนะแนวสุขภาพแก่เด็กและผู้ปกครอง	3.03	0.86	มาก
4. มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตรวจสอบสายตา การได้ยิน พร้อมทั้งมีการบันทึกทุกเดือน	3.47	0.67	มาก
5. เด็กๆทุกคนมีสมุดบันทึกสุขภาพเป็นของตนเอง	3.16	0.95	มาก
6. ครูตรวจสอบสุขภาพร่างกายเด็กเป็นประจำทุกวัน	3.39	0.69	มาก
7. จัดการเรียนการสอนให้เด็กได้ฝึกนิสัยที่ดีในการดูแลตนเอง	3.50	0.63	มากที่สุด
8. จัดให้มีการรับวัคซีนป้องกันโรคตามกำหนดจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3.43	0.81	มาก
9. กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์แมลงต่างๆเพื่อป้องกันโรคติดต่อ	3.36	0.68	มาก
10. มีเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติสำหรับเด็กที่ป่วย เช่น ให้อยู่จนกว่าจะหาย	3.36	0.72	มาก
รวม	3.32	0.54	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการบริการสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 7 มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{x} = 3.50$) ข้อ 3 มีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{x} = 3.03$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความปลอดภัย
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. จัดให้มีบริเวณในการจัดเก็บของที่ไม่ใช่ให้มิดชิดเป็นสัดส่วน	3.33	0.68	มาก
2. ภายในและภายนอกบริเวณอาคารมีการรักษาความสะอาดให้ปราศจากวัสดุที่เป็นอันตรายแก่เด็ก	3.47	0.60	มาก
3. ตรวจสอบของมีคมและเศษแก้วในสนามและในกระเบทราย	3.49	0.63	มาก
4. จัดหาของเล่น ของใช้ทำจากวัสดุปลอดภัยและสีที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย	3.50	0.62	มากที่สุด
5. ตรวจสอบสภาพของเครื่องเล่นและสนามสม่ำเสมอ	3.44	0.65	มาก
6. มีมาตรการในการดูแลเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมทั้งในอาคารและนอกอาคาร	3.49	0.60	มาก
7. มีผู้รับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยของอาคาร	3.29	0.69	มาก
8. มีอุปกรณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในห้องเรียนและให้การดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ	3.35	0.64	มาก
9. มีการปฐมพยาบาลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียน	3.09	0.76	มาก
10. มีการรณรงค์เรื่องความปลอดภัยเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุในสถานรับเลี้ยงเด็ก	3.19	0.77	มาก
รวม	3.36	0.53	มาก

จากตาราง 5 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 4 มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{x} = 3.50$) ข้อ 9 มีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{x} = 3.09$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. ภายในห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ	3.51	0.59	มากที่สุด
2. จัดพื้นที่การพักผ่อนของเด็กแยกออกจากการรับประทานอาหาร	3.49	0.70	มาก
3. จัดให้มีห้องน้ำแยกเป็นสัดส่วนและเพียงพอ	3.46	0.69	มาก
4. จัดห้องเรียนห่างจากเสียงดังรบกวน	3.28	0.70	มาก
5. มีของเล่นและวัสดุอุปกรณ์ที่แข็งแรง ทนทาน สามารถเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลงจัดวางในระดับที่เด็กหยิบใช้ได้เอง	3.39	0.69	มาก
6. มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่น	2.81	0.88	มาก
7. จัดให้มีบริเวณสำหรับเล่นน้ำเล่นทราย	2.91	0.95	มาก
8. จัดเครื่องเล่นสนามให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และเพียงพอกับจำนวนเด็ก	3.17	0.77	มาก
9. จัดให้มีสนามและต้นไม้ เพื่อให้ร่มเงาและเด็กได้ศึกษาธรรมชาติ	3.25	0.83	มาก
10. มีการดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมภายในสนามให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานๆได้เสมอ	3.32	0.75	มาก
รวม	3.26	0.59	มาก

จากตาราง 6 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{x} = 3.51$) ข้อ 6 มีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{x} = 2.81$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านบุคลากร จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. บุคลากรมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและพัฒนาการตามวัยของเด็ก	3.27	0.61	มาก
2. บุคลากรมีความรู้และเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก	3.29	0.61	มาก
3. บุคลากรมีประสบการณ์ในการผ่านการอบรมด้านการเลี้ยงดูเด็ก	3.34	0.68	มาก
4. บุคลากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	3.29	0.66	มาก
5. บุคลากรเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	3.24	0.62	มาก
6. บุคลากรมีความรู้ที่สามารถเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ผู้ปกครอง	3.22	0.63	มาก
7. บุคลากรมีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง	3.44	0.68	มาก
8. มีจำนวนบุคลากรเพียงพอกับหน่วยงาน	3.43	0.69	มาก
9. บุคลากรในหน่วยงานมีการประชุมวางแผนงานร่วมกัน	3.46	0.67	มาก
10. บุคลากรเป็นผู้สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความเป็นมิตร	3.46	0.60	มาก
รวม	3.34	0.53	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.34$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{X}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. มีการจัดกิจกรรมประจำวันที่เหมาะสมและช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	3.51	0.55	มากที่สุด
2. จัดประสบการณ์ได้ตรงกับความต้องการของเด็ก	3.38	0.61	มาก
3. จัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง	3.36	0.67	มาก
4. จัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น	3.34	0.65	มาก
5. จัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้เลือกที่จะเรียนรู้	3.26	0.67	มาก
6. มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก	3.44	0.65	มาก
7. มีการใช้เทคนิคหลากหลายในการจัดประสบการณ์เรียนรู้	3.33	0.64	มาก
8. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว	3.38	0.64	มาก
9. มีการแบ่งเวลาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆอย่างเหมาะสม	3.38	0.69	มาก
10. จัดกิจกรรมเล่านิทาน ร้องเพลง และกิจกรรมเข้าจังหวะให้เด็กทุกวัน	3.55	0.63	มากที่สุด
รวม	3.39	0.54	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 และ 10 มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 3.51$ และ 3.55 ตามลำดับ)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{X}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. จัดหาและใช้สื่อเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็ก	3.39	0.60	มาก
2. มีการแนะนำสื่อใหม่ๆ ให้แก่เด็ก	3.12	0.69	มาก
3. สื่อที่ใช้เป็นสื่อที่ได้จากธรรมชาติและหาง่าย	3.06	0.82	มาก
4. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก	3.41	0.63	มาก
5. สื่อสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายจุดประสงค์	3.33	0.59	มาก
6. สื่อที่ใช้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	3.06	0.80	มาก
7. มีการใช้สื่อประเภท โทรทัศน์ และวีดีโอ เป็นสื่อการเรียนรู้	3.44	0.73	มาก
8. มีที่จัดเก็บเฉพาะและมีระบบการเวียนสื่อ	3.19	0.72	มาก
9. จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่ผู้ปกครองสามารถยืมได้	2.71	1.02	มาก
10. สื่อการเรียนรู้มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน	3.31	0.72	มาก
รวม	3.20	0.56	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.20$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	2.51	0.89	มาก
2. ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษ	2.44	0.99	น้อย
3. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานในโอกาสพิเศษ	3.10	0.80	มาก
4. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง	2.98	0.78	มาก
5. จัดกิจกรรมที่ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่น การเยี่ยมชมชั้นเรียน การมางานนิทรรศการ	3.95	0.88	มาก
6. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินบุคลากร	2.46	0.92	น้อย
7. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินเด็ก	2.61	0.90	มาก
8. ผู้ปกครองเข้ามาเป็นอาสาสมัคร	2.44	0.99	น้อย
9. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน	2.40	0.91	น้อย
10. ผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างสม่ำเสมอ	3.09	0.72	มาก
รวม	2.70	0.69	มาก

จากตาราง 10 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7 และ 10 มีระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{x} = 2.51, 3.10, 2.98, 3.95, 2.61$, และ 3.09 ตามลำดับ) ส่วนข้อที่เหลือ คือ ข้อ 2, 6, 8 และ 9 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.44, 2.46, 2.44$, และ 2.40 ตามลำดับ)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินผล
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับการปฏิบัติ
1. มีการจัดบันทึกพฤติกรรมของเด็กด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอ	3.31	0.71	มาก
2. มีการศึกษาปัญหาและติดตามความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านต่างๆ	3.29	0.66	มาก
3. มีการประเมินพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ	3.36	0.63	มาก
4. ใช้วิธีการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล	3.47	0.62	มาก
5. มีการทดสอบวัดพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง	3.32	0.68	มาก
6. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็ก	2.67	0.94	มาก
7. มีการสะสมผลงานของเด็กอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการประเมินเด็ก	3.28	0.71	มาก
8. มีการถ่ายภาพการทำกิจกรรมของเด็กไว้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการประเมิน	3.19	0.81	มาก
9. มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะและนำผลที่ได้มาปรับในการจัดกิจกรรม	3.29	0.72	มาก
10. ใช้การสัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดเด็กมาในการประเมินพัฒนาการ	2.92	0.80	มาก
รวม	3.21	0.58	มาก

จากตาราง 11 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.21$)

ตอนที่ 2.2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกเป็นรายด้านและในภาพรวม

ปัญหาการจัดการศึกษา	$\bar{x}$	S	ระดับปัญหา
การจัดการดูแล			
โภชนาการ	1.37	0.52	น้อยที่สุด
สุขภาพ	1.44	0.54	น้อยที่สุด
ความปลอดภัย	1.36	0.51	น้อยที่สุด
การจัดสภาพแวดล้อม	1.45	0.55	น้อยที่สุด
บุคลากร	1.40	0.54	น้อยที่สุด
รวม	1.40	0.47	น้อยที่สุด
การจัดการศึกษา			
กิจกรรมและประสบการณ์	1.37	0.51	น้อยที่สุด
สื่อการเรียนรู้	1.49	0.56	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	1.68	0.64	น้อย
การประเมินผล	1.45	0.54	น้อยที่สุด
รวม	1.20	0.49	น้อยที่สุด
ปัญหาการจัดการศึกษาโดยรวม	1.44	0.46	น้อยที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการจัดการดูแล และด้านการจัดการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}$ = 1.40 และ 1.20 ตามลำดับ)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านโภชนาการ
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับ ปัญหา
1.หน่วยงานของท่านมีผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กที่มีความรู้ด้านโภชนาการ	1.51	0.65	น้อย
2.ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนหรือหมวกคลุม	1.37	0.65	น้อยที่สุด
3.ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กได้รับการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ	1.42	0.65	น้อยที่สุด
4.จัดอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อการเจริญเติบโตของเซลล์สมอง และ ร่างกาย	1.35	0.63	น้อยที่สุด
5. มีภาชนะ อุปกรณ์ เครื่องใช้ในการใส่อาหารและปรุงอาหารที่สะอาด	1.34	0.63	น้อยที่สุด
6. อุปกรณ์ที่ใช้ปรุงอาหารมีสภาพดีไม่ชำรุด	1.35	0.63	น้อยที่สุด
7. มีตู้ที่เก็บภาชนะที่สามารถป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรคได้ดี	1.40	0.68	น้อยที่สุด
8. ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้งและจัดเก็บอย่างถูกต้อง	1.38	0.63	น้อยที่สุด
9. เด็กได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเหมาะสมในปริมาณที่ เพียงพอ	1.27	0.50	น้อยที่สุด
10. จัดบริการอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ	1.28	0.55	น้อยที่สุด
รวม	1.37	0.52	น้อยที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านโภชนาการ
อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.51$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการบริการ
สุขภาพ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับ ปัญหา
1. จัดให้มีแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ	1.49	0.71	น้อยที่สุด
2. มีการบริการ การรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้แก่เด็ก	1.40	0.63	น้อยที่สุด
3. จัดกิจกรรมให้มีการแนะแนวสุขภาพแก่เด็กและผู้ปกครอง	1.56	0.70	น้อย
4. มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตรวจสอบสายตา การได้ยิน พร้อมทั้งมีการบันทึก ทุกเดือน	1.37	0.65	น้อยที่สุด
5. เด็กๆทุกคนมีสมุดบันทึกสุขภาพเป็นของตนเอง	1.51	0.78	น้อย
6. ครูตรวจสอบสุขภาพร่างกายเด็กเป็นประจำทุกวัน	1.40	0.63	น้อยที่สุด
7. จัดการเรียนการสอนให้เด็กได้ฝึกนิสัยที่ดีในการดูแลตนเอง	1.42	0.63	น้อยที่สุด
8. จัดให้มีการรับวัคซีนป้องกันโรคตามกำหนดจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1.31	0.63	น้อยที่สุด
9. ทำจัดแหล่งเพราะพันธุ์แมลงต่างๆเพื่อป้องกันโรคติดต่อ	1.45	0.68	น้อยที่สุด
10. มีเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติสำหรับเด็กที่ป่วย เช่น ให้อยู่คนเดียวจนกว่าจะหาย	1.47	0.70	น้อยที่สุด
รวม	1.44	0.54	น้อยที่สุด

จากตาราง 14 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการบริการ
สุขภาพ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 3 และ 5 มีปัญหายุ่งใน
ระดับน้อย ($\bar{x} = 1.56$ และ 1.51 ตามลำดับ)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความปลอดภัย
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับ ปัญหา
1. จัดให้มีบริเวณในการจัดเก็บของที่ไม่ใช่ให้มิดชิดเป็นสัดส่วน	1.40	0.64	น้อยที่สุด
2. ภายในและภายนอกบริเวณอาคารมีการรักษาความสะอาดให้ปราศจากวัสดุที่เป็นอันตรายแก่เด็ก	1.31	0.59	น้อยที่สุด
3. ตรวจสอบของมีคมและเศษแก้วในสนามและในกระเบะทราย	1.32	0.60	น้อยที่สุด
4. จัดหาของเล่น ของใช้ทำจากวัสดุปลอดภัยและสีที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย	1.30	0.57	น้อยที่สุด
5. ตรวจสอบสภาพของเครื่องเล่นและสนามสม่ำเสมอ	1.32	0.59	น้อยที่สุด
6. มีมาตรการในการดูแลเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมทั้งในอาคารและนอกอาคาร	1.34	0.60	น้อยที่สุด
7. มีผู้รับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยของอาคาร	1.38	0.58	น้อยที่สุด
8. มีอุปกรณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในห้องเรียนและให้การดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ	1.36	0.63	น้อยที่สุด
9. มีการปฐมพยาบาลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียน	1.44	0.66	น้อยที่สุด
10. มีการณรงค์เรื่องความปลอดภัยเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุในสถานรับเลี้ยงเด็ก	1.41	0.63	น้อยที่สุด
รวม	1.36	0.51	น้อยที่สุด

จากตาราง 15 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.36$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
1. ภายในห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ	1.27	0.51	น้อยที่สุด
2. จัดพื้นที่การพักผ่อนของเด็กแยกออกจากการรับประทานอาหาร	1.34	0.62	น้อยที่สุด
3. จัดให้มีห้องน้ำแยกเป็นสัดส่วนและเพียงพอ	1.34	0.60	น้อยที่สุด
4. จัดห้องเรียนห่างจากเสียงดังรบกวน	1.40	0.65	น้อยที่สุด
5. มีของเล่นและวัสดุอุปกรณ์ที่แข็งแรง ทนทาน สามารถเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง จัดวางในระดับที่เด็กหยิบใช้ได้เอง	1.38	0.61	น้อยที่สุด
6. มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่น	1.60	0.82	น้อย
7. จัดให้มีบริเวณสำหรับเล่นน้ำเล่นทราย	1.69	0.89	น้อย
8. จัดเครื่องเล่นสนามให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และเพียงพอกับจำนวนเด็ก	1.56	0.75	น้อย
9. จัดให้มีสนามและต้นไม้ เพื่อให้ร่มเงาและเด็กได้ศึกษาธรรมชาติ	1.48	0.79	น้อยที่สุด
10. มีการดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมภายในสนามให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ เสมอ	1.43	0.69	น้อยที่สุด
รวม	1.45	0.55	น้อยที่สุด

จากตาราง 16 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 6, 7 และ 8 มีปัญหาน้อยในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.60, 1.69$ และ 1.56 ตามลำดับ)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านบุคลากร
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับ ปัญหา
1. บุคลากรมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและพัฒนาการตามวัยของเด็ก	1.40	0.61	น้อยที่สุด
2. บุคลากรมีความรู้และเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก	1.42	0.64	น้อยที่สุด
3. บุคลากรมีประสบการณ์ในการผ่านการอบรมด้านการเลี้ยงดูเด็ก	1.42	0.63	น้อยที่สุด
4. บุคลากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1.44	0.64	น้อยที่สุด
5. บุคลากรเป็นผู้ที่มีความรู้และศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	1.43	0.68	น้อยที่สุด
6. บุคลากรมีความรู้ที่สามารถเป็นที่ปรึกษา เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ผู้ปกครอง	1.45	0.59	น้อยที่สุด
7. บุคลากรมีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง	1.38	0.64	น้อยที่สุด
8. มีจำนวนบุคลากรเพียงพอกับหน่วยงาน	1.37	0.67	น้อยที่สุด
9. บุคลากรในหน่วยงานมีการประชุมวางแผนงานร่วมกัน	1.34	0.57	น้อยที่สุด
10. บุคลากรเป็นผู้สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น มีความเป็นมิตร	1.31	0.54	น้อยที่สุด
รวม	1.40	0.54	น้อยที่สุด

จากตาราง 17 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านบุคลากร อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.40$)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมและ
ประสบการณ์ จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับ ปัญหา
1. มีการจัดกิจกรรมประจำวันที่เหมาะสมและช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก	1.30	0.54	น้อยที่สุด
2. จัดประสบการณ์ได้ตรงกับความต้องการของเด็ก	1.36	0.58	น้อยที่สุด
3. จัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง	1.38	0.62	น้อยที่สุด
4. จัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น	1.37	0.59	น้อยที่สุด
5. จัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้เลือกที่จะเรียนรู้	1.42	0.63	น้อยที่สุด
6. มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก	1.38	0.63	น้อยที่สุด
7. มีการใช้เทคนิคหลากหลายในการจัดประสบการณ์เรียนรู้	1.43	0.64	น้อยที่สุด
8. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว	1.42	0.63	น้อยที่สุด
9. มีการแบ่งเวลาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆอย่างเหมาะสม	1.36	0.58	น้อยที่สุด
10. จัดกิจกรรมเล่านิทาน ร้องเพลง และกิจกรรมเข้าจังหวะให้เด็กทุกวัน	1.27	0.54	น้อยที่สุด
รวม	1.37	0.51	น้อยที่สุด

จากตาราง 18 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัด
กิจกรรมและประสบการณ์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.37$)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับ ปัญหา
1. จัดหาและใช้สื่อเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็ก	1.40	0.58	น้อยที่สุด
2. มีการแนะนำสื่อใหม่ๆให้แก่เด็ก	1.44	0.65	น้อยที่สุด
3. สื่อที่ใช้เป็นสื่อที่ได้จากธรรมชาติและหาง่าย	1.53	0.76	น้อย
4. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก	1.37	0.63	น้อยที่สุด
5. สื่อสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายจุดประสงค์	1.46	0.67	น้อยที่สุด
6. สื่อที่ใช้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	1.55	0.76	น้อย
7. มีการใช้สื่อประเภท โทรทัศน์ และวีดีโอ เป็นสื่อการเรียนรู้	1.40	0.65	น้อยที่สุด
8. มีที่จัดเก็บเฉพาะและมีระบบการเวียนสื่อ	1.44	0.62	น้อยที่สุด
9. จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่ผู้ปกครองสามารถยืมได้	1.81	0.97	น้อย
10. สื่อการเรียนรู้มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน	1.47	0.67	น้อยที่สุด
รวม	1.49	0.56	น้อยที่สุด

จากตาราง 19 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 3, 6 และ 9 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.53, 1.55$ และ 1.81 ตามลำดับ)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{x}$	S	ระดับ ปัญหา
1. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน	1.78	0.90	น้อย
2. ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษ	1.78	0.89	น้อย
3. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานในโอกาสพิเศษ	1.53	0.69	น้อย
4. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง	1.62	0.74	น้อย
5. จัดกิจกรรมที่ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่น การเยี่ยมชมชั้นเรียนการมางานนิทรรศการ	1.59	0.72	น้อย
6. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินบุคลากร	1.77	0.80	น้อย
7. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินเด็ก	1.70	0.78	น้อย
8. ผู้ปกครองเข้ามาเป็นอาสาสมัคร	1.73	0.89	น้อย
9. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน	1.76	0.84	น้อย
10. ผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างสม่ำเสมอ	1.52	0.65	น้อย
รวม	1.68	0.64	น้อย

จากตาราง 20 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.68$)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินผล
จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	$\bar{X}$	S	ระดับ ปัญหา
1. มีการจัดบันทึกพฤติกรรมของเด็กด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	1.36	0.60	น้อยที่สุด
2. มีการศึกษาปัญหาและติดตามความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านต่าง ๆ	1.39	0.62	น้อยที่สุด
3. มีการประเมินพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ	1.39	0.59	น้อยที่สุด
4. ใช้วิธีการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล	1.36	0.58	น้อยที่สุด
5. มีการทดสอบวัดพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง	1.41	0.64	น้อยที่สุด
6. ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็ก	1.65	0.76	น้อย
7. มีการสะสมผลงานของเด็กอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการประเมินเด็ก	1.49	0.72	น้อยที่สุด
8. มีการถ่ายภาพการทำกิจกรรมของเด็กไว้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการประเมิน	1.44	0.67	น้อยที่สุด
9. มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะและนำ ผลที่ได้มาปรับในการจัดกิจกรรม	1.44	0.65	น้อยที่สุด
10. ใช้การสัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดเด็กมาในการประเมินพัฒนาการ	1.60	0.76	น้อย
รวม	1.45	0.54	น้อยที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 6 และ 10 มีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.65$ และ 1.60 ตามลำดับ)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน

3.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
ระหว่างผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก

การวิเคราะห์ในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก
ที่มีต่อสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยจำแนกเป็นด้านการจัดการดูแล และการจัดการศึกษา
และใช้ t-test ทดสอบ ดังแสดงในตาราง 22

ตาราง 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยระหว่างผู้บริหาร และผู้ดูแลเด็ก

ตัวแปร	ตำแหน่งงาน	n	$\bar{x}$	S	t	p
1. ระดับสภาพการจัดการศึกษา						
1.1 การจัดการดูแล	ผู้บริหาร	78	3.35	0.52	0.159	0.874
	ผู้ดูแลเด็ก	76	3.34	0.44		
1.2 การจัดการศึกษา	ผู้บริหาร	78	3.15	0.53	0.600	0.550
	ผู้ดูแลเด็ก	76	3.10	0.52		
สภาพการจัดการศึกษาโดยรวม	ผู้บริหาร	78	3.26	0.50	0.380	0.704
	ผู้ดูแลเด็ก	76	3.23	0.45		
2. ระดับปัญหาการจัดการศึกษา						
1.1 การจัดการดูแล	ผู้บริหาร	78	1.41	0.53	0.171	0.865
	ผู้ดูแลเด็ก	76	1.39	0.41		
1.2 การจัดการศึกษา	ผู้บริหาร	78	1.49	0.52	-0.043	0.965
	ผู้ดูแลเด็ก	76	1.50	0.47		
ปัญหาการจัดการศึกษาโดยรวม	ผู้บริหาร	78	1.45	0.50	0.076	0.940
	ผู้ดูแลเด็ก	76	1.44	0.41		

จากตาราง 22 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก ที่มีต่อสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งด้านการจัดการดูแล และการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย
จำแนกตามขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังแสดงในตาราง 23

ตาราง 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกตามขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ระดับสภาพการจัดการศึกษา						
1.1 การจัดการดูแล	ระหว่างกลุ่ม	2	539.81	269.90	0.469	0.627
	ภายในกลุ่ม	151	86,990.63	576.10		
	รวม	153	87,530.44			
1.2 การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	527.07	263.54	0.600	0.550
	ภายในกลุ่ม	151	66,308.28	439.13		
	รวม	153	66,835.35			
สภาพการจัดการศึกษาโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1128.820	564.41	0.303	0.739
	ภายในกลุ่ม	151	281,428.22	1,863.76		
	รวม	153	282,557.04			
2. ระดับปัญหาการจัดการศึกษา						
1.1 การจัดการดูแล	ระหว่างกลุ่ม	2	2,235.53	1,117.77	2.059	0.131
	ภายในกลุ่ม	151	81,991.82	542.99		
	รวม	153	84,227.35			
1.2 การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	188.15	94.08	0.238	0.788
	ภายในกลุ่ม	151	59,646.79	395.01		
	รวม	153	59,834.94			
ปัญหาการจัดการศึกษาโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	3,704.57	1,852.29	1.081	0.342
	ภายในกลุ่ม	151	258,730.97	1,713.45		
	รวม	153	262,435.54			

จากตาราง 23 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งในด้านการจัดการดูแล และการจัดการศึกษา แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย

จำแนกตามสัดส่วนผู้ดูแลต่อเด็ก

การวิเคราะห์ในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสัดส่วนของผู้ดูแลต่อเด็ก คือ 1 : 5, 1 : 15 และ 1 : 25 ที่มีต่อสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งในด้านการจัดการดูแล และการจัดการศึกษา โดยใช้สถิติ One-Way ANOVA ดังแสดงในตาราง 24

ตาราง 24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับสภาพและระดับปัญหา จำแนกตามสัดส่วนของผู้ดูแลต่อเด็ก

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ระดับสภาพการจัดการศึกษา						
1.1 การจัดการดูแล	ระหว่างกลุ่ม	2	2032.48	1016.24	1.795	.170
	ภายในกลุ่ม	151	85497.96	566.21		
	รวม	153	87530.44			
1.2 การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	1313.29	656.65	1.513	.224
	ภายในกลุ่ม	151	65522.06	433.92		
	รวม	153	66835.35			
สภาพการจัดการศึกษาโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	5,738.97	2,869.48	1.565	0.212
	ภายในกลุ่ม	151	276,818.07	1,833.23		
	รวม	153	282,557.04			
2. ระดับปัญหาการจัดการศึกษา						
1.1 การจัดการดูแล	ระหว่างกลุ่ม	2	2866.53	1433.26	2.660	.073
	ภายในกลุ่ม	151	81360.82	538.81		
	รวม	153	84227.35			
1.2 การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	1144.65	572.33	1.472	.233
	ภายในกลุ่ม	151	58690.29	388.68		
	รวม	153	59834.94			
ปัญหาการจัดการศึกษาโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	6,744.10	3,372.05	1.991	0.140
	ภายในกลุ่ม	151	255,691.44	1,693.32		
	รวม	153	262,435.54			

จากตาราง 24 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีสัดส่วนการดูแลเด็กต่างกัน มีสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งในด้านการจัดการดูแลและการจัดการศึกษาแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม โดยคัดเลือกความคิดเห็นที่มีความถี่การตอบ 56 คน พบว่าผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

1.การจัดการด้านการดูแล

1.1 โภชนาการ (56 คน)	คิดเป็นร้อยละ 100 ของ 56 คน
1.2 บริการสุขภาพ (55 คน)	คิดเป็นร้อยละ 98 ของ 56 คน
1.3 ความปลอดภัย (54 คน)	คิดเป็นร้อยละ 96 ของ 56 คน
1.4 สภาพแวดล้อม (55 คน)	คิดเป็น ร้อยละ 98 ของ 56 คน
1.5 บุคลากร (56 คน)	คิดเป็นร้อยละ 100 ของ 56 คน

2.การจัดการด้านการศึกษา

2.1 การจัดประสบการณ์ (55 คน)	คิดเป็น ร้อยละ98 ของ 56 คน
2.2 การใช้สื่อการเรียนรู้ (56 คน)	คิดเป็นร้อยละ 100 ของ 56 คน
2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (55 คน)	คิดเป็นร้อยละ 98 ของ 56 คน
2.4 การประเมินผล (52 คน)	คิดเป็นร้อยละ93 ของ 56 คน

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและจำแนกรายด้านดังนี้ ด้านการดูแล ประกอบด้วย โภชนาการ การบริการสุขภาพ การดูแลความปลอดภัย สภาพแวดล้อม และบุคลากร ด้านการศึกษา ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ การใช้สื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการประเมินผล

2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและจำแนกรายด้านดังนี้ ด้านการดูแล ประกอบด้วย โภชนาการ การบริการสุขภาพ การดูแลความปลอดภัย สภาพแวดล้อม และบุคลากร ด้านการศึกษา ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ การใช้สื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการประเมินผล

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก

4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ผู้บริหาร และผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีปัจจัยพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก ต่างกันมีปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็น ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ทุกแห่งที่อนุญาตให้ทำการเก็บข้อมูลการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 90 แห่ง จาก 38 เขตทั่วกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทางไปรษณีย์ ใช้เวลาในการ

เก็บรวบรวมข้อมูล 35 วัน ระหว่างวันที่ 25 มกราคม ถึง 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ได้รับข้อมูลกลับมาทั้งสิ้น 154 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.56

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม ถึง 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 180 ฉบับ ได้รับข้อมูลกลับมาทั้งสิ้น 154 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.56 จาก 180 ฉบับ
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทุกฉบับ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
4. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบความแตกต่างของข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน จำแนกตาม สถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสภาพและระดับปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านการดูแลและการให้การศึกษา จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพวิเคราะห์ โดยใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และสัดส่วนของผู้ดูแลต่อเด็ก วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏผลดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่การจัดการด้านการดูแล และด้านการให้การศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่การจัดการด้านการดูแล และด้านการให้การศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นปัญหา ด้านการให้การศึกษา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
3. ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก มีปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ สถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก ต่างกัน มีสภาพการจัดการศึกษาไม่ต่างกัน
4. ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กที่มีปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ สถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สัดส่วนของผู้ดูแลต่อจำนวนเด็ก ต่างกัน มีปัญหาการจัดการศึกษาไม่ต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัย สภาพการจัดการศึกษาและปัญหาการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็น สภาพการจัดการศึกษาและปัญหาการจัดการศึกษาใน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สภาพการจัดการศึกษาในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.25) และปัญหาการจัดการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 1.44) ในทุกด้าน ซึ่งหมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในแต่ละแห่งนั้นตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างมาก มีการทุ่มเทพลังความคิด และความสามารถ เพื่อปรับปรุงการศึกษาระดับนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นให้แก่เด็กปฐมวัย และน่าจะเป็นผลดีต่อพ่อแม่ผู้ปกครองที่ต้องการส่งลูกเข้าสู่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูทางหนึ่ง แต่ที่สำคัญก็คือ เด็กที่เข้าไปอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น ก็จะเป็นโอกาสที่เด็กจะได้พัฒนาความพร้อม และเกิดการเรียนรู้ ในหลายๆด้าน ให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับการบริการที่จัดให้แก่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กของกรมประชาสงเคราะห์ทั้งด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านสังคมและการบริการดังกล่าวได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 6 ปี) ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการดูแลและการจัดการให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ จำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการดูแล ซึ่งประกอบด้วย โภชนาการ การบริการสุขภาพ ความปลอดภัย การจัดสภาพแวดล้อม และบุคลากร มีสภาพการจัดการศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.35) ซึ่งสามารถอภิปรายรายด้านได้ดังนี้

1.1 โภชนาการ หมายถึง การจัดการบริการเกี่ยวกับอาหาร ประกอบด้วย คุณสมบัติของผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็ก การสอนให้เด็กรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่า การจัดภาชนะสำหรับใส่อาหาร และคุณค่าอาหารที่จัดให้กับเด็ก สภาพการจัดการศึกษา มีระดับปฏิบัติมากที่สุด มีข้อ 4 จัดอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อการเจริญเติบโตของเซลล์สมอง และร่างกาย ข้อ 5 มีภาชนะ อุปกรณ์ เครื่องใช้ในการใส่อาหารและปรุงอาหารที่สะอาด ข้อ 10 จัดบริการอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 9 เด็กได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเหมาะสมในปริมาณที่เพียงพอ ข้อ 8 ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้งและจัดเก็บอย่างถูกต้อง ข้อ 6 อุปกรณ์ที่ใช้ปรุงอาหารมีสภาพดีไม่ชำรุด ซึ่งอภิปรายได้ว่า เนื่องด้วยสถานพัฒนาเด็กกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้กฎหมาย 2 ฉบับ คือ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ปี พ.ศ. 2515 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ.2515 และฉบับที่ 3 ปี พ.ศ.2521 ที่เน้นการให้บริการที่ถูกสุขลักษณะ และสุขภาพอนามัยของเด็กเป็นสำคัญ ทำให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเห็นความสำคัญของการจัดการดูแลโภชนาการสัมพันธ์กับ พาณิ สัตกะสิน (2531 : 188) ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริมด้านโภชนาการของเด็กปฐมวัย ว่าโภชนาการมีความสำคัญมากต่อกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กปฐมวัย เพราะมีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ การบริโภคอาหารที่มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอและสะอาดถูกสุขลักษณะเป็นการส่งเสริมสุขภาพประการหนึ่ง ซึ่งสัมพันธ์กับปัญหาการจัดการศึกษาที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี ข้อ1 หน่วยงานของทํานานมีผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กที่มีความรู้ด้านโภชนาการ ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับน้อยที่สุด เช่น ข้อ3 ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กได้รับการตรวจ

สุขภาพเป็นประจำ ข้อ7 มีผู้ที่เก็บภาชนะที่สามารถป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรคได้ดี ข้อ4 จัดอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อการเจริญเติบโตของเซลล์สมองและร่างกาย ข้อ6 อุปกรณ์ที่ใช้ปรุงอาหารมีสภาพดีไม่ชำรุด ซึ่งหมายความว่า โภชนาการนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะการที่เด็กได้รับอาหารเข้าสู่ร่างกายแล้วย่อมส่งผลต่อตัวเด็กในทุกๆด้านสอดคล้องกับ สุภาพร เทพยสุวรรณ (2540 : 50) ที่กล่าวว่า การจัดบริการด้านโภชนาการสำหรับเด็ก ควรจัดบริการอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้ง และจัดเก็บอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล มีโภชนาการควบคุมการประกอบอาหารสำหรับเด็ก โดยควบคุมปริมาณน้ำตาล และเกลือในการปรุงอาหาร สีนวมอาหาร ของขบเคี้ยว รวมทั้งอาหารว่าง อุปกรณ์ปรุงอาหารมีสภาพดี ไม่ชำรุด มีการแยกประเภทการใช้อย่างชัดเจน

1.2 บริการสุขภาพ หมายถึง การปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการดูแล และส่งเสริมสุขภาพเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การตรวจสายตา การได้ยิน การฝึกเด็กให้รู้จักดูแลตนเองและมีสุขนิสัยที่ดี รวมทั้งมาตรการป้องกันโรคติดต่อ ภายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สภาพการจัดการศึกษา มีระดับปฏิบัติมากที่สุด มีข้อ 7 จัดการเรียนการสอนให้เด็กได้ฝึกสุขนิสัยที่ดีในการดูแลตัวเอง และมีระดับปฏิบัติมาก มีคือ ข้อ 4 มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตรวจสุขภาพตา การได้ยิน พร้อมทั้งมีการบันทึกทุกเดือน ซึ่งอภิปรายได้ตั้งนี้ การจัดบริการสุขภาพในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นมีการปฏิบัติมากที่สุดอาจเป็นเพราะเห็นความสำคัญของสุขภาพของเด็กปฐมวัยที่เป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเจริญเติบโตจึงจำเป็นต้องให้การดูแลและใส่ใจรวมถึงการที่ให้เด็กได้เรียนรู้ถึงการสุขนิสัยที่ดีและการดูแลตนเองเช่น การล้างมือ การทำความสะอาดร่างกาย และเนื่องด้วยทางกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีกฎกระทรวงฉบับที่ 2 ที่กำหนดให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงของเด็กแล้วบันทึกไว้ในสมุด เมื่อเริ่มเข้ารับบริการ และทุกหนึ่งเดือนระหว่างที่เด็กเข้ารับบริการ สอดคล้องกับ จินตนา สราญทรพิทักษ์ (2536 : บทนำ) ที่ว่าการบริการสุขภาพในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อช่วยให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจ ดำรงรักษา และปรับปรุงส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน การบริการสุขภาพในโรงเรียนเป็นการจัดบริการเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการ การป้องกันโรค การปฐมพยาบาล และด้านสวัสดิภาพทั่วไป ที่จัดขึ้นให้แก่นักเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ มาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดการบริการรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ได้กำหนดไว้ว่าสถานรับเลี้ยงเด็กต้องจัดทำบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเด็กเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ วาสนา สรรามย์.2542) ซึ่งโดยหน้าที่ของการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านการดูแลและเน้นการบันทึกสุขภาพประจำตัวเด็กเป็นหน้าที่หลักของครู (กิตติ วัฒนกุล .2544 : 120-127)ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาการจัดการศึกษา ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ข้อ 3 จัดกิจกรรมให้มีการแนะแนวสุขภาพให้แก่เด็กและผู้ปกครอง ข้อ 5 เด็กๆทุกคนมีสมุดบันทึกสุขภาพเป็นของตนเอง ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับน้อยที่สุด เช่น ข้อ1 จัดให้มีแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ ข้อ10 มีเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติสำหรับเด็กที่ป่วย ข้อ9 กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์แมลงต่างๆ ซึ่งให้เห็นว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นมีมาตรการ และใส่ใจในการจัดบริการการสุขภาพที่จัดให้แก่เด็กปฐมวัยด้วยความพร้อมและต่อเนื่องกัน

1.3 ความปลอดภัยหมายถึง การรักษาความสะอาด การป้องกันอุบัติเหตุในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยแก่เด็กและผู้ปกครอง สภาพการจัดการศึกษา มีระดับปฏิบัติมากที่สุด มีข้อ 4 จัดหาของเล่น ของใช้ทำจากวัสดุปลอดภัย และสีที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย และมีระดับปฏิบัติมาก ข้อ 3 ตรวจดูของมีคมและเศษแก้วในสนามและในกระเบทราย ข้อ 6 มีมาตรการในการดูแลเด็กในขณะทำกิจกรรมทั้งในอาคารและนอกอาคารซึ่งอภิปรายได้ตั้งนี้ เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เรียนรู้ด้วยการสัมผัสจึงทำให้ ชอบ

หีบ หรือจับ สิ่งต่างๆที่อยู่รอบข้าง ความปลอดภัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงถือเป็นเรื่องสำคัญมากและต้องได้รับการเอาใจใส่รวมถึงมีมาตรการระมัดระวังในเรื่องต่างๆ เช่น การจัดหาของเล่น ของใช้ที่ทำจากวัสดุที่ปลอดภัย สีไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในบางแห่งเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ของเล่นที่มาจากธรรมชาติ เช่น กิ่งไม้ ใบไม้ ดิน น้ำ หิน รอย ร่อง รวมทั้งจัดเก็บอุปกรณ์ที่อันตรายให้ห่างไกลเป็นสัดส่วนและสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือมีครูดูแลอย่างใกล้ชิด ในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นสนาม การขึ้นลงบันได การตรวจดูของมีคมและเศษแก้วในสนามและในกระบะทราย รวมถึงความปลอดภัยในอาคารเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้อง กุลยา ตันติผลาชีวะ.2540. กล่าวไว้ว่า เด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ขวบ เป็นวัยแห่งการเรียนรู้เติบโต การเรียนรู้ และพัฒนาการ แต่มีความจำกัดในแง่ของความคิด เด็กปฐมวัยจะเข้าใจและรู้เฉพาะในสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ไม่สามารถประเมิน ไม่สามารถจำแนก หรือไม่สามารเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งใด ได้ จึงเป็นสาเหตุของการเกิดอันตรายต่าง ๆ ได้ ความปลอดภัยด้านกายภาพ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งรวมทั้งความปลอดภัยจากยวดยานพาหนะ อันตรายจากสิ่งแวดล้อม เช่น รั้วบริเวณสนามเด็กเล่นต้องแข็งแรง เครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นอ่างล้างมือ อ่างอาบน้ำ หรือส้วม หรือบริเวณที่เด็กจะไปเล่น หรือทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามควรมีปลอดภัย สะอาด โปร่ง สบาย และ อากาศถ่ายเทดี (กุลยา ตันติผลาชีวะ .2542 : 121- 127) ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกข้อ เช่น ข้อ9 มีการปฐมนิเทศเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย ข้อ1 จัดให้มีบริเวณในการจัดเก็บของที่ไม่ใช้ให้มิดชิดเป็นสัดส่วน ข้อ10 มีการรณรงค์เรื่องความปลอดภัย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุในสถานรับเลี้ยงเด็ก ข้อ7 มีผู้รับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยของอาคาร แสดงให้เห็นว่า ความปลอดภัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการใส่ใจมากที่สุดเพราะเป็นเรื่องที่ส่งผลโดยตรงต่อตัวเด็ก และเป็นประการสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจของผู้ปกครองที่จะเลือกส่งเด็กเข้าไปอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสักที่หนึ่ง

1.4 การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ห้องนอน วัสดุ อุปกรณ์ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน และสนามเด็กเล่น ได้แก่ สนามหญ้า สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนาม สภาพการจัดการศึกษา มีระดับปฏิบัติมากที่สุด มีข้อ 1 ภายในห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ และมีระดับปฏิบัติมาก เช่น ข้อ 2 จัดพื้นที่การพักผ่อนของเด็กแยกออกจากการรับประทานอาหาร ข้อ 3 จัดให้มีห้องน้ำแยกเป็นสัดส่วนและเพียงพอ ข้อ 5 มีของเล่นและวัสดุที่แข็งแรงทนทาน สามารถเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลงจัดวางในระดับที่เด็กหยิบใช้ได้เอง ข้อ10 มีการดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมภายในสนามให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เสมอ ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้ สถานพัฒนาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับห้องเรียนของเด็กที่ต้องสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์และมาตรฐานการจัดบริการที่ผู้ประสงค์จะขอจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องปฏิบัติคือ อาคารสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องมีแสงสว่าง และช่องระบายอากาศ อย่างเพียงพอ ห้องนอน ห้องเด็กป่วย ห้องน้ำ แยกเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกัน การจัดสภาพแวดล้อมนั้นมีการจัดให้เหมือนบ้าน ร่มรื่น เป็นธรรมชาติ ไม่มีเสียงรบกวน มีเครื่องเล่นสนามเป็นสัดส่วน มีความสอดคล้องกับกรมวิชาการที่มีแนวการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กอายุ 1-3 ปี คือ จัดให้สภาพแวดล้อมมีความอบอุ่นคล้ายบ้านมีพื้นที่ว่างให้เด็กได้เคลื่อนไหว พื้นที่นอนกับรับประทานอาหารจัดแยกกัน พื้นห้องสะดวกต่อการทำความสะอาด(กรมวิชาการ.2540 ข : 24) และราตี ทองสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมภายในและนอกห้องเรียน ว่าห้องเรียนจะต้องมีขนาดที่เหมาะสม และต้องจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์การเล่นไว้ให้เด็ก ซึ่งอาจจัดในลักษณะมุมต่าง ๆ ก็ได้ อย่างไรก็ตาม ศิลปะในการจัดห้องก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง เพราะถึงแม้ภายในห้องเรียนจะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน แต่การจัดวาง และตกแต่งไม่สวยงามแล้ว ผลที่คาดว่าจะได้รับอาจน้อยลงไป ดังนั้นในการจัดห้องเรียนควรพิจารณา

ถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย และการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกในโรงเรียน สามารถจัดแบ่งสถานที่เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ในร่ม ได้แก่ ที่เล่นน้ำ บล็อกกลวง มุมช่างไม้ บ่อทราย และส่วนที่อยู่กลางแจ้ง ได้แก่ เครื่องเล่นสนาม บ้านตุ๊กตา(ราตี ทองสวัสดิ์.2529. : 8-29) และในส่วนของ (Brewer.1955) กล่าวว่า บริเวณพื้นที่ภายนอกควรมีรั้วที่มั่นคง และมีพื้นที่ในร่มสำหรับทำกิจกรรม ในเวลาฝนตกหรือแดดร้อน พื้นดินประกอบด้วยพื้นผิวหลายแบบ และมีเครื่องเล่นเพื่อให้เด็กได้พัฒนาร่างกาย นอกจากนั้นควรจัดเตรียมอุปกรณ์หรือวัสดุต่างๆ ให้เด็กได้ก่อสร้าง เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และควรมีบริเวณที่เป็นสวนโดยเว้นที่ว่างให้เด็กได้ขุดดินเพื่อเรียนรู้รายละเอียดเกี่ยวกับดิน มีกระบะทรายเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น และแสดงความคิด บริเวณที่เล่นน้ำจัดให้เด็กได้เทน้ำ ตวงน้ำและเปรียบเทียบปริมาณ ควรมีที่เก็บเครื่องมือของเล่นที่ใช้กลางแจ้ง เพื่อป้องกันการสูญหาย(วรรณพร กาญจนภา. 2544 : 17 ;อ้างอิงจาก .Brewer .1955) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาการจัดการศึกษา ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ข้อ 7 จัดให้มีบริเวณสำหรับเล่นน้ำเล่นทราย ข้อ 6 มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่น ข้อ 8 จัดเครื่องเล่นสนามให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ข้อที่เหลือนี้อาจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทำให้ทราบว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เน้นการจัดสภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อ เด็กปฐมวัย และ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยเพราะการจัดสภาพที่ดีจะส่งผลที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กรวมถึงการจัดประสบการณ์ของครูที่มีให้แก่เด็ก

1.5 บุคลากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานภายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยโดยหน้าที่รับผิดชอบ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้แก่ เด็กรวมถึงสัดส่วนของบุคลากรกับเด็ก สภาพการจัดการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีข้อ 9 บุคลากรในหน่วยงานมีการประชุมวางแผนร่วมกัน ข้อ 10 บุคลากรเป็นผู้สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น มีความเป็นมิตร ข้อ 7 บุคลากรมีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ข้อ 8 มีจำนวนบุคลากรเพียงพอกับหน่วยงาน ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้ การจัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงาน เพราะภาระกิจหลักของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยคือการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆบุคลากรจึงถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี การที่บุคลากรมีการวางแผนประชุมร่วมกันทำให้ทราบถึงแนวทางในการจัดประสบการณ์และทิศทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ทราบถึงความรู้ความสามารถของบุคลากรแต่ละคนที่สามารถดึงออกมาใช้ประโยชน์ให้ตรงกับงาน บุคลากรส่วนใหญ่ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องการคือ เป็นผู้สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น มีความเป็นมิตร มีความรู้ความสามารถในการดูแลเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณภรณ์ รักวิชัย กล่าวถึงบทบาทครูกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542ซึ่งได้เน้นถึงความสำคัญของครูในฐานะผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และบทบาทหน้าที่ครูแนวใหม่ คือ เป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้ ผู้กระตุ้นเตรียมกิจกรรม คำถามให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ ผู้จัดบรรยากาศ สถานการณ์ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ข้อมูลต่างๆที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และครูที่ดีนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ต่อตัวเอง ความมุ่งมั่นในการทำงาน การอุทิศตนเพื่ออาชีพของตน (วรรณภรณ์ รักวิชัย .2543 : 8-10)ทศนา แหม่มณี กล่าวถึง คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของบุคลากร คือ มีความเอาใจใส่รักและเมตตาเด็กปฐมวัยที่เข้ามาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเสมอหน้า มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย มีความรู้ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ มีความรู้ความเข้าใจ สามารถใช้แผนการจัดประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องตามที่รูปแบบกำหนดให้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่างๆ สามารถประสานความร่วมมือ จากผู้ปกครองเด็ก คณะกรรมการพัฒนาเด็กและบุคคลอื่นๆในชุมชน และมีบทบาทและหน้าที่คือ จัด

ประสบการณ์ประจำวัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จัดหาและใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ประเมินพัฒนาการเด็ก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.2539 : 219 ; อ้างอิงจาก ทิศนา ขัมมนี 2535)ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาการจัดการศึกษา ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด การที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นมีปัญหาเรื่องบุคลากรน้อยที่สุด นั้นแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันนี้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในแต่ละแห่งเห็นความสำคัญในการเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานว่าต้องมีความเข้าใจกับเด็กและงานที่ทำ รวมถึงใส่ใจในการพัฒนาบุคลากร ในการจัดอบรม สัมมนาในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย

2 การจัดการด้านการศึกษา ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ การใช้สื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย($\bar{x}$ = 2.50)ซึ่งสามารถอภิปรายรายด้านได้ดังนี้

2.1การจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความต้องการของเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สภาพการจัดการศึกษา มีระดับปฏิบัติมากที่สุด มีข้อ 1 มีการจัดกิจกรรมประจำวันที่เหมาะสมและช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ข้อ 10 จัดกิจกรรมเล่านิทาน ร้องเพลง และกิจกรรมเข้าจังหวะให้เด็กทุกวัน และมีระดับปฏิบัติมาก ข้อ 6 มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก ข้อ 8 จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำทั้งกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว ข้อ 9 มีการแบ่งเวลาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆอย่างเหมาะสม ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้ ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเน้นการจัดกิจกรรมประจำวันที่เหมาะสมจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ เช่น การเล่านิทาน ร้องเพลง กิจกรรมเข้าจังหวะเพราะเห็นถึงความสำคัญว่าเด็กปฐมวัยนั้นเป็นวัยที่จะเกิดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโดยเฉพาะกิจกรรมที่เด็กสนุกสนาน หรือชอบเด็กก็จะส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นงานที่ละเอียดอ่อน คือ ในขณะที่ให้การศึกษาแก่เด็กนั้นครูต้องนึกถึงการดูแลเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการควบคู่กันไปด้วย ดังนั้นครูจึงต้องมีตารางกิจกรรมประจำวัน เฟรเบล (Froebel) กิจกรรมที่กำหนดในตารางนั้นสอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย จุดประสงค์การศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก(กุลยา ตันติผลาชีวะ .2545: 14-17)ซึ่งการให้ความสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับ คณะทำงานจัดทำแนวดำเนินการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา 2536.ที่ ได้กำหนดแนวการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนไว้ดังนี้ คือ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กได้พัฒนาผ่านทางการเล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และให้เด็กเกิดการเรียนรู้ไปตามธรรมชาติ มีบรรยากาศใกล้เคียงกับบ้านและสอดคล้องกับสภาพของชุมชน สร้างความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ในกระบวนการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นไปอย่างอบอุ่นฉันท์ญาติพี่น้อง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มและตัดสินใจมีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและทันต่อเหตุการณ์โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเหมาะสมตามวัย และมีการจัดประสบการณ์ที่มีความหลากหลาย เน้นกระบวนการคิดและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (คณะทำงานจัดทำแนวดำเนินการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา .2536 : 18)ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาการจัดการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกข้อ เช่น ข้อ7มีการใช้เทคนิคหลากหลายในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ข้อ8 จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว ข้อ5 จัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้เลือกที่จะเรียนรู้ ข้อ3จัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ข้อ6 มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แสดงว่าในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นทุกแห่งนั้นมีการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กทั้งด้านกาให้ความรู้ และการดูแล ซึ่งมีความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์นั้นมีความหมายต่อการเกิดการเรียนรู้ของ

เด็กไม่ว่า จะเป็นการใช้ เทคนิคหลากหลาย ให้เด็กได้ลงมือทำทั้งกลุ่มและเดี่ยว เปิดโอกาสให้เด็กเลือกที่จะเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็น ซึ่งครูควรมีแนวการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยดังนี้คือ เป็นแนวทางให้ครูจัดประสบการณ์ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องและถูกต้องตามหลักปรัชญา และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลายๆเรื่อง เป็นแนวทางช่วยให้ครูสามารถวางแผนการสอนในด้านการที่จะจัดประสบการณ์อย่างไรให้กับเด็ก และเป็นแนวทางช่วยให้ครู ได้จัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างสมบูรณ์(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.2539: 6-10)

2.2 การใช้สื่อการเรียนรู้ หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งต่างๆรอบตัว ที่ทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดให้เด็กได้สัมผัสผ่านการเล่นเพื่อกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้ และตอบสนองความต้องการ โดยสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของเด็ก สภาพการจัดการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีข้อ 7 มีการใช้สื่อประเภท โทรทัศน์ และวีดีโอ เป็นสื่อการเรียนรู้ ข้อ4 วัสดุ อุปกรณ์สื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ข้อ1 จัดหาและใช้สื่อเหมาะสมกับวัย ข้อ5 สื่อสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายจุดประสงค์ ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้ สื่อการเรียนรู้ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ ใช้ เป็นสื่อที่ทันสมัย ประเภทโทรทัศน์ วีดีโอ วีซีดี ซึ่งเป็นสื่อที่ใช้กับเด็กกลุ่มใหญ่ได้ดี ช่วยในการสอนคำศัพท์ เพลง หรือนิทาน ใช้สื่อที่มีอยู่รอบตัวเด็ก เป็นของจริง และจำลองวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการ เหมาะสมกับวัย และใช้ประโยชน์ได้หลายจุดประสงค์ มีการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนสื่อระหว่างผู้ปกครองกับสถานพัฒนาเด็ก ดังนั้น การเลือกสื่อเพื่อเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และรู้ถึงประสิทธิภาพของสื่อแต่ละชนิดที่จะส่งเสริมพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กได้ (เบญจมา แสงมลิ และ ประดิษฐ์ อุปรมย์.2533 : 28-30)ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาการจัดการศึกษา ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ข้อ 9 จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่ผู้ปกครองสามารถยืมได้ ข้อ 6 สื่อที่ใช้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ข้อ3 สื่อที่ใช้เป็นสื่อที่ได้จากธรรมชาติและหาง่าย การใช้สื่อการเรียนรู้ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ กระบวนการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวนำความต้องการของครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมาย การจัดสื่อต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีปริมาณเพียงพอ มีความทนทาน การจัดเก็บสื่อควรจัดวางไว้เป็นชั้นให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้เองสอดคล้องกับ จิตตินันท์ เตชะคุปต์ กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับการใช้ของเล่นและสื่อพัฒนาการที่มีราคาแพงหรือผลิตจากต่างประเทศ ของเล่นที่มีคุณภาพเป็นของเล่นที่ทำจากวัสดุที่ปลอดภัยต่อเด็กทั้งในลักษณะของผิวสัมผัส สีไม่เป็นพิษ ไม่มีกลิ่นที่เป็นอันตราย ไม่แตกหักเป็นเศษละเอียดที่บาดได้ รวมทั้งเป็นของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก ซึ่งสามารถหาซื้อของเล่นที่ทำจากไม้ยางขัดเรียบ พลาสติกที่ผ่านการทดสอบ ทำด้วยเศษผ้า โดยผู้ผลิตในประเทศ หรือของเล่นที่ผลิตขึ้นเองจากวัสดุเหลือใช้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ทนทาน น่าสนใจ และก่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อเด็กในทางสร้างสรรค์(วาสนา สรรามย์ .2542 อ้างอิงจาก จิตตินันท์ เตชะคุปต์ สัมภาษณ์)

2.3การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลและให้การศึกษาเด็ก โดยเป็นอาสาสมัคร เป็นวิทยากร เป็นผู้ร่วมให้ความคิดเห็น ในการจัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหาการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สภาพการจัดการศึกษา มีระดับปฏิบัติมากมีข้อ 5 จัดกิจกรรมที่ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองเช่น การเยี่ยมชมชั้นเรียน การมางานนิทรรศการ ข้อ 3 ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานในโอกาสพิเศษ ข้อ10 ผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 4 มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง ข้อ 1 ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ข้อ 7 ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินเด็ก ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้ จะเห็นได้ว่า

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นมีการปฏิบัติมากซึ่งแสดงว่าทั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้ปกครองมีการใส่ใจกับเด็กปฐมวัยจึงมีการร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายมากแต่ก็ไม่ถึงกับเน้นความสำคัญ โดยมีจัดกิจกรรมที่ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่นการเยี่ยมชมชั้นเรียน การมางานนิทรรศการ มีส่วนร่วมในโอกาสพิเศษ เช่น กีฬาสี วันสำคัญต่างๆ การให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู หรือมีส่วนในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้ง ประเมินเด็ก จัดผู้ปกครองได้พบครูประจำชั้น และครูไปเยี่ยมที่บ้าน ผู้ปกครองร่วมเป็นคณะกรรมการ ร่วมจัดการศึกษา จัดชมรมผู้ปกครองเพื่อแนะแนวทางและปรึกษาการเรียนการสอนของเด็ก ผู้ปกครองช่วยสานต่อกิจกรรมจากทางโรงเรียนที่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ กล่าวว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญและเกิดผลดีเยี่ยมต้องมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อสืบสานการส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเอง ปัญหาที่พบมากคือเด็กมักไม่ได้รับการฝึกให้ดูแลตนเอง ดังนั้นถ้าโรงเรียนฝึกเด็กให้ดูแลตนเองแล้วทางบ้านไม่สานต่อ โอกาสเกิดผลสัมฤทธิ์น้อยมาก ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองจะช่วยให้เด็กได้รับการฝึกและดูแลต่อเนื่อง และต้องไปในทิศทางเดียวกัน ภาระกิจของผู้ปกครองที่ควรควรประสานงานให้เกิดขึ้นคือ พัฒนาและร่วมมือกันปฏิบัติเพื่อการสร้างเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเองให้กับเด็ก มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการของเด็ก ร่วมกันคิดและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและปัญหาที่ต้องแก้ไข(กุลยา ตันติผลาชีวะ .2545: 64-75) ในส่วนของปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมีอยู่ในระดับน้อยที่สุด เช่น ข้อ1 ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอน ข้อ2 ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษ ข้อ6 ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินบุคลากร ข้อ9 ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเข้ามามีบทบาทในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น แสดงว่าปัจจุบันผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมากขึ้นและใส่ใจในการได้รับการเรียนรู้จากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทำให้เกิดปัญหาน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ.2544 ที่พบว่า ผู้ปกครองให้ความสนใจกับโรงเรียนกับกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น หลายครั้งที่ผู้ปกครองเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในบทบาทอื่นๆ ทั้งเป็นอาสาสมัคร เป็นวิทยากร เป็นผู้ร่วมให้ความคิดเห็น พัฒนาโรงเรียน อยากรู้ อยากเห็นเกี่ยวกับเด็ก และการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็กและเป็นการสร้างคุณค่าให้กับสังคม เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูและโรงเรียนในการสร้างสรรค์และ พัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ(กุลยา ตันติผลาชีวะ.2544: 30-37)

2.4การประเมินผล หมายถึง การวัดและประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยใช้วิธีการสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมผลงาน สภาพการจัดการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีข้อ4 ใช้วิธีการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล ข้อ3 มีการประเมินพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ ข้อ2 มีการศึกษาปัญหาและติดตามความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านต่างๆ ข้อ9 มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะและนำผลที่ได้มาปรับในการทำกิจกรรม ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้ การประเมินผลในเด็กปฐมวัยของสถานพัฒนานั้นจัดให้มีวิธีการสังเกตเป็นรายบุคคล มีการประเมินพัฒนาการในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ และมีการติดตามความก้าวหน้า รวมทั้งมีการรายงานผลการประเมินต่อผู้ปกครอง ซึ่งก็ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กในโอกาสต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดการบริการรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ได้กำหนดไว้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กต้องจัดให้มีการสังเกต สนทนา พุดคุย และบันทึกพฤติกรรมของเด็กที่คาดว่าจะมีปัญหา รวมทั้งรายงานผลการประเมินเด็กแต่ละคนให้กับผู้ปกครองเด็กได้ทราบทุกเดือน ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองได้ทราบพัฒนาการของเด็กในทุกๆด้าน และหากพบข้อบกพร่องจะได้รับดำเนินการแก้ไข จะส่งผลดีต่อ

เด็ก (วาสนา สรรัมย์.2542) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาการจัดการศึกษา ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี ข้อ 6 ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็ก ข้อ 10 ใช้การสัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดเด็กมาในการประเมินพัฒนาการ ส่วนข้อที่เหลือมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด เช่น ข้อ7 มีการสะสมผลงานของเด็กอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการประเมินเด็ก ข้อ8 มีการถ่ายภาพในการทำกิจกรรมของเด็กไว้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการประเมิน ข้อ9 มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะและนำผลที่ได้มาปรับในการจัดกิจกรรม ข้อ5 มีการทดสอบวัดพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง จึงให้ทราบถึงการให้ความสำคัญของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีต่อการประเมินผล การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นเป็นการวัดถึงพัฒนาการที่มีความก้าวหน้ารวมถึงมองเห็นปัญหาของเด็กในแต่ละบุคคลซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเห็นความสำคัญในการสะสมผลงานเด็กอย่างต่อเนื่อง มีการถ่ายภาพการทำกิจกรรม และทดสอบวัดพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ ที่กล่าวถึง การประเมินผลสภาพจริง ซึ่งหมายถึง การประเมินผลเด็กตามความจริงจากชิ้นงานที่มีความหมายต่อเด็ก และ ประเมินทางตรงที่สุด คือ ใช้การสังเกตของครู ใช้แบบสำรวจรายการ พอร์ทโฟลิโอ การทำโครงการและการจัดแสดงผลงาน (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์.2542:33-45)และนับเป็นเรื่องที่ต้ออย่างย้งที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้นมีปัญหาต่อการประเมินผลแก่เด็กน้อยจึงทำให้ส่งผลต่อตัวเด็กเอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร นั้นมีดังนี้

1. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในบางเรื่องเช่น ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินบุคลากร ผู้ปกครองเข้ามาเป็นอาสาสมัคร ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน เพิ่มมากขึ้น เพราะจากผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติน้อยที่สุด
2. เป็นข้อมูลให้ผู้สนใจได้ทราบถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของเอกชนที่อยู่ในการดูแลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น ผู้ปกครองที่หาสถานศึกษาปฐมวัยให้แก่เด็ก
3. ส่งเสริมให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้ความสำคัญและใส่ใจกับการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เพราะจากผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในลักษณะเดียวกันของสังกัดต่างๆ เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ
2. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. (2536). *บริการรับเลี้ยงเด็กกลางวันความจำเป็นของสังคมเมืองในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : เบลโล่การพิมพ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติมา ปรีดีติติก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษราพัฒนา.
- กิตติ วัฒนกุล. (2544). *พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542ก.). "ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 3(3) :17-24.
- _____. (2542ข.). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์.
- _____. (2543). " โรงเรียนเด็กเล็ก" : Nursery school," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 4 (2) : 16-21.
- _____. (2544). "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 5 (4) : 30-37.
- _____. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด.
- กุลล สุนทรธาดา, จิตตินันท์ เฑชะคุปต์. (2544). *รูปแบบและระดับการจัดบริการสถานเลี้ยงเด็ก ที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพินิจศึกษา*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2515). *เอกสารคำแนะนำการขอจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก / สถานสงเคราะห์เด็กเอกชน*.
- _____. (2536). *เอกสารคำแนะนำการขอจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก / สถานสงเคราะห์เด็กเอกชน*.
- _____. (2546). *เอกสารคำแนะนำการขอจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก / สถานสงเคราะห์เด็กเอกชน*.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *แนวรัฐร่วมมือสถานประกอบการตั้งเนอร์สเซอรี่ เด็ก – ผู้ สูงอายุ*. การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : เบลโล่การพิมพ์.
- ขวัญจิรา ภูสังข์และคณะ. (2543) " การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษาอนุบาล," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 4 (3) : 49- 57.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2529 ข). *การจัดประสบการณ์ขั้นเด็กและการศึกษาดูงาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____, สำนักงาน. (2533). *การจัดบริการเสริมเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : เอราวันการพิมพ์.
- คณะทำงานจัดทำแนวดำเนินการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา. (2536). *แนวการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ,สำนักงาน. (2533). *หลักการจัดอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก. (2535). *รายงานการศึกษาแนวทางการพัฒนาเด็กอายุ 0 – 5 ปี*. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน,สำนักงาน. (2536). *สุขภาพพลานามัยสำหรับเด็กอนุบาล : คู่มือครูการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้แก่เด็ก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จินตนา หมู่มิ่ง. (2525). *การอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษรการพิมพ์.
- จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2536). *การบริหารสุขภาพในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2526). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีวรรณ จึงเจริญ. (ม.ป.ป)"แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานพัฒนาเด็ก" การจัดสถานพัฒนาเด็ก ของ สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์. ม.ป.พ
- คุชฎี โยเหลา และคณะ. (2545). "การศึกษาจันทามติเกี่ยวกับการจัดการบริการสถานเลี้ยงดูเด็กในประเทศ ไทย", วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 7(1) : 16.
- ดวงเดือน วังสินธุ์. (2534). " การสร้างความพร้อมในการเรียนชั้นเด็กเล็ก" ประชาศึกษา . 41 (2) : 3-8.
- ธรรมบุญ นวลใจ. (2541). หัวใจแห่งการศึกษาสำหรับเด็กวัย 1-5ขวบ. กรุงเทพฯ : คำแก้วการพิมพ์.
- นภาพรณ อนุกุล. (2540). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .ถ่ายเอกสาร.
- นิภา มนูญปัจ. (2528). การวิจัยทางสุขภาพ . กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- นิตยา ภัตสรศิริ. (2533)." การประเมินพัฒนาการของเด็ก" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้ เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 11-15.นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาริราช
- นุสรณ์จิต ธรรมศิริ.(2547) "การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับ ปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์," วารสารการ ศึกษาปฐมวัย. 8 (1) : 45-51.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- บุญเยี่ยม จิตรดอน.(2533) " บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย" ในเอกสารการสอน ชุด วิชาฝึก อบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยหน่วยที่ 6-10. นนทบุรี :โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาริราช.
- เบญจา แสงมลิ และ ประดิษฐ์ อูปรมย์. (2533ก.) " การจัดห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเด็ก ปฐมวัย"ใน เอกสารการสอน ชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่1-15. นนทบุรี :โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช.
- _____ (2533ข.) " สื่อการสอนกับเด็กระดับปฐมวัยศึกษา "ใน เอกสารการสอน ชุดวิชาสื่อการสอนระดับ ปฐมวัย ศึกษาหน่วยที่1-7.นนทบุรี :โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช.
- ประสพศรี อึ้งถาวร. (2535). " ศูนย์รับเลี้ยงเด็กกลางวัน" การสัมมนาวิชาการเพื่อประเมินผลโครงการ พัฒนาการให้บริการตรวจสุขภาพเด็กระยะที่ 3 ใน 35 จังหวัด (พ.ศ. 2533-2535). กองอนามัย ครอบครัว กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- พรทิพย์ สวิล. (2537). การจัดกิจกรรมการสอนของครูกับความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนใน โรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลและเอกชน. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พิจิตร ลาวัลย์ศิริ. (2534). สภาพการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- พวงรัตน์ รอดมณี. (2533). การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมสุขนิสัยให้แก่เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็ก กรมการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การปฐม) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2539). หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวพา เตชะคุปต์.(2536). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2541). “แนวทางในการจัดตั้งศูนย์เด็กปฐมวัย” เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอพี กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- _____. (2542). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอพี กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- ราตี ทองสวัสดิ์ และคนอื่นๆ. (2529ก.). คู่มือนิเทศการศึกษาก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- ราตี ทองสวัสดิ์ และคนอื่นๆ. (2529ข.). การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กและการศึกษาดูงาน. เอกสารชุดอบรมหน่วยที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2538). “ รุ่งอรุณของชีวิต “ เอกสารประกอบการอบรมครูสอนชั้นอนุบาลห้องเรียนเปิดใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณและคณะ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของธุรกิจต่อสถานเลี้ยงดูเด็กและพ่อแม่ศักยภาพที่จะมีผลต่อ สุขภาพของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ. ม.ป.พ.
- ลำจวน นาคีริกุล. (2539). “สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน” แม่และเด็ก. 166-167.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรภรณ์ รักวิจัย.(2543). “ บทบาทครูกับพระราชบัญญัติการศึกษาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ” วารสารการศึกษาปฐมวัย. 4 (4) : 8-10.
- วาสนา สรารัมย์.(2542).แนวทางในการนำมาตราฐานขั้นพื้นฐานในการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-6ปี) มาเป็นแนวทางในการบริหารงานสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่มาขออนุญาตจัดตั้งกับกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ คต.ม.(การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2542). การวิจัยการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โปรแกรมวิชาการวัดผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- วิชาการ , กอง. (2545). นโยบายและแผนสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2545-2549. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์อักษรไทย.
- วิชาการ, กรม . (2546). “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย” กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษา.
- วรรณพร กาจนภา. (2544). การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม. ปรินูญานิพนธ์ คต.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2544). การพัฒนาโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) . กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร

- โศจิตลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. (2539). *บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ตันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2542). *รายงานสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สัณหพจน์ อรุณธารี. (2544). "การผลิตสื่อการเรียนและของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุท้องถิ่น," *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 5 (3) : 47.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์(2542). "การประเมินสภาพจริงเด็กปฐมวัย : ทางเลือกใหม่ของการประเมิน" *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. 3 (4) : 33-45
- _____. (2545). *การวัดและประเมินแนวใหม่*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช. (2529). *เอกสารการสอนชุดการจัดศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุปราณี รื่นพิทักษ์. (2545). *การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร เทพยสุวรรณ. (2540) *การสร้างเกณฑ์การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอนุบาล*. กรุงเทพฯ : ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535) .*แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535*. กรุงเทพฯ : พันนี้พับลิชชิง.
- อรุณี หรดาล. (2537). *แนวทางการศึกษาชุดวิชาสัมมนาการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 4 – 7*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อ่อนนุช ลิมตศิริ.(2535).*การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. รวมคำแหง.15(2) : 64-73*
- Good , C.V. (editer). (1945). *Dictionary of education*. New York and London : MC Graw-Hill Book.
- Morrison, G.S. (2000). *Fundamentals of early childhood education*. 2nd ed .New Jersey : Merill.
- Webb, N.E.C. (1989). *Quality of child care center and commitment of their caregivers*. Disserration abstracts International. 50-06A, 1989.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.เยาวพา เดชะคุปต์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ
2. คุณเบญจา จรสัมฤทธิ์	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาเด็ก สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาค้า
หญิงและเด็ก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
3. อาจารย์น้องนุช โทเอ	อาจารย์ใหญ่สถานรับเลี้ยงเด็กเบิร์ชเอล

ภาคผนวก ข
รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ในเขต กรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	เขต	สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
1	บางพลัด	อุทยาน
2	บางกอกน้อย	จิรภา
3	คันนายาว	บ้านสร้างสรรค์เด็ก
4	ภาษีเจริญ	วสิรัตน์เนอสเซอรี่, คาร์วินเนอสเซอรี่
5	ราษฎร์บูรณะ	บ้านเด็ก
6	ตลิ่งชัน	เบบีแคร์
7	หนองแขม	บ้านศรีนครินทร์
8	ดุสิต	สาริน , กรแก้ว
9	บางซื่อ	พิริยะโยธิน, บวรพรรณ , ต้อย
10	พระโขนง	ปรานีเนอสเซอรี่ , ก่อนวัยเรียนกองทัพเรือบางนา , ธนบุตรเนอสเซอรี่, เอลเชวิส, บางกอกโยชิเอน
11	บางคอแหลม	ภรณ์, บจม. บางกอกกับเบอร์, ซีไอ
12	ลาดกระบัง	เมืองอินทร์เนอสเซอรี่, ครูน้อยเนอสเซอรี่, สมายเนอสเซอรี่
13	มีนบุรี	ปิยะมิตรคุณรักษ์เนอสเซอรี่
14	บึงกุ่ม	เครือข่าย, ราชเดชเคย์-แคร์
15	ห้วยขวาง	กุลมาศ, บุญรักษ์เนอสเซอรี่
16	ดินแดง	บ้านครูสุ, คุชฌีอนุเคราะห์, โบสถ์แม่พระฟาติมา, เอทีจีเนอสเซอรี่
17	ปทุมวัน	กิตติมาศ, มณฑาเนอสเซอรี่, ร่วมฤดีเลิร์นนิ่งเซนเตอร์
18	บางกะปิ	อรพิน, วรรณทิพย์, ชุตินา, รามเนอสเซอรี่, ก่อนวัยเรียนชุมชนคลองจั่น, ทับแก้วเนอสเซอรี่
19	ยานนาวา	บ้านसानฝัน, เซนหลุยส์
20	สาทร	ชุมชนสวนพลูพัฒนา, ปฐมวัยกองทัพเรือ
21	ประเวศ	พัฒนาการ, เปรมฤทัยเนอสเซอรี่, บ้านแห่งความหวัง, มาเรียมเนอสเซอรี่
22	คลองสาน	มยุรี 1, วาสนา, อภิษฐา
23	บางขุนเทียน	พิมมาดา, บ้านรักเด็กบางกระบือ, วรรณสว่างจิต, บ้านวิถีเทพ, สมจิตร
24	ธนบุรี	คริสเตียนบริการธนบุรี, บัวเทพเนอสเซอรี่, กองทัพเรือเฉลิมพระเกียรติ ปีกาญจนฯ
25	คลองเตย	ชุมชนเทพประทาน, ดวงประทีป, บ้านสันติสุข, เด็กอ่อนคลองเตย, บ้านรัก, คริสจักรอิมมานูเอลลูเธอรัน

รายชื่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ในเขต กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ลำดับที่	เขต	สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
26	จอมทอง	บ้านครูมี,บ้านปัญฑิตา
27	จตุจักร	ทิพย์บ้านเด็ก,แยมสะอาดเนอสเซอรี่,เสือใหญ่ประชาอุทิศ
28	ดอนเมือง	ชนวรรณเนอสเซอรี่
29	บางเขน	ปราโมชวิทยาทาน,ไทรรัตน์เนอสเซอรี่
30	ลาดพร้าว	เฉลิมขวัญเนอสเซอรี่,รุ่งทิวาเนอสเซอรี่โฮม
31	บางบอน	พุทธรักษา
32	หลักสี่	วรินรักษเนอสเซอรี่,ร.1พัน 2 รอ
33	วังทองหลาง	โรงพยาบาลลาดพร้าว,องค์การคำคุณุสภา,ราชพงษา
34	สวนหลวง	สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กศศิกา
35	สายไหม	ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาเด็กเล็ก
36	บางแค	พรจิตพัฒนาเด็ก,บ้านสุดใจ,
37	ทุ่งครุ	ลูกรัก
38	วัฒนา	เทพสนิท, แสงทิพย์

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขต
กรุงเทพมหานคร 2 ด้านหลัก คือ 1)การจัดการด้านการดูแล ซึ่งประกอบด้วยโภชนาการ การบริการสุข
ภาพ ความปลอดภัย สภาพแวดล้อม และบุคลากร 2)การจัดการด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การ
จัดประสบการณ์ การใช้สื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการประเมินผล ขอความกรุณา
ท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนเพื่อความสมบูรณ์ในการเก็บข้อมูล และข้อมูลที่ได้จากการศึกษา
ครั้งนี้จะนำมาประมวลเป็นภาพรวมและนำเสนอเป็นผลการศึกษาเพื่อการพัฒนาสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยให้มีคุณภาพต่อไป

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับสภาพการจัดการศึกษาและระดับปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาและปัญหาของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถาน
พัฒนาเด็กปฐมวัย

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาได้สละเวลาอันมีค่า ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ และได้โปรด
ส่งคืนตามที่ อยู่บนหน้าซองที่ติดแสตมป์เรียบร้อยแล้วที่แนบมาพร้อมนี้ ภายในวันที่ 29 กุมภาพันธ์
2547

เพชรรัตน์ เบี้ยเลี่ยม

นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาและปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ☒ ลงใน () หน้าข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

1. สถานภาพ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- () ผู้บริหาร
() ผู้ดูแลเด็ก

2. ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- () มีเด็กในการดูแลน้อยกว่า 51 คน
() มีเด็กในการดูแล 51 - 100 คน
() มีเด็กในการดูแลมากกว่า 100 คน

3. สัดส่วนของผู้ดูแลต่อเด็ก จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือผู้ดูแลและเด็กดังนี้

- () 1 : 5
() 1 : 15
() 1 : 25

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาข้อคำถาม 2 กลุ่ม คือ สภาพการจัด และ ปัญหาการจัด โดยตอบ ดังนี้

1. ระดับสภาพการจัด หมายความว่า ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของท่านได้มีการจัดสภาพอย่างไรต่อการจัดการศึกษาและการดูแล โดยเขียนเครื่องหมาย ☐ ลงในช่อง ตามรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

4	หมายถึง	ปฏิบัติมากที่สุด
3	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด

2. ระดับปัญหา หมายความว่า ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของท่านมีปัญหาอย่างไรต่อการจัดการศึกษาและการดูแล โดยเขียนเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องระดับปัญหาตามรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

4	หมายถึง	ปัญหามากที่สุด
3	หมายถึง	ปัญหามาก
2	หมายถึง	ปัญหาน้อย
1	หมายถึง	ปัญหาน้อยที่สุด

ด้านการให้การดูแล

โภชนาการ หมายถึง การจัดบริการเกี่ยวกับอาหาร ประกอบด้วย คุณสมบัติของผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็ก การสอนให้เด็กรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่า การจัดภาชนะใส่อาหารและคุณค่าอาหารที่จัดให้กับเด็ก

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัดการ				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	หน่วยงานของท่านมีผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กที่มีความรู้ด้านโภชนาการ								
2	ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนหรือหมวกคลุม								
3	ผู้ปรุงอาหารสำหรับเด็กได้รับการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ								
4	จัดอาหารที่มีสารอาหารครบ 5 หมู่ เพื่อการเจริญเติบโตของเซลล์สมอง และร่างกาย								
5	มีภาชนะ อุปกรณ์ เครื่องใช้ในการใส่อาหารและปรุงอาหารที่สะอาด								
6	อุปกรณ์ที่ใช้ปรุงอาหารมีสภาพดีไม่ชำรุด								

7	มีผู้ที่เก็บภาชนะที่สามารถป้องกันแมลงหรือสัตว์นำโรคได้ดี								
8	ตรวจสอบความสะอาดของอาหารก่อนนำมาปรุงทุกครั้งและจัดเก็บอย่างถูกต้อง								
9	เด็กได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเหมาะสมในปริมาณที่เพียงพอ								
10	จัดบริการอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการอย่างสม่ำเสมอ								

บริการสุขภาพ หมายถึง การปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการดูแล และส่งเสริมสุขภาพเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การตรวจสายตา การได้ยิน การฝึกเด็กให้รู้จักดูแลตนเองและมีสุขนิสัยที่ดี รวมทั้งมาตรการป้องกันโรคติดต่อ ภายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัด				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	จัดให้มีแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ								
2	มีการบริการ การรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้แก่เด็ก								
3	จัดกิจกรรมให้มีการแนะแนวสุขภาพแก่เด็กและผู้ปกครอง								
4	มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตรวจสอบสายตา การได้ยิน พร้อมทั้งมีการบันทึกทุกเดือน								
5	เด็กทุกคนมีสมุดบันทึกสุขภาพเป็นของตนเอง								
6	ครูตรวจสุขภาพร่างกายเด็กเป็นประจำทุกวัน								
7	จัดการเรียนการสอนให้เด็กได้ฝึกสุขนิสัยที่ดีในการดูแลตนเอง								
8	จัดให้มีการรับวัคซีนป้องกันโรคตามกำหนดจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข								
9	กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์แมลงต่างๆเพื่อป้องกันโรคติดต่อ								
10	มีเกณฑ์หรือข้อปฏิบัติสำหรับเด็กที่ป่วย เช่น ให้อยู่คนเดียวจนกว่าจะหาย								

ความปลอดภัย หมายถึง การรักษาความสะอาด การป้องกันอุบัติเหตุในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และ การให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยแก่เด็กและผู้ปกครอง

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัด				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	จัดให้มีบริเวณในการจัดเก็บของที่ไม่ใช่ให้มิดชิดเป็นสัดส่วน								
2	ภายในและภายนอกบริเวณอาคารมีการรักษาความสะอาดให้ปราศจากวัสดุที่เป็นอันตรายแก่เด็ก								
3	ตรวจสอบของมีคมและเศษแก้วในสนามและในกระบะทราย								
4	จัดหาของเล่น ของใช้ทำจากวัสดุปลอดภัย และสีที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย								
5	ตรวจสอบสภาพของเครื่องเล่นและสนามสม่ำเสมอ								
6	มีมาตรการในการดูแลเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมทั้งในอาคารและนอกอาคาร								
7	มีผู้รับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยของอาคาร								
8	มีอุปกรณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในห้องเรียนและให้การดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ								
9	มีการประเมินเหตุเกี่ยวกับเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียน								
10	มีการรณรงค์เรื่องความปลอดภัยเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุในสถานรับเลี้ยงเด็ก								

การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ห้องนอน วัสดุอุปกรณ์
ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน และสนามเด็กเล่น ได้แก่ สนามหญ้า สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนาม

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัด				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	ภายในห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเท สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ								
2	จัดพื้นที่การพักผ่อนของเด็กแยกออกจาก การรับประทานอาหาร								
3	จัดให้มีห้องน้ำแยกเป็นสัดส่วนและเพียงพอ								
4	จัดห้องเรียนห่างจากเสียงดังรบกวน								
5	มีของเล่นและวัสดุอุปกรณ์ที่แข็งแรง ทนทาน สามารถเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง จัดวางใน ระดับที่เด็กหยิบใช้ได้เอง								
6	มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่น								
7	จัดให้มีบริเวณสำหรับเล่นน้ำเล่นทราย								
8	จัดเครื่องเล่นสนามให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ และเพียงพอกับจำนวนเด็ก								
9	จัดให้มีสนามและต้นไม้ เพื่อให้ร่มเงาและ เด็กได้ศึกษาธรรมชาติ								
10	มีการดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมภายใน สนามให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานอยู่เสมอ								

บุคลากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานภายในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยโดยหน้าที่รับผิดชอบ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัด				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	บุคลากรมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและพัฒนาการตามวัยของเด็ก								
2	บุคลากรมีความรู้และเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก								
3	บุคลากรมีประสบการณ์ในการผ่านการอบรมด้านการเลี้ยงดูเด็ก								
4	บุคลากรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง								
5	บุคลากรเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ								
6	บุคลากรมีความรู้ที่สามารถเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้แก่ผู้ปกครอง								
7	บุคลากรมีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง								
8	มีจำนวนบุคลากรเพียงพอกับหน่วยงาน								
9	บุคลากรในหน่วยงานมีการประชุมวางแผนงานร่วมกัน								
10	บุคลากรเป็นผู้สร้างบรรยากาศของความรักความอบอุ่น มีความเป็นมิตร								

ด้านการให้การศึกษา

การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัด				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	มีการจัดกิจกรรมประจำวันที่เหมาะสมและช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก								
2	จัดประสบการณ์ได้ตรงกับความต้องการของเด็ก								
3	จัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง								
4	จัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น								
5	จัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้เลือกที่จะเรียนรู้								
6	มีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก								
7	มีการใช้เทคนิคหลากหลายในการจัดประสบการณ์เรียนรู้								
8	จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำทั้งกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว								
9	มีการแบ่งเวลาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆอย่างเหมาะสม								
10	จัดกิจกรรมเล่นิทาน ร้องเพลง และกิจกรรมเข้าจังหวะให้เด็กทุกวัน								

การใช้สื่อการเรียนรู้ หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งต่างๆรอบตัว ที่ทางสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดให้เด็กได้สัมผัสผ่านการเล่นเพื่อกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้ และตอบสนองความต้องการ โดยสอดคล้องกับ วุฒิภาวะของเด็ก

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัด				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	จัดหาและใช้สื่อเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็ก								
2	มีการแนะนำสื่อใหม่ๆให้แก่เด็ก								
3	สื่อที่ใช้เป็นสื่อที่ได้จากธรรมชาติและหาง่าย								
4	วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก								
5	สื่อสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายจุดประสงค์								
6	สื่อที่ใช้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น								
7	มีการใช้สื่อประเภท โทรทัศน์ และวีดีโอ เป็นสื่อการเรียนรู้								
8	มีที่จัดเก็บเฉพาะและมีระบบการเวียนสื่อ								
9	จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่ผู้ปกครอง สามารถยืมได้								
10	สื่อการเรียนรู้มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน								

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแล และให้การศึกษาเด็ก โดยเป็นอาสาสมัคร เป็นวิทยากร เป็นผู้ร่วมให้ความคิดเห็น ในการจัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหาการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัด				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน								
2	ผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรพิเศษ								
3	ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานในโอกาสพิเศษ								
4	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง								
5	จัดกิจกรรมที่ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่น การเยี่ยมชมชั้นเรียนการงานนิทรรศการ								
6	ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินบุคลากร								
7	ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินเด็ก								
8	ผู้ปกครองเข้ามาเป็นอาสาสมัคร								
9	ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน								
10	ผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างสม่ำเสมอ								

ด้านการประเมินผล หมายถึง การวัดและการแสดงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยใช้วิธีการสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมผลงาน

ข้อที่	รายการ	ระดับสภาพการจัด				ระดับปัญหาการจัด			
		4	3	2	1	4	3	2	1
1	มีการจัดบันทึกพฤติกรรมของเด็กด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอ								
2	มีการศึกษาปัญหาและติดตามความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านต่างๆ								
3	มีการประเมินพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ								
4	ใช้วิธีการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล								
5	มีการทดสอบวัดพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง								
6	ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็ก								
7	มีการสะสมผลงานของเด็กอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการประเมินเด็ก								
8	มีการถ่ายภาพการทำกิจกรรมของเด็กไว้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการประเมิน								
9	มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะและนำผลที่ได้มาปรับในการจัดกิจกรรม								
10	ใช้การสัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดเด็กมาในการประเมินพัฒนาการ								

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ในฐานะที่ท่านเป็นบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการดูแลรวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไรโปรดอธิบาย

1. การจัดการด้านการดูแล

1.1) โภชนาการ.....

.....

1.2) การบริการสุขภาพ.....

.....

1.3) ความปลอดภัย.....

.....

สภาพแวดล้อม.....

.....

1.4) บุคลากร.....

.....

2. การจัดการด้านการศึกษา

2.1)การจัดประสบการณ์.....

.....

2.2)การใช้สื่อการเรียนรู้.....

.....

2.3)การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....

.....

2.4)การประเมินผล.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเพชรรัตน์ เบี้ยเลี่ยม
เกิดวันที่	2 กรกฎาคม 2518
สถานที่เกิด	2/2 หมู่ 2 ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	75/5 หมู่ 6 ตำบลบางพูด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	คุณครูประจำชั้น
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวนิษา 15/2 หมู่ 4 ตำบลบึงยี่โก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2531	อนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดาวเรือง จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี
พ.ศ. 2541	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) เอกการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาการศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร